

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

Heves Megyei Önkormányzati Hivatal

2021. június

A PROGRAM KIDOLGOZÁSÁBAN RÉSZT VETTEK

Heves Megyei Önkormányzat részéről

dr. Juhász Attila Simon
elnök, Heves Megyei Közgyűlés

dr. Barta Viktor
megyei főjegyző

Nagy Csaba
elnök, Heves Megyei Közgyűlés Vidékfejlesztési és Határon túli Ügyek Bizottsága

A Heves Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési és Területrendezési Osztálya részéről

Domján Róbert, osztályvezető

Mann Roland

Dr. Pappné Dragony Kinga

Magyarné László Adrienn

Gál Máté

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

Stratégiai Program

Tartalom

I. A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása	1
1. A tervezési előzmények, feladatok, mérföldkövek bemutatása	2
2. A tervezésbe, felülvizsgálatba, módosításba bevont szakmai szereplők rövid bemutatása, társadalmasítás folyamata	5
II. A Heves Megyei Területfejlesztési Konceptió (2021-2027) célrendszerének rövid bemutatása	1
1. A célrendszer belső és külső koherenciájának vizsgálata.....	10
2. A Heves megyei célrendszer és a tervezett fejlesztések területi specifikumai	28
III. Prioritások bemutatása	38
1. Prioritás: A megye kiemelt ipari ágazatainak fejlesztése az üzleti környezet javításával	38
1.1. beavatkozás: Üzleti környezet javítása, a vállalkozások versenyképességének növelése	40
1.2. beavatkozás: Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és stabil energiagazdálkodás megteremtése az energiainport-függőség csökkentése érdekében.....	41
1.3. beavatkozás: Élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése	43
2. Prioritás: Helyi adottságokra épülő, fenntartható turizmusfejlesztés	44
2.1. beavatkozás: Versenyképes turisztikai kínálat megteremtése	46
2.2. beavatkozás: Húzó turisztikai ágazatok minőség és kapacitásfejlesztése.....	46
3. Prioritás: Versenyképes agrárium, helyi termék központú vidékfejlesztés	47
3.1. beavatkozás: A klímaváltozáshoz alkalmazkodó, versenyképes agrárszerkezet létrehozása	50
3.2. beavatkozás: A helyi termékek versenyképességének növelése a helyi gazdaság megerősítése és fejlesztése.....	51
4. Prioritás: Értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése	52
4.1. beavatkozás: A munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése	55
4.2. beavatkozás: Egészséges társadalom kialakítása	55
4.3. beavatkozás: A társadalmi befogadás erősítése a foglalkoztathatóvá válás elősegítésével.	56
4.4. beavatkozás: A sport, a mozgás, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére.....	57
4.5. beavatkozás: Korszerű gyakorlati tudás biztosítása, valamint a kultúra szerepének növelése a térségi identitás erősítésében	58
5. Prioritás: Város-vidék kapcsolatok környezettudatos fejlesztése	59
5.1. beavatkozás: Az elérhetőség feltételeinek javítása	61
5.2. beavatkozás: Stratégiai erőforrások megóvása, természet- és környezetvédelem.....	62
5.3. beavatkozás: Fenntartható település- és térszerkezet	63
5.4. beavatkozás: Infokommunikációs fejlesztések	64

IV. A tervezéskísérő eljárások és azok eredményeinek bemutatása	66
1. Területi Hatásvizsgálat megállapításainak összefoglalása	66
2. Egyéb, párhuzamosan zajló tervezési folyamatok	68
3. A végrehajtásban közreműködő szervezetek közötti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekvérvényesítés rendszere	69
V. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárási rendszerének átfogó bemutatása	71
VI. A monitoring és értékelési terv	74
1. A Program célkitűzéseinek számszerűsített célértékei	75
2. A program céljainak értékelése	78

I. A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása

„Magyarország helyi önkormányzatairól” szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése – amely 2012. január 1-én lépett hatályba - a megyei önkormányzatok szerepkörét alapvetően megváltoztatta: „A **megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.**”

„A területfejlesztésről és a területrendezésről” szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban: Tftv.) a megyei önkormányzatok feladat és hatáskörét szabályozó törvények közül meghatározó jelentőségű, a benne foglaltak szerint a megyei önkormányzatok két legfontosabb feladata a megyei szintű területfejlesztés és a területrendezés.

A hatályos Tftv. 11. § (1) bekezdése alapján a megyei önkormányzat a területfejlesztéssel összefüggő feladatok ellátása keretében:

- aa) az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban kidolgozza és határozattal elfogadja a megyei és a fővárosi területfejlesztési koncepciót, illetve - a megyei és a fővárosi területfejlesztési koncepció és a megyei területrendezési terv figyelembevételével - a megyei és a fővárosi területfejlesztési programot, a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter állásfoglalásának beszerzését követően,
- ab) részt vesz az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepció, valamint az operatív programok kidolgozásában, a megyei jogú városok önkormányzata és a fővárosi kerületi önkormányzatok kötelező bevonásával észrevételeik figyelembevétel,
- ac) előzetesen véleményezi az országos, valamint a megyét vagy a fővárost érintő ágazati fejlesztési koncepciókat és programokat a megyei jogú városok önkormányzata és fővárosi kerületi önkormányzatok kötelező bevonásával, észrevételeik figyelembevételével,
- ad) előzetesen véleményezi a térségi területfejlesztési koncepciókat és programokat,
- ae) a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről,
- af) részt vesz a határ menti megyék határon átnyúló nemzetközi fejlesztési programjainak tervezésében, kidolgozásában;
- b) a területfejlesztési tervek végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátása keretében:
  - ba) nyomon követi és értékeli a megyei vagy fővárosi területfejlesztési koncepció és a megyei vagy fővárosi területfejlesztési programok végrehajtását,
  - bb) dönt a hatáskörébe utalt fejlesztési források felhasználásáról,
  - bc) monitoring bizottság vagy más döntéshozó szerv útján közreműködik a területi operatív programok irányításában, megvalósításuk végrehajtásában,
  - bd) figyelemmel kíséri az operatív programok megyében vagy a fővárosban jelentkező feladatainak megvalósítását, beleértve a megyehatáron átnyúló és más nemzetközi programok végrehajtását a megyei jogú városok önkormányzata és a fővárosi kerületi önkormányzatok kötelező bevonásával, észrevételeik figyelembevételével,
  - be) más megyei önkormányzatokkal és az államigazgatási szervekkel közösen, monitoring bizottság vagy más döntéshozó szerv útján közreműködik a határon átnyúló nemzetközi fejlesztési programok irányításában, részt vesz azok lebonyolításában, végrehajtásában,
  - bf) dönt a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból a megyei önkormányzat hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról,
  - bg) a megye gazdaságának és foglalkoztatásának fellendítése érdekében gazdaságfejlesztési, befektetés ösztönző tevékenységet lát el, aminek elősegítése érdekében külön szervezetet hozhat létre vagy megállapodás alapján más szervezettel működhet együtt;
  - c) a területfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátása érdekében:
    - ca) összehangolja illetékességi területén az államigazgatási szervek, a települési vagy kerületi önkormányzatok, a megyei jogú város önkormányzata, a gazdasági és civil szervezetek fejlesztési elképzeléseit,

- cb) területileg összehangolja a politikai és a területi szerepéből, továbbá a nemzetközi és határon átnyúló együttműködésből adódó feladatait, biztosítja azok összhangját,
- cc) a települési önkormányzatok felkérése alapján elősegíti a helyi önkormányzatok területfejlesztési társulásainak szerveződését,
- cd) szakmai kapacitásával segíti a területfejlesztési önkormányzati társulások és a térségi fejlesztési tanácsok tervező, döntés-előkészítő, fejlesztési célokat feltáró, pályázatokat megalapozó tevékenységét,
- ce) a térségi gazdaságfejlesztő szervezet útján koordinálja a megye területén az ipari parkok és a szabad vállalkozási zónák tevékenységét, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit a megye gazdasági szereplőivel együttműködve,
- cf) vizsgálja és értékeli a megye vagy a főváros társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja,
- cg) kölcsönös információcserével segíti a területfejlesztési és területrendezési információs rendszer működését, információkat biztosít a területi tervek készítéséhez, valamint fogadja a törvényben szereplő megyei szintre delegált feladatok elvégzése érdekében a központi adatbázisok adatait,
- ch) a területfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátása érdekében önkormányzati rendeletet alkot a települési önkormányzatok, a megye területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetek által a megye vagy a főváros területén uniós, központi vagy helyi önkormányzati költségvetési forrásból megvalósítandó fejlesztéseinek koordinációjáról.

A fentiekből egyértelműen látszik, hogy a Tftv. jelentősen kibővítette a megyei önkormányzat területfejlesztéssel kapcsolatos feladat és hatáskörét. A megyei önkormányzatok eredményes munkájának – megyék közötti, megyén belüli, illetve megyehatáron átnyúló koordináció – elősegítése érdekében az alábbi szervezetek tevékenykednek:

- **Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórum** (kötelező), melynek tagjai a régióba tartozó megyei önkormányzatok közgyűléseinek elnökei, feladata a regionális döntések véleményezése, a megyei önkormányzatok döntéshozatalának összehangolása. Titkársági feladatairól a megyék megállapodása szerinti megyei önkormányzat gondoskodik.
- **Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum** (kötelező), melynek tagjai a megyei jogú városok egy-egy delegáltja és ugyanennyi taggal a megyei önkormányzat delegáltjai. Feladata: előzetes állásfoglalás a megyei önkormányzat közgyűlésének területfejlesztést érintő ügyeiben. Titkársági feladatairól a tagok megegyezése szerinti közgyűlés munkaszervezete gondoskodik.
- **Térségi Fejlesztési Tanács** (létrehozható, de megalapítása esetén jogi személy), mely a régió-, illetve a megyehatárokon túlterjedő, vagy egyes kiemelt területfejlesztési feladatok ellátása céljából a megyei önkormányzatok közgyűlései által létrehozott szervezet. Tagjai a tanács illetékességi területén működő megyei önkormányzatok közgyűléseinek elnökei és az érintett megyei önkormányzatok egy-egy képviselője, továbbá az operatív programok végrehajtásáért felelős miniszterek egy-egy képviselője. Titkársági feladatairól megállapodás alapján valamelyik önkormányzat vagy elkülönült munkaszervezet gondoskodik.
- **Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanács:** A Tftv. 15. § (3) bekezdése szerint a térségi fejlesztési tanács tagjai a tanács illetékességi területén működő megyei közgyűlések elnökei és az érintett megyei közgyűlések egy-egy további képviselője (érintett a Heves Megyei Önkormányzat, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat, a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat), valamint az operatív programok végrehajtásáért felelős miniszterek egy-egy képviselője.

1. A tervezési előzmények, feladatok, mérföldkövek bemutatása

Az előzőekben részletezett megyei feladatok közül a Tftv. 11. § (1) bekezdése alapján a megyei önkormányzatnak a területfejlesztési tervezéssel összefüggő feladatok ellátása körében az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban ki kell dolgoznia és el kell fogadnia a megye területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját.

Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója a Közgyűlés 6/2014. (II.14.) számú határozatával, a 2014-2020 fejlesztési időszakra szóló Heves Megye Területfejlesztési Programja a Közgyűlés 150/2014. (IX.26.) számú határozatával került elfogadásra. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (továbbiakban: 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet) értelmében a megye területfejlesztési koncepciója hosszútávú (14 éves), a megye területfejlesztési programja középtávú (7 éves) időszakokra szól.

A területfejlesztési koncepció és program – mint területi tervek – tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet rendelkezik.

2020. évben az egyik kiemelt feladat a 2014-2020 közötti tervezési időszakhoz kapcsolódóan elfogadott, átfogó céljait tekintve 2030-ig érvényes területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és aktualizálása, módosítása (elsődlegesen a 2020-ban lejáró részekre), valamint a 2020-ig érvényes területfejlesztési program megújításával a 2021-2027-es időszakra új területfejlesztési program kialakítása a rendelkezésre álló legfrissebb információk alapján. A területi tervek aktualizálása a 2021-2027 közötti uniós tervezési időszak fejlesztési dokumentumainak tervezését és (elsősorban a területi operatív program esetében) végrehajtását is támogatja.

A megyei területfejlesztési tervezési folyamat az alábbi főbb feladatokból áll:

- a helyzetfeltáró, helyzetértékelő dokumentumok frissítése, elkészítése a területfejlesztési koncepció felülvizsgálatának előkészítő fázisaként
- a területfejlesztési koncepció (előkészítő és javaslattevő fázis) felülvizsgálata és módosítása
- a területfejlesztési program (stratégiai és operatív programrész) megújítása, összeállítása
- területi (társadalmi, gazdasági, környezeti) hatásvizsgálat készítése
- a területfejlesztési tervekhez környezeti vizsgálat készítése az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően
- a 2021-2027 közötti uniós programozási időszak területfejlesztési operatív programjának végrehajtását támogató megyei integrált területi program összeállítása
- a tervezési folyamat során a partnerség biztosítása (partnerségi terv kidolgozása és végrehajtása)
- területi koordináció ellátása
- uniós forrásból (a területi operatív programhoz kapcsolódóan) támogatandó megyei projektkezdeményezések gyűjtése

A 2021-2027-es időszakra vonatkozó operatív programok közül a területi alapú fejlesztéseket magában foglaló **Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz Plusz (TOP PLUSZ)** a területfejlesztési tervek közvetlenül, a területfejlesztési koncepción és programon alapuló, az operatív program végrehajtását megalapozó integrált területi programon (ITP) keresztül, míg az ágazati operatív programokhoz közvetetten kapcsolódnak. Ennek megfelelően a területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és módosítása, valamint az új területfejlesztési program kidolgozása során a hatályos Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (a továbbiakban: OFTK) céljai és prioritásai mellett a 2021-2027 közötti időszakra készülő Partnerségi Megállapodás és operatív programok, valamint a 2021-2027 közötti programozási időszak uniós tervezési jogszabályait is figyelembe kell venni. A megyei program kidolgozása során figyelembe kellett venni azt a tényt, hogy az országos uniós operatív programok tervezése a megyei tervezéssel párhuzamosan megy végbe.

Heves Megye Közgyűlése a 2020. szeptember 25-i ülésén tárgyalta meg első alkalommal a „Heves Megye Területfejlesztési Konceptiójának Felülvizsgálata” helyzetértékelő munkarészét és úgy döntött, hogy az megfelel a további tervezés alapjául. Ezen felül az ülésen a Heves Megyei Közgyűlés elfogadta a Heves Megyei Területfejlesztési Konceptió felülvizsgálatához és a Heves Megyei Területfejlesztési Program tervezéséhez kapcsolódóan a Partnerségi tervet is, amely részletesen meghatározza a partnerség során alkalmazandó eszközöket és a bevonásra kerülő szereplők körét.

A helyzetelemző munka módszertanilag a korábbi fejlesztési dokumentumok feldolgozása, hatályos (terület)fejlesztési tervek elemzése, statisztikai mutatók analízise és alkalmazása, projektelképzelések áttekintése, illetve célzott partneri kör bevonása keretében zajlott. A dokumentumban bemutatásra kerül a megye helyzetének komplex belső (társadalmi, gazdasági, környezeti) elemzésén túl a megyére ható külső környezeti tényezők vizsgálata is. A helyzetértékelő munkarész közgyűlési megtárgyalását követően a tervezői munka tovább folytatódott a koncepció javaslattevő munkarészének megalkotásával.

Az OFTK-ban és a szakpolitikai stratégiákban rögzített nemzeti fejlesztési célokat és prioritásokat figyelembe véve azonosításra kerültek a fejlesztési irányok. A területi célok meghatározásához összevetésre kerültek a helyzetértékelés során kidolgozott tematikus térképek, a 2020. július 1-vel hatályba lépett új megyei területrendezési terv térképi állománya, valamint az új Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban bemutatott térképek, térszerkezeti irányelvek. A tervezési folyamat során kialakításra került egy olyan célrendszer, amely rögzíti az összes fejlesztési elvet és célt, valamint bemutatja a célok közötti kapcsolatot. Ennek tovább gondolásából született meg a javaslattevő munkarész, amely bemutatja a meghatározott célok elérését támogató prioritásokat.

A területfejlesztési koncepció célja, hogy a megye társadalmi, gazdasági és környezeti folyamataiból, állapotából és erőforrásaiból kiindulva jelöljön ki nagytávú jövőképet, hosszú távú horizontális és átfogó célkitűzéseket, amelynek eléréséhez a 2021-2027 tervezési-pénzügyi időszakra célrendszert határoz meg. A területfejlesztési program középtávra szól, amelynek stratégiai program fejezetében a célkitűzések, prioritások és beavatkozások megfogalmazása, az operatív programban pedig az intézkedések kidolgozása történik.

A Program készítésének első mérföldkövét a 2020. október-november folyamán végzett önkormányzati körben végzett projektgyűjtés, igényeinek felmérése jelentette. Ezen az úton szerzett információk meghatározóak voltak ahhoz, hogy a korábbi területfejlesztési koncepció célrendszere felülvizsgálatra kerüljön, és így a program tervezését, annak stratégiai és operatív céljait, prioritásait hatékonyan megalapozza.

A megyei koncepció és a program egyeztetési anyagának Közgyűlés által történt jóváhagyását követően a koncepció, a program és a dokumentumok területi hatásvizsgálatainak vonatkozásában is megkezdődtek a társadalmi egyeztetések.

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján a területfejlesztési koncepció és program esetén az egyeztetésben résztvevők számára a véleményezésre 45 napot kell biztosítani. Tekintettel arra, hogy a nemzeti és megyei szintű tervezési folyamatok időben egyszerre történnek, a tervekészítés menetrendje igen feszített. A készülő dokumentumoknak egymással párhuzamosan kell elkészülnie ahhoz, hogy a Megyei Közgyűlés határozatot hozzon róla és a társadalmisításnak a jogszabályban megállapított 45 napos időtartama biztosított legyen.

A területfejlesztési koncepció és program előkészítését széleskörű partnerségi egyeztetés kísérte. A tervezési folyamat időszaka alatt az egészségügyi válsághelyzet kihívások elé állította a partnerségi és véleményezési folyamatot, tekintettel arra, hogy járványügyi intézkedések miatt nem javasolt olyan bevonási eszköz alkalmazása, amely növeli a személyes kontaktusok számát. Ennek fényében a bevonás eszköze az online véleményezés lett.

A megyei területfejlesztési program készítésének mérföldkövei és döntési pontok:

Tevékenység	Dátum
Heves Megye Területfejlesztési Koncepciója (2021-2027) Helyzetfeltáró munkarész első munkaváltozatának Heves Megyei Közgyűlés általi elfogadása további tervezés céljából	2020. szeptember 25.
Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) első munkaváltozatának Heves Megyei Közgyűlés általi elfogadása további tervezés céljából	2020. december 18.
Heves Megye Területfejlesztési Koncepciója (2021-2027) 45 napos társadalmisításra bocsátásáról Heves Megyei Közgyűlés döntése	2021. január 14.

Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) 45 napos társadalmisításra bocsátásáról Heves Megyei Közgyűlés döntése	2021. január 15.
Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) Területi hatásvizsgálati dokumentumának 30 napos társadalmisításra bocsátásáról Heves Megyei Közgyűlés döntése	2021. január 15.
Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) Területi hatásvizsgálati dokumentumának 30 napos társadalmisításra bocsátásáról Heves Megyei Közgyűlés döntése	2021. január 21.
Heves Megyei Közgyűlés Vidékfejlesztési és Határon Túli Ügyek Bizottságának döntése a Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) véleményezési eljárása során beérkezett észrevételek, javaslatoknak a dokumentumba történő beépüléséről	2021. április 20.
Heves Megyei Közgyűlés Vidékfejlesztési és Határon Túli Ügyek Bizottságának döntése a Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) véleményezési eljárása során beérkezett észrevételek, javaslatoknak a dokumentumba történő beépüléséről	2021. április 20.
Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) miniszteri jóváhagyásra történő benyújtásáról Heves Megyei Közgyűlés döntése	2021. június
Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) miniszteri jóváhagyásra történő benyújtásáról Heves Megyei Közgyűlés döntése	2021. június
Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) végleges változatának Heves Megyei Közgyűlés általi elfogadása	2021. június
Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) végleges változatának Heves Megyei Közgyűlés általi elfogadása	2021. június

[2. A tervezésbe, felülvizsgálatba, módosításba bevont szakmai szereplők rövid bemutatása, társadalmisítás folyamata](#)

A partnerségi terv végrehajtása

A COVID-19 világválság második hulláma kialakult országos helyzetet figyelembe véve a koncepció és a program társadalmi és szakmai egyeztetése, a Partnerségi Terv végrehajtása döntően írásban, elektronikus úton végezhető el. Az egyedi vélemények becsatornázási lehetőségei azonban kibővíthetők azzal, hogy igény szerint szűk körű konzultációkra kerülhet sor.

2020. október 15-én a Heves Megyei Önkormányzat a 2021-2027-es fejlesztési ciklusra vonatkozóan megküldte a fejlesztési célok, tervezett projektek összegyűjtése céljából adattábláját a 40/2020. (IX.25.) közgyűlési határozatban elfogadott partnerségi tervében szereplő szervezetek számára. A fejlesztési igények felmérésére vonatkozó levelünket az Önkormányzat honlapját is közzé tettük. 25 db szervezet küldte vissza részünkre fejlesztési igényeit:

- Egri Főegyházmegye
- Gyöngyösi Református Egyházközség
- Egervárosi Református Egyházmegye
- Bükk Nemzeti Park
- SZIE Károly Róbert Campus, Gyöngyös
- Egri Tankerületi Központ
- Hatvani Tankerületi Központ
- Eventus Üzleti Művészeti Szakgimnázium, Eventus Üzleti Tudományok Szakképző Iskoláért Alapítvány
- Magyar Közút Nrt.

- Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Mátra Térségi TDM
- ÉFOÉSZ Heves Megyei Közhasznú Egyesülete
- Felsőtárkányi Sziklaforrás Egyesület
- Fittenfut Sport és Szabadidő Egyesület
- Gyöngyös Város Barátainak Köre
- Noszvaj Idegenforgalmáért Egyesület
- Noszvaji Polgárőr Egyesület
- Pitypang Noszvaji Hagyományápoló Egyesület, Noszvaj
- Farkaskő Noszvaji Barlang Művésztelep Egyesület
- Szihalom Mozgáskorlátozottainak és Barátainak Egyesülete
- Albert Schweitzer Kórház, Hatvan
- Északerdő Zrt.
- Mátrai Erőmű Zrt., MVM Zrt.
- Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt.

A Partnerségi Terv eredményei

A települési önkormányzatok körében 2020. évben projektgyűjtést végzett a megyei önkormányzat. A települések tételes igényeket nyújtottak be nem csak az európai uniós forrásokból finanszírozható, hanem egyéb fejlesztési igényeik vonatkozásában is. A megye települési önkormányzatainak 82,6 %-a (100 település) visszaküldte fejlesztési elképzeléseit a 2021-2027 közötti fejlesztési ciklusra vonatkozóan. Ezen elképzelések is felhasználásra kerülnek a megyei tervezési dokumentumainkba.

2020. október 15-én a Heves Megyei Önkormányzat a 2021-2027-es fejlesztési ciklusra vonatkozóan megküldte a fejlesztési célok, tervezett projektek összegyűjtése céljából adattábláját a 40/2020. (IX.25.) közgyűlési határozattal elfogadott partnerségi tervében szereplő szervezetek számára. A fejlesztési igények felmérésére vonatkozó levelünket az Önkormányzat honlapját is közzétettük. 2021. március 2-ig 25 db szervezet küldte vissza részünkre fejlesztési igényeit. A visszaérkezett javaslatok és észrevételek 79%-a beépült a programba. Ugyancsak 2020. októberében a Heves Megyei Önkormányzat a Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara közreműködésével a különböző iparágak aktuális helyzetének feltérképezése, a potenciális fejlesztési irányok meghatározása, a válságkezelési lehetőségek áttekintése céljából a Heves megyei vállalkozások részére megküldte projektgyűjtő adatlapját. A vállalkozásoktól beérkezett fejlesztési elképzelések (19 cég nyújtotta be fejlesztési elképzeléseit) a tervezési folyamatba felhasználásra kerültek. Mindezekon kívül az Északkelet-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna Heves megyét érintő tervezési stratégiája című dokumentumban szereplő információk is feldolgozásra kerültek mind a Heves Megye Területfejlesztési Koncepciójának felülvizsgálatához mind a Heves Megye Területfejlesztési Programjának elkészítéséhez kapcsolódóan.

A Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) Stratégiai Program egyeztetési dokumentuma vonatkozásában 7 szervezet 62 db észrevételt tett. Az Operatív Program munkarész esetében 9 szervezet küldte meg észrevételeit, 74 db észrevétel érkezett a megadott 2021. március 3-i határidőig. A 31/2021. (IV.19.) számú veszélyhelyzeti határozattal született döntés a javaslatok beépüléséről.

II. A Heves Megyei Területfejlesztési Konceptió (2021-2027) célrendszerének rövid bemutatása

Jövőkép

„Heves megye a megfelelően képzett és képezhető, egészséges humán tőkére támaszkodó, innováció-orientált, versenyképes és kiszámíthatóan fejlődő gazdaságával, természeti erőforrásainak fenntartható használatával és társadalmi erőforrásainak, közösségeinek folyamatos fejlesztésével, munkahelyek teremtésével és egyre javuló közbiztonságával 2030-ra a nemzetgazdaság fontos szereplőjévé válik.”

Ennek a jövőképnek az elérését megvalósító program szlogenszerűen az alábbi módon fogalmazható meg: **HEVES MEGYE MAGYARORSZÁG HARMONIKUSAN FEJLŐDŐ, ÉLHETŐ MEGYÉJE.**

Átfogó célok

A1. Komplex, integrált foglalkozás-intenzív gazdaság

Heves megye versenyképességének erősítéséhez és gazdasági felzárkózásához elengedhetetlen tényező a **foglalkoztatási ráta emelése**. Ezt egyrészt a gazdaságilag fejlett területek tekintetében megfelelő infrastruktúrával rendelkező, **magas hozzáadott értékű munkahelyek** létesítésével lehet megoldani, valamint elő kell segíteni a K+F+I gazdasági tevékenységet végző KKV-k letelepedését, illetve fejlődését. Másrészt, az északi és déli gazdaságilag fejletlen, munkahelyhiányos területek foglalkoztatottságának érdekében, képzettségi és mobilitási állapotokra tekintettel, rövid és középtávon meg kell találni a **kisebb hozzáadott értékkel rendelkező**, betanított- és segédmunkára, – bár egyre kisebb mértékben – közmunkára épülő közérdekű, szolgáltató tevékenységek fejlesztési lehetőségeit is. A megfelelő számú és minőségű munkahelyek biztosításához a külső források, **befektetések térségbe való vonzása**, illetve a befektetés-ösztönzés erősítése szükséges. A munkaerőpiac kínálati oldalát tekintve előtérbe kell helyezni az **aktivitás növelését**, a munkaerő piaci igényeknek megfelelően biztosítani szükséges a **piacképes tudással rendelkező munkaerőt** az általános, közép és felsőfokú oktatási intézmények infrastruktúrájának fejlesztésével, szakképzések bővítésével, új felnőttképzési modellek bevezetésével. Az új szakképzési rendszer alkalmas a munkaerő-piaci igényekhez való alkalmazkodásra, a rendszerben rejlő lehetőségeket ki kell használni. A hátrányos helyzetű, munkanélküli lakosság korlátozott lehetőségei miatt kiemelten fontos, hogy segítsük a munkaerőpiacra való belépésüket és tartós beilleszkedésüket, valamint különböző képzésekkel segítséget nyújtani az első szakma megszerzéséhez. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében kiemelt célkitűzés a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű egyének széleskörű, speciális, személyre szabott felkészítő programokkal történő támogatása, mellyel elősegíthetjük a társadalmi csoportok közötti és a területi különbségek csökkentését. A foglalkoztatás és aktivitás növelése érdekében nagy hangsúlyt kell fektetni az **álláskereső ösztönzésére, vonzóvá kell tenni a munkát** az inaktívak számára, illetve lehetőséget kell teremteni az újrakezdésre. A munkaerő-piaci esélyek javításának fontos eszközét jelentik továbbra is a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását ösztönző járulék-kedvezmények.

A2. Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom

Az országos tendenciával párhuzamosan Heves megyében is megfigyelhető a születések számának folyamatos csökkenése. A **népesedési folyamatok az országos adatokhoz képest is nagyon kedvezőtlenek**. A jelenlegi romló tendencia megállítása, visszafordítása csak a **családok megerősítésével, a gyermekvállalás feltételeinek javításával** lehetséges, ehhez azonban elengedhetetlen egy perspektivikus, kiszámítható, biztos jövőkép biztosítása a fiatal generáció számára. A megye népességének az országosnál nagyobb hányada sorolható a szegény rétegbe, és társadalmi szinten is **érzékeny a különbségek növekedése az egyes rétegek és térségek között**. A **társadalmi felzárkóztatás** és a társadalmi **szolidaritás** Heves megyében kiemelt célként jelenik meg mind a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, mind a fogyatékos személyek tekintetében.

Az **eredményes integráció** elképzelhetetlen a különböző társadalmi (felzárkóztató) programok és szociális szolgáltatások nélkül, ugyanakkor a sikerhez szükség van minden fél tevőleges és aktív közreműködésére. A megye kulturális örökségének fontos eleme a **nemzetiségi sokszínűség**, melynek megőrzése a helyi identitás erősítését is segíti. Fontos a **népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése**. Az **oktatás** (köz-, szak- és felsőfokú oktatás) fejlesztésével mindenki számára meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit. Fontos továbbá a **környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése a környezeti nevelés, szemléletformálás, fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások, illetve a környezeti információkat biztosító rendszerek támogatásával és pályázati forrás biztosításával**. Cél a hosszú távú gazdasági potenciált és életfeltételeket biztosító természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése, az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára mind mennyiségben, mind minőségben, az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása, a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.

A3. Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet

Heves megye természeti, kulturális értékeinek és épített környezetének egyedülálló elemei kiemelkedő vonzerővel bírnak nemcsak országos, hanem nemzetközi viszonylatban is, ezért megővésük és harmóniájuk megteremtése a megye társadalmi, gazdasági fellendülése érdekében a jövőben is alapvető célkitűzéseink között szerepel. **Építészeti emlékeink ápolása nemzeti identitástudatunk egyik záloga**. Törekedni kell történelmi emlékeink megőrzésére, bemutatására, eredeti vagy új funkcióval történő hasznosítására. A műemlékek állagmegővése és lehetőség szerinti felújítása érdekében a főbb műemlék-tulajdonosok (egyházak, önkormányzatok, kincstár) összefogása indokolt. Nagy hangsúlyt kell fektetni a megye **vonalas infrastruktúrájának fejlesztésére**, ezen belül is a megye északi és déli útszakaszainak a Hatvan-Gyöngyös-Eger tengelyre történő rácsatlakozására, a városokat elkerülő utak kiépítésére, a településeket összekötő közúthálózat korszerűsítésére, a közösségi közlekedés feltételeinek javítására, valamint intermodális csomópontok létrehozására. Az új utak fejlesztése mellett kiemelkedő feladat a meglévő hálózat korszerűsítése.

Kiemelt jelentőséget kell tulajdonítanunk a **települések, településrészek rehabilitációjának**, arculatuk javításának is. A települések leromlott állapotú településközpontjainak, településrészeinek, közösségi, közművelődési tereinek rehabilitációjához szintén pályázati források biztosítása szükséges abból a célból, hogy építészeti, kulturális értékeinket megőrizhessük, településeinket szebbé, vonzóbbá varázsoljuk, táji, tájképi jellegzetes értékeinket megőrizzük. Támogatni kell a településeket saját környezetük fejlesztése érdekében a rendezett környezet kialakításában. Törekedni kell a zöldfelületek növelésére, folyamatos gondozására. Az épített környezet korszerűsítése tekintetében kiemelt hangsúlyt kell fektetni az épületenergetikai szempontok érvényesítésére, **energiatakarékos korszerűsítésekre**, arra, hogy a tartós anyagokból épített épületek hosszú távon anyag-és energia megtakarítást eredményezzenek, megelőzve a fölös hulladékkepződést és az energiapazarlásból eredő környezeti terhelést. **Heves megye** nemzetközi szinten is **kiemelkedő természeti erőforrásokkal, értékekkel rendelkezik**. Megyénk **védett értékeinek** felkutatása, megőrzése, fenntartása, természetvédelmi kezelésük ösztönzése és széles körben történő megismertetése kiemelt feladat, melynek érdekében különböző bemutató helyek, tanösvények, vadas parkok kialakítása javasolt. A fentiekben megfogalmazott célok a sokszínű és változatos adottságainkra való tudatos építkezést, az épített és természeti környezet harmóniájának és ezáltal a **környezetvédelem és gazdaságfejlesztés ésszerű egyensúlyának** megteremtését kell, hogy szolgálják.

Specifikus célok

S1. Heves megye területi kiegyenlítődének elősegítése

Heves megye egyes területei között a fentiekben vázoltak szerint társadalmi-gazdasági szempontból nagy mértékű különbségek alakultak ki. A kevésbé fejlett részekben intenzívebb és gyorsabb fejlesztésekre volna szükség a munkahelyteremtés, az infrastruktúra korszerűsítése és az életszínvonal növelése érdekében. A területi kiegyenlítődé (területi közeledés, a különbségek csökkentése) a megye jövőjét tekintve stratégiai célként fogalmazódik meg.

1. Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” erősítése

A megyét kelet-nyugati irányban átszelő **Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely”** része az Észak-magyarországi régió térszerkezeti gerincének. A megye három legnagyobb városának gazdasági súlya meghatározó.

Ez az intenzív használatú tengely a megye gazdasága és foglalkoztatása, intézményrendszere szempontjából egyaránt meghatározó, ezért Heves megye fejleszthetőségét, terhelhetőségét ez határozza meg. Itt koncentrálnak az utak, az M3-as autópálya (Helsinki közlekedési folyosó része), a vasutak, a megye nagyobb városai, a lakosság több, mint kétharmada, valamint az itt meglévő feldolgozóipari gyártási tapasztalatokra építve itt települtek le a jelentősebb területi igényű, nagyrészt zöldmezős beruházásokkal a tőkeerős, főleg külföldi tulajdonú vállalkozások.

Hatvan, Gyöngyös és Eger mai térségi és gazdasági helyzetének fenntartásához, megerősítéséhez elengedhetetlen a **közlekedési infrastruktúra összehangolt - a környezet- és természetvédelmi igényeket is érvényesítő - fejlesztése**. A közlekedésfejlesztés terén szükséges az elérhetőség, a fenntartható közlekedés, az eszközállomány, valamint a logisztika összehangolt fejlesztése. Biztosítani kell a megyén belüli **észak-déli irányú közlekedési kapcsolatok erősítését**, a szomszédos megyék gazdasági térségeinek jobb megközelíthetőségét, valamint fejlesztési forrásokat kell koncentrálni a **leromlott állapotú és gyorsan értékét vesztő országos úthálózat**hoz tartozó szakaszok felújítására. Fontos célkitűzés – különösen a megyeszékhely tekintetében - a megfelelő elkerülő, tehermentesítő úthálózat kiépítése. A fejlettségi tengelyhez tartozó települések esetében fontos feladat a belterületi utak korszerűsítése, a magasabb rendű úthálózat rekonstrukciója.

Erősíteni kell a közösségi közlekedés versenyképességét az egyéni közlekedéssel szemben mindkét közlekedési alágazat (menetrend szerinti autóbusz, vasút) területén. A közúti közösségi közlekedés terén fejlesztésre szorulnak a kritikus állapotú 4 és 5 számjegyű útszakaszok, a megállóhelyek és fordulóhelyek (öblösítés, kiemelt szegélyű peron), a P+R, B+R parkoló kialakítása, valamint kiemelt jelentőségű a két alágazat közötti **intermodális csomópontok létrehozása** (Eger, Gyöngyös). Vasúti szempontból meghatározó a FLIRT sorozatú motorvonatok jelentősége, amelyek 2007 második fele óta járnak Egerbe. 2020. októberében Észak-Magyarországot, továbbá az Észak-Alföldet érintő utasbarát és sűrűbb menetrendet vezetett be a MÁV-START. Fiatalításra szorul a regionális és interregionális közlekedésben használt járműpark, hiszen a 30 évnél idősebb személykocsik a mai igényeknek nem képesek megfelelni. A vonatok továbbra is megállnak (a Volánbusztól eltérően) a frekvenciált vasúti csomópontokon (kiemelten Füzesabony és Hatvan, de élénk a káli, vámosgyörki átszálló forgalom is). A fejlesztés eredményeképpen Eger és térsége gyakrabban és kedvezőbb áron érhető el. Az intézkedéssel nő a vasút gerinchálózati szerepe, a következő lépcsőben pedig megtörténik az autóbusz-közlekedés vasúthoz csatlakozó, ráhordó menetrendjeinek kialakítása is. Egerben az intermodális „decentrum” kialakítása néhány éven belül várható (az ITM által elfogadott tervek vannak). Ezáltal a belvárosi autóbuszpályaudvar fenntartása mellett az egri vasútállomás mellett kisebb autóbuszpályaudvar létesül 1,2 km-re a belvárosi jelenlegi autóbusz állomástól, a városi helyi autóbuszos közlekedési kapcsolatok, a P+R parkolók fejlesztésével, az állomás környezetének csinosításával.

Elkezdődött a Mátrai Erőmű kilenc évig tartó átalakítása, a vállalat karbonfüggetlenségét célzó és a bányaterületek rekultivációjára, energiahatékonysági, valamint a regionális zöld közlekedési megoldások népszerűsítésére is kiterjedő átmenet. Az ITM és az Európai Unió illetékes végrehajtó ügynöksége 2020. év decemberében aláírta azt az 5,2 milliárd forint összköltségvetésű támogatási szerződést, amely a Nemzeti Energia és Klímaterv végrehajtását, valamint a Mátrai Erőmű fenntartható és igazságos átmenetét segítő **"LIFE-IP North-HU-Trans"** projekt végrehajtását rögzíti. A kilenc év alatt megvalósuló átalakítás átképzési és vállalati mobilizációs programjai révén biztosítja az érintett munkavállalók helyzetének rendezését, a bányászati szakmakultúra megőrzését és a szükséges átképzéseket. Az erőmű a régió kiemelt foglalkoztatójaként több ezer család megélhetését biztosítja, ezért fontos a működés környezetbarát alakításakor is a munkahelyek védelme. Magyarország energiabiztonságának megőrzése, a környezet védelme, az uniós klímakvótáknak megfelelés és több ezer munkahely megvédése olyan szempontok, melyeknek egyidejűleg kell teljesülniük a fejlesztés során.

Hatvan, Gyöngyös és Eger versenyképes gazdaságának megőrzéséhez és fejlődéséhez nélkülözhetetlen a jelenleg is itt koncentrálnak **innovációs potenciál fejlesztése, a vállalkozói aktivitás növelése** a kis- és középvállalati szektor helyzetének javítása érdekében. A K+F+I folyamatok tervezett fejlesztése a gazdasági tengely innovációs potenciáljának és teljesítményjavításának alapvető feltétele.

A már letelepedett, **exportképes multinacionális és hazai cégeknek** (pl. Hatvan: Robert Bosch Elektronika Kft., LKH LEONI Kábelgyár Hungaria Kft., Johnson Electric Hatvan Kft.; Eger: ZF Hungária Kft., Robert Bosch Automotive Steering Kft., Aventics Hungary Kft., Sanatmetal Kft.; Gyöngyös: Procter & Gamble, Stanley Electric Kft., Modine Hungaria Kft., Giant Group) Gyöngyöshalász: Apollo Tyres, stb.) **kulcsszerepet kell játszaniuk az innovációs együttműködésekben és törekedni kell a helyi kis- és középvállalatok innovációs tevékenységének beindítására, vagy a már meglévő továbbfejlesztésére.**

Az innovációs kapacitás bővítéséhez, térbeli terjedéséhez szükség van a két tudásközpont Eszterházy Károly Egyetem, Szent István Egyetem Gyöngyösi Károly Róbert Campus), **valamint a vállalkozások és K+F szolgáltatók együttműködésének javítására**, az innovációs eredmények alkalmazására törekvő kapcsolatok bővítésére. Fontos, hogy egyfajta híd épüljön ki az innovációs központok és a vállalkozások között. Fontos feladat az elméleti kutatások gyakorlati termelésbe való „becsatornázásának” a megteremtése, erősítése.

A három legnagyobb város mentén működő **nemzetközi és hazai cégek itt-tartása** a térség gazdasága szempontjából (termelés, adók, foglalkoztatás, export, stb.) kiemelt jelentőségű feladat, hiszen az itt felhalmozott és kiépített műszaki rendszerek hosszú távon a fejlődési folyamatok motorjaként tudnak működni. A már letelepedett nemzetközi cégek megtartása, valamint az új letelepedések ösztönzése érdekében **erősíteni kell a hazai és helyi beszállítói együttműködések, partnerhálózati rendszerek kiszélesítését** (pl. fejlesztésben részt vevő szállító, rendszerbeszállító beszállítóinak felkutatása, stb.). A hazai és helyi beszállító hálózat erősítése különösen hangsúlyos kell, hogy legyen az ipar (gépipar, járműipar, stb.) és a kereskedelem (élelmiszeripar, stb.) tekintetében.

Hatvan, Gyöngyös és Eger városainak **logisztikai és ipari parkjaiban, iparterületein** már letelepült, illetve letelepülő vállalkozások fejlődéséhez, bővüléséhez nélkülözhetetlen a meglévő és potenciális **telephelyek infrastrukturális fejlesztésének biztosítása**, valamint a munkaerők igényeinek **megfelelő munkaerő biztosítása** (munkaerő-piaci igényekhez igazodó iskolarendszer, ezen belül a beiskolázási keretszámok munkaerői szempontok szerinti befolyásolása, felnőttképzés jelentőségének növelése).

A megye 3 legnagyobb városának térségében – köszönhetően egyedülálló természeti, kulturális és épített környezeti adottságainak (Mátra, Bükk, Eger, jelentős termál- és gyógyvíz-készlet) – **kiemelkedő a turizmus jelentősége. A térség kiemelkedő desztinációja Eger**, mely nemzetközi és országos vonzerőkkel, turisztikai potenciállal bír. Fontos célkitűzés a megyeszékhely idegenforgalom területén elért súlyának megőrzése, növelése a természeti és kulturális értékeken alapuló termékínálat fejlesztésével, komplexitásának és attraktivitásának növelésével. A térség termál és gyógyvizekre épülő szolgáltatásai mind a hazai, mind a külföldi vendégek irányába jelentős fejlesztésekre szorul, különösen fontos feladat a **gyógyvizeinkre épített egészségipar pozicionálása**, felhasználva a rendelkezésre álló gyógyító tényezőket a mozgásszervi- és érbetegségek rehabilitációjában. A geotermikus fűtési technika fejlesztésére Heves megye bizonyos részein megfelelő természeti erőforrások állnak rendelkezésre, hiszen termálvizekben gazdag területről beszélünk. A Mátra lábánál végzett vizsgálatok és kutatások is megerősítették a kedvező geotermikus potenciált, amely kiváló turisztikai és vállalkozói lehetőségeket teremt. Hazánkban a fűtési célú energiafelhasználás során a geotermikus energia jelentős részét az üvegházakban, a különböző fürdőlétesítményekben hasznosítják, illetve az utóbbi években számos geotermikus alapú távhőtermelő létesítmény épült. A Mátrában található Sástó Hotel 2016-ban elnyerte az ország legzöldebb szállodája címet, a szállodaépületben többek között hőszivattyús fűtést alkalmaznak, amely geotermikus energiát hasznosít. A jövőben adódó fejlesztések esetén azonban ügyelnünk kell a geotermikus energiát hordozó felszín alatti (hideg és termál) vízkészleteink egyensúlyi állapotának megőrzésére.

Az idegenforgalom számára a **Mátra** – mint hazánk legmagasabb hegysége – által nyújtott **üdülési-rekreációs lehetőség** értékelhető, „kapuvárosával” Gyöngyössel együtt különösen kedvezőnek. Az aktív pihenés lehetőségeinek bővítése területén a Mátra és a Bükk hegységet feltáró, keresztül szelő kerékpárút fejlesztésében nagy lehetőség rejlik. Gyöngyös és környező települései vonatkozásában folytatni szükséges az elszegényedett társadalmi rétegek - jellemzően roma lakosság - felzárkóztatását, a szegregált, szegregációval veszélyeztetett területek rehabilitációját. A kevésbé képzett vagy képzésbe nehezebben bevonható hátrányos helyzetű lakosság számára is munkalehetőséget kell teremteni a megélhetésük biztosítása érdekében. Komoly turisztikai tényezőként kell számításba venni a **Hatvan város által megkezdett és tervezett turisztikai beruházások** (pl. Barokk belváros turisztikai attrakcióinak és szolgáltatásainak fejlesztése) eredményeként létrejövő turisztikai termékfejlesztést.

A térségben található az ország 22 történelmi borvidéke közül kettő, a Bükk hegység déli lankáin elterülő **Egri borvidék** és a Mátra déli lejtőin, kelet-nyugat irányban a Tarna és a Zagyva folyók által határolt területen a **Mátrai borvidék**. Mindkét borvidéken ősi hagyományai vannak a szőlészeti-borászati tevékenységnek.

A szőlészeti-borászat terén **kiemelt célkitűzés a termőterület stabilizációja, a versenyképesség javítása, a borászati technológiák fejlesztése, modern palackozók létrehozása, az árbevétel növelése**, melynek eléréséhez többek között erősíteni kell az összefogást, minőségben és gazdaságosságban versenyképes terméket kell előállítani, a termőterület nagyságát stabilizálni, optimalizálni kell, prioritást kell kapnia az újratelepítésnek, az ültetvénykorszerűsítésnek, az alkalmazott borászati technológiákat folyamatosan fejleszteni kell, biztosítani kell továbbá az eredetvédelmi és minőségi előírásoknak, garanciáknak való megfelelést, valamint a hagyományos export piacok megőrzése mellett új, fizetőképes piacokat kell találni. A borvidékekhez tartozó települések nemcsak a szüreti napok alkalmával, hanem egész évben vonzó turisztikai, idegenforgalmi, kulturális, közművelődési kínálatot biztosítanak.

A környezet védelme, megóvása érdekében a térség **barnamezős területeinek** hasznosítása, új funkciókkal való ellátása, a **zöldmezős** területek felhasználásának megszüntetése, a kompakt, helytakarékos építkezés ösztönzése, a települési zöldterületek védelme, a legjobb elérhető technikák alkalmazása a követendő elvárás. Kiemelt jelentőségű feladat a felszín alatti, sérülékeny vízáadó rétegek minőségének megóvása az **ivóvízbázisok védelme** érdekében.

2. Észak-hevesi térség természetközponitú fejlesztése

A megye „gazdasági tengelyétől” északra fekvő térségét – a megyén kívüli szomszédos területek aprófalvas területeihez hasonlóan – a **kicsiny lélekszámú, többségében 1000 fő alatti települések** jellemzik. **A térség népességmegtartó ereje gyenge**, melynek a megyehatáron túli, hasonlóan periférikus helyzetű, elmaradott területek hátrányos helyzete sem kedvez.

A megújulás, felzárkózás a meglévő belső erőforrások feltárását (pl. természeti erőforrások, munkaerő, termelési tradíciók) követően, érdemi külső erőforrások bevonásával (pl. többlettámogatás, kedvezmények), a fejlődés magterületeként szolgáló **térségi központok (Pétervására, Bélapátfalva) megerősítésével, az ott elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztésével indulhat meg** leghatékonyabban és leggyorsabban.

A térség gazdasága inkább ipari, turisztikai közponitú, kiegészülve gyenge mezőgazdasági szektorral. A jövőbeni fejlesztések célja, hogy a gazdaság arányait tekintve kiegyenlítettebb legyen és új munkahelyek létrehozásával biztosítsák a térségben élők megélhetőségi lehetőségeinek javulását, különösen – a helyi igényekhez igazodva – a szolgáltató ágazat, az erdőgazdálkodás szerepének erősödésével. Ezt támasztja alá, hogy az üzleti jellegű szolgáltatások (pl. turizmus, kereskedelem, stb.) kevésbé nagyüzemi és tőkeigényes jellegűkből adódóan inkább harmonizálnak a térség adottságaival. **A térségben működő vállalkozások túlnyomó része mikro- és kisvállalkozás**, melyekre általánosan jellemző, hogy tőkeszegények, rendkívül instabilak és többnyire hitelképtelenek. A nemzetközi és hazai trendek figyelembevételével felül kell vizsgálni a térségben található recski és gyöngyöSOROSZI **színesfémérc** (rézérc, cinkérc) nemzetgazdasági szintű jelentőségét, **rentábilis kitermelésének és hasznosításának** lehetőségét. A befektetések ösztönzésének nélkülözhetetlen eleme a befektetésbarát viszonyok kialakítása mind gazdasági, mind humán erőforrás, mind pedig adminisztratív oldalról. A Pétervásárai és a Bélapátfalvai járás részét képezi a Kormány által meghatározott **szabad vállalkozási zónáknak**. Az Észak-hevesi térség versenyképességének növelése érdekében olyan **infrastrukturális beruházásokra** is szükség van, amelyek **összekötik a megye északi és déli területeit**, ezzel megteremtve az elmaradott, fejlesztésre váró északi települések kedvezőbb **elérhetőségi feltételeit**. Meg kell teremteni a megye gazdasági súlypontterületeinek gyors, valamint megfelelő teljesítőképességű és kapacitású közlekedési utakkal való összekötését, ezáltal is biztosítva **a mobilitás lehetőségeit** a munkahelyekkel jobban ellátott és kedvezőbb életkörülményeket biztosító helyszínekre. A térségben az **erdőgazdálkodás** kiemelkedő szerepéhez hozzájárul az a lényeges szempont, hogy a hozzákapcsolódó tevékenységek (szaporítóanyag termelés, fakitermelés, erdőművelés, erdészeti termékek begyűjtése, feldolgozása, fafeldolgozás), folyamatosan foglalkoztatási lehetőséget nyújthatnak. A vadászati turizmus iránt megnövekedett igény felértékelte a **vadgazdálkodás** jelentőségét, melynek a térségben jelentős hagyományai vannak. Az Észak-hevesi térség **turisztikai potenciállal rendelkező területei számára kitérési pont a természeti adottságok vonzerővé fejlesztése** és ezzel összhangban a **fogadókapacitás elemeinek kiépítése**. Az Észak-hevesi térség részben a megye legjelentősebb természetvédelmi területéhez, a Bükk Nemzeti Park területéhez tartozik. A turisztikai fejlesztések során különös hangsúlyt kell, hogy kapjon a gyógy- és termásvizek komplex kiaknázása (pl. Bükkszék, Parádfürdő, Mátraderecske

- szén-dioxidos mofetta), hasznosítása, az egészség-, az öko-, a lovas-, kerékpáros és a bakancsos turizmus szerepvállalása, a vadászat és a tavak (létrehozandó víztározók) intenzívebb bevonása a turizmusba.

A térség fejlődéséhez elengedhetetlen a fenntarthatóság figyelembevételével a települések közötti együttműködés erősítése, a gazdasági (pl. erdőgazdálkodás) és idegenforgalmi célkitűzések összehangolása, valamint a humánerőforrás fejlesztése.

Az Észak-hevesi térség fejlesztésének megkerülhetetlen eleme az **elszegényedett társadalmi rétegek** – jellemzően roma lakosság – problémaköre. Ezen társadalmi csoport helyzetét nem csupán szociális problémaként kell értelmezni, hanem mint komplex társadalmi kérdéskört. A helyzet kezelésének intézkedési területei: oktatás, iskolai fejlesztés, képzés, közösségi művelődés, társadalmi kirekesztés elleni küzdelem, foglalkoztatás, szociális, egészségügyi komplex problémakezelés.

3. Dél-Heves és a Tisza-tó térségének helyi értékekre épülő fejlesztése

Heves megye déli, dél-keleti része jelentős társadalmi, gazdasági nehézségekkel küzdő térség. Hagyományosan agrárkarakterű, régtől fogva elmaradott, funkcióhiányos és súlytalan kisvárosi vonzáskörzet, az egyedi sajátosságokat nélkülöző, nagyobb centrumoktól távoli belső periféria klasszikus példája. A jó adottságú termőterületek ellenére a mezővárosi szerepkör csökkenése Heves környékén is érzékelhető volt az elmúlt évtizedekben, a rendszerváltozásnak is egyik legnagyobb vesztese a térség. A megye déli részén is kiemelkedő fontosságú a helyi adottságok minél hatékonyabb felismerése és hasznosítása. Füzesabony városába földrajzi fekvéséből, közlekedési csomóponti helyzetéből adódóan kedvező gazdasági potenciál összpontosul (Pikopack Zrt., DS Smith, Fenstherm Future Zrt. stb.) ennek kiaknázása egyelőre mérsékelt, ugyanakkor komoly lehetőségeket rejt magában. A vállalkozói környezet és az üzleti infrastruktúra fejlesztése érdekében Füzesabonyban az önkormányzati tulajdonú ipari park fejlesztésére, alapinfrastruktúra kiépítésére, bővítésére kerül sor. **Fekvése, elérhetősége viszonylag kedvező**, hiszen sem Budapesttől, sem pedig az M3 autópályától nincs túlságosan messze és 2 vasútvonal is érinti, ugyanakkor az autópályához vezető utak állapota általánosan nagyon rossznak mondható. A közlekedés fejlesztésének feladata a hiányzó (É-D irányú és a Jászság felé a megyehatáron átvezető útvonalak, 31-es főút menti kerékpárút, valamint a Kisköre-Pusztataskony között új tiszai híd) közlekedési hálózati elemek és közlekedési létesítmények megvalósítása, valamint a **meglevő hálózati elemek állapotának javítása. A megyén belül a térségnek kiváló agrár adottságai**, jó termőképességű mezőgazdasági területei vannak, azonban a folyószabályozások, a nagyüzemi mezőgazdasági művelés és napjaink egyre szélsőségesebb időjárása következtében a térség vízhiányossá, aszályal, árvízzel, belvízzel egyaránt veszélyeztetett területté vált. A vízrendszer rehabilitációja, a vízkészletekkel való ésszerű gazdálkodás javíthatja a természeti, gazdasági és közvetve a társadalmi állapotokat is. A termő- és élőhelyi adottságokhoz nem kellően alkalmazkodó területhasználat racionalizálása érdekében, a gyenge termőhelyi adottságokkal rendelkező, valamint a természetes élőhely megőrzési területeken művelési ág váltás, extenzifikáció, az árvízvédelmi célokkal összehangolt gazdálkodás kialakítása (**Tisza menti öko- sztráda**), pusztai – legeltetési tájgazdálkodás, élőmunka igényes kertészeti kultúra szükséges. A térségben a mezőgazdasági termékfeldolgozás szinte teljesen hiányzik, ennek fejlesztése elengedhetetlen a foglalkoztatás bővítése érdekében.

Jók a **megújuló energiahasznosítás** feltételei. A geotermikus energiát potenciálisan kiaknázható, lezárt vagy működő kutak majd minden településen rendelkezésre állnak (pl. a mezőgazdasághoz kapcsolódóan üvegházfűtési célokra kiválóan felhasználhatóak). Az egyéb szóba jöhető energiaforrások közül a víz-, nap-, szélenergia hasznosítása az Alföld természeti adottságai alapján megalapozottnak tekinthető. Biomassza hasznosítás elsősorban a mezőgazdasági-, illetve zöld hulladékokra alapozható. A térség gazdasági fejlődésének egyik legnagyobb gondja a **gyenge iparosodottság**. A más városokban működő vállalatok kis gyáregységei a rendszerváltást követően megszűntek, vagy leépültek. Hevesen és Füzesabonyban kijelölt Ipari Park áll a vállalkozások és a befektetők rendelkezésére, és elsősorban a fémipar tekintetében rendelkezésre áll munkakultúrával rendelkező lakosság is. A befektetők számára vonzó befektetési és fejlesztési környezetet kell kialakítani, Ezt segítheti, hogy a Hevesi járás része a Kormány által meghatározott **szabad vállalkozási zónáknak**. Az életfeltételek és a helyi gazdaság javításával egyidejűleg kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a **fiatal generáció a vidéki térségekben maradjon**.

A térségben nagy arányú a szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi réteg. Jellemző az inaktív magas aránya, a népesség elöregedése, amelyek egyre nagyobb szociális terhet jelentenek a helyi önkormányzatok számára. A mélyszegénységben élő, illetve roma társadalmi integrációs törekvések sikeréhez szükséges egyéni

és közösségi kompetenciák megszerzése érdekében fontos, hogy megteremtsük az összhangot a különböző helyi képzések és a foglalkoztatás lehetőségei között.

A szociális felzárkóztatás, a mélyszegénység kezelése, a társadalmi lejtőn való lecsúszás megállítása, a demográfiai feszültségek kezelése a képzési programok mellett önsegítő, közösségfejlesztő, közmunka- és egyéb foglalkoztatási típusú programokkal, valamint szociális és egészségügyi fejlesztések segítségével valósulhat meg.

A térség legfőbb idegenforgalmi vonzereje a Tisza-tó. A tó és környékének természeti adottságai Európában is egyedül állóak, a térség több olyan adottsággal is rendelkezik, melyek a turisztikai kereslet legújabb irányzataihoz kapcsolódnak. Páratlan természeti kincseire alapozva cél egy kiegyensúlyozott, egyedi arculatú **ökoturisztikai fejlesztés**, összhangban a természeti-, környezeti terhelhetőségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztésével. A fő vonzerők közül az Európa fő madárvonulási útvonalának részét képező nemzetközi rangú vizes élőhelyek, a tóra épülő horgászati, fürdési, és vízi sportolási lehetőségek, a tiszai evezés, hajózás, a kerékpározás emelhető ki. További, eddig ki nem használt ökoturisztikai potenciált hordoz a térség másik jelentős védett természeti értéke a szikes növénytársulásáról és gazdag állatvilágáról híres Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzet. A térség fejlesztése komplex feladat, ahol a fejlesztések jelentős részét a Tisza-tó és a hozzá kapcsolódó különféle táji, térszerkezeti, társadalmi és gazdasági rendszerek kölcsönhatásán keresztül lehet megvalósítani. Ezt a feladatot Heves megye kizárólag a tavat övező három másik megyével való szoros együttműködés keretében tudja hatékonyan megvalósítani, mely együttműködés koordinálásában, összehangolásában kiemelt szerepe van a **Tisza-tó Térségi Fejlesztési Tanácsnak**.

S2. Kitorési pontokra épülő gazdaságfejlesztés

Stratégiai célként fogalmazódott meg a kitorési pontokra épülő gazdaságfejlesztés – a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés jegyében –, mely a megye főbb húzóágazatainak fejlesztését tűzte ki célul. A megye - gazdasági, foglalkoztatottsági és értékteremtő fejlődése érdekében - fő adottságait kiemelten az energiatermelés, gépipar, feldolgozóipar, élelmiszeripar, valamint a turizmus támogatása jelenti. Az élelmiszeripar költséghatékonyságának, illetve foglalkoztató erejének növekedése érdekében támogatni szükséges a **magas hozzáadott értékkel** rendelkező termékek kifejlesztését és gyártását, a helyi termékek piacra vitelének erősítését, valamint a wellness és a turisztikai ágazat helyi élelmiszerszektorral való együttműködésének fokozását. A **megújuló energiák** abszolút felhasználásának és arányának növelése egyaránt stratégiai prioritásként kezelendő mind az energiafüggettség, mind a CO₂ terhelés csökkentése érdekében. A megújuló energiaforrások széleskörűen hozzájárulnak a nemzetgazdasági célok teljesítéséhez is (munkahelyteremtés, GDP növelése, ellátásbiztonság stb.). Az anyag és energiatakarékos technológiák, a megújuló energiahordozók elterjesztéséhez energiatakarékos és megújuló energiahordozók felhasználását célzó projektek és szemléletformálási akciók támogatása szükséges. A megújuló energiák - napenergia, szélenergia, geotermikus energia, biomassza - kiváló lehetőséget kínálnak, és alkalmasak lehetnek a városok (pl. Gyöngyös) zöld gazdaságának megalapozására. Gyöngyös távhő rendszerének fejlesztésében rendkívül nagy potenciál rejlik, a napkollektoros rendszerek könnyen integrálhatók akár a még fosszilis erőforrásokon alapuló, akár már megújuló alapú biomassza vagy geotermikus távhőrendszerekhez is.

Célként szerepel, hogy az exportra termelő gépipar, műszeripar, járműalkatrész-gyártás továbbra is a gazdasági növekedés, foglalkoztatás bővítés megtestesítője legyen. A turizmus a megye gazdasága szempontjából kiemelt jelentőségű. Multiplikátor hatásaként hozzájárul a foglalkoztatottság, a jövedelmek, a szolgáltatások, valamint a turizmus súlyának GDP termelésben való növekedéséhez.

S3. Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum

Heves megye 2021-2027-es tervezési periódusára vonatkozóan létfontosságú stratégiai célként fogalmazódott meg a helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum, melynek keretein belül valósítandó meg a megye vidéki területein élők életminőségének javítása, helyi termékpályák kialakítása, a helyi közösségek erősítése, valamint a mezőgazdaság, a halászat, az erdő- és vadgazdálkodás versenyképességének növelése. A hőmérséklet-növekedés és az intenzívebb csapadék mellett a harmadik legnagyobb kihívás a szélsőségeség lesz, leginkább az egyre gyakoribb aszályok és árvizek. Számolni kell az éghajlatváltozás hatására megjelenő és gyorsan terjedő kártevők, kórokozók és gyomok elterjedésével is. Ezért a kedvezőtlen hatások okozta veszteségek megelőzése céljából előtérbe kerülnek a klimatikus szélsőségeknek jobban ellenálló

növényfajták nemesítése és az új természetstechnológiai eljárások alkalmazása (pl. vízmegőrző talajművelés, precíziós növénytermesztési technológiák, öntözéses gazdálkodás).

A precíziós gazdálkodás különböző lehetőségeinek gyors fejlődésével egyre több alkalmazás segíti a környezeti kitértegből adódó helyzetek kezelését. Helyspecifikus technológia alkalmazásával csökken a területegységre jutó terhelés, valamint a gazdálkodó is csak a szükséges inputanyagokat használja fel, mely hosszútávon mind a gazdálkodónak, mind a környezetnek előnyös.

Az agrárszektorra technológiailag fejlett élelmiszer-feldolgozóipart kell építeni, mely hozzájárul a termékek hozzáadott értékének növeléséhez, munkahelyeket képes teremteni és nem utolsó sorban nagymértékben javítja az agrárvertikum jövedelmezőségét is. Az agrárszektor fejlődése hosszú távon a vidéki életminőség javulását eredményezi.

S4. Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom

A 2021-2027-es tervezési időszakára stratégiai célként fogalmazódik meg az érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom fejlődésének elősegítése az identitástudat növelésével, a közösséghez tartozás érzésének erősítésével, az egészségmegőrzés fontosságának megértésével, az egészséges életmód elterjesztésével, a generációk tiszteletén alapuló egészséges családmodellek létrejöttével, a gyermekek vállalásának ösztönzésével, odafigyelés, gondoskodás és segítségnyújtás a családon és a közösségeken belül. A nevelés, a képzés és készségfejlesztés alapjai az innováció fogadására nyitott társadalomnak, amely összefügg a kulturális értékek őrzésével és az egészséges identitástudat kialakításával. Fontos célkitűzés a társadalmi különbségek mérséklése, továbbá a lakosság biztonságérzetének növelése. Mind a versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtésében, mind a szegénység elleni küzdelemben kiemelt jelentőségű az oktatás feltételeinek javítása, ösztöndíjrendszerek kialakítása, a szakképzés gazdasági igényekhez történő igazítása.

S5. Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

A városok és térségeik fenntarthatósága a hosszútávú fejlődés alapját képezik, hiszen a népesség a városokban koncentrálódik. A városok és a vonzásukban lévő falvak (vidék) egymásra vannak utalva, fejlődésük közösen, integráltan hajtható végre. Heves megye versenyképes gazdasága megteremtésének és fenntartásának elengedhetetlen feltételei a gazdasági, infrastrukturális fejlesztések megvalósításában, az élhetőbb környezet kialakításában, az életminőség feltételeinek javításában, a települések, térségek sokszínű együttműködésében és a hátrányos helyzetű térségek és rétegek felzárkóztatásában testesülnek meg. Ezen célon belül került megfogalmazásra az elérhetőség feltételeinek javítása, a környezeti beruházások ösztönzése a stratégiai erőforrások védelme érdekében, az infokommunikációs fejlesztések, valamint a fenntartható település- és térszerkezet célját szolgáló intézmény- és közösségfejlesztési elképzelések.

Horizontális elvek

H1. Humán tőke fejlesztése

Ezek között az egyik legfontosabb a **munkakultúra** fejlesztése, mint ahogy – horizontális jelleggel – minden egyes hatékony és fenntartható fejlesztésben is megkerülhetetlen ez a tényező. A társadalmi-gazdasági-környezeti fejlődés és a munkavégzés kultúrája között tehát szoros oda-vissza (kölcson)hatás fedezhető fel, azaz fejleszteni kell ez utóbbi szegmensét, hogy aztán a megye életképességének növekedéséhez egy minőségi(bb) munkakultúra meghatározó mértékben tudjon hozzájárulni. A kérdéses terület alapját jelentő társadalmi bázis fejlesztésénél különösen figyelni kell a következőkre: nyelvtudás, kommunikáció, együttműködés, kockázatvállalás, felelősségvállalás, motiváció, problémamegoldás, minőségre való törekvés. Ezek hatékony közösségi fejlesztésével erősödhet a munka megbecsültsége és kultúrája, mely rendezett(ebb) társadalmi viszonyokat teremthet, így javítva a megye pozícióját az elkövetkező tervidőszakban. Közösségünk érdeke az, hogy az itt élő emberek közül minél többnek – különösen a tehetségeseknek – a **szellemi potenciálja erősödjön**, s minél inkább felhasználhatóvá válják, méghozzá úgy, hogy minél inkább elősegítse a megye lakossága céljainak megvalósítását. A tehetséges fiatalokat meg kell találni, és magas színvonalú képzést szükséges részükre biztosítani. A megyében kell tudni tartani őket, ezért a tehetséges, felkészült fiataloknak valamennyi, a megye

közösségének fontos területen biztosítani kell, hogy megfelelő álláslehetőséghez jussanak. Kívánatos lenne **megyén kívüli tehetséges fiatalok megyébe vonzása**, s velük együtt jelentékeny számú helyi tehetség megyén belül való képzése is, hiszen így – a tapasztalatok szerint – relatíve nagyobb számban maradnának a megyében munkavállalóként, alkalmazottként.

H2. Természeti tőke értékeinek megőrzése

Az önkormányzatok aktív és cselekvő közreműködésével, a lakosság tevőleges támogatásával és egyetértésével olyan program kidolgozása és megvalósítása, amely a **fenntartható fejlődés** elvére épül. A fenntarthatóság területi programjának segítségével egy olyan térség szerveződik (térség, járás, megye), amelyet a lakosok otthonnak tekintenek, abban ők és gyermekeik, a városok, falvak mai és leendő polgárai otthon vannak. A fenti cél megvalósításához a fenntartható fejlődés három dimenziója (természeti, társadalmi, gazdasági) közötti dinamikus-harmonikus együttműködést kell tudatosan megteremteni. A természettel harmóniában élő társadalomnak feladata és cselekvő felelőssége van a természet értékeinek (kiemelten a biodiverzitás szintjén) megőrzésében, a táji örökség védelmében. Ezért kiemelt fontosságú a környezettudatosság. Egy térség, megye, település csak akkor élhet fenntartható módon, ha az ott élőknek van munkája (tehát a munkaereje is hasznosul). Ezért kiemelt cél a területfejlesztési koncepcióban a foglalkoztatás-intenzív gazdaság fejlesztése. Azonban ez csak a helyi társadalomért is felelős gazdálkodói szféra aktív támogatásával valósul meg. A bennünket körülvevő környezeti és természeti rendszerek megóvása és körültekintő fejlesztése az emberi **életminőség javításának** egyik alapfeltétele, és egyben a fenntartható gazdasági és szociális fejlődés meghatározó tényezője. Emellett a lakosság életfeltételeinek javítását szolgálja a mindennapi ellátást biztosító szolgáltatások, technológiai rendszerek gyors és egyszerű elérhetősége is. Az életminőség javításának alapvető feltétele a mindenkit megillető élhető környezet. Ennek érdekében biztosítani kell a megyében fellelhető erőforrások, a természeti és épített környezet fenntartható, az életminőséget hosszú távon biztosító védelmét és fejlesztését.

H3. Gazdasági tőke növelése

A megye **versenyképességének** javítása érdekében a természeti adottságokban rejlő lehetőségek fenntartható hasznosítására célszerű törekedni a legjobb elérhető technikák és a környezetközpontú irányítási rendszerek alkalmazásával, az ipari ökoszisztéma kiterjesztésével és a környezetvédelmi ipar, illetve a környezettchnológia előtérbe helyezésével. A fogyasztók által egyre inkább igényelt, az egészséges táplálkozás alapját képező minőségi mezőgazdasági termékek előállításával, és az erre épülő feldolgozóipar újraélesztésével egy olyan életképes ágazat kibontakozását lehetne megteremteni, mely jól képzett szakemberek irányításával a kevésbé iskolázott munkavállalók számára is munkát és megélhetést tudna biztosítani. Mindezek mellett a mezőgazdasági termelésben rejlő lehetőségek kiaknázását jelentheti a bioenergia előállítása is. A megye fejlett gazdasági tengelyében támogatni kell azt a kis- és középvállalkozásokból álló beszállítói szektort, mely képes kiszolgálni az itt működő, magas hozzáadott érték előállítására képes ipari nagyvállalatokat. A versenyképesség fokozása érdekében a **közlekedési infrastruktúra fejlesztése** elengedhetetlen. A megye egyes térségeinek az elérhetősége nem pusztán a gazdasági élet fellendítése okán javítandó, hanem az itt élő népesség humán (egészség, kultúra, oktatás) fejlődése szempontjából is létfontosságú. A hosszú távú versenyképesség alapját az oktatás fejlesztése jelentheti. A magasabban képzett munkavállaló nagyobb hozzáadott érték előállítására képes, mely mellett a társadalomra is kevesebb terhet róva, maga is teljesebb és jobb minőségű élet él. Törekedni kell a fiatalok lakosság iskolarendszerbe történő minél szélesebb körű beintegrálására, a megye meglévő humánkapacitását kiaknázva a minél magasabb és a térség, valamint a munkaerőpiac igényeihez igazodó iskolai végzettség eléréséhez szükséges feltételek biztosítására. Heves megye versenyképes gazdaságának megteremtéséhez hozzájárulhatnak az infokommunikációs technológiákra alapozott innovációk. Az IKT eszközök használatával felgyorsul a kommunikáció és az információáramlás, mely javítja a gazdasági **hatékonyságot**. A területi innovációs potenciál fejlesztése a korszerű IKT infrastruktúra kiépítése, valamint a kis- és középvállalati szektor helyzetének javítása révén érhető el. A környezetkímélő technológiákba történő beruházás új foglalkoztatási és üzleti lehetőségeket teremthet. Az **innovációs kapacitás bővítéséhez** szükség van a felsőoktatási intézmények, a kutatóhelyek és a vállalati szektor együttműködésének javítására. A sikeres innovációk és a hatékony K+F jelentősen hozzájárulnak egy terület versenyképességéhez. Ugyanakkor a foglalkoztatást előtérbe helyező szociális gazdaság megvalósítása a megyében sürgető feladat, amelyhez főként „soft”, azaz szervezési, piaci és ún. társadalmi innovációkra van szükség.

A szociális gazdaság elsősorban a munkaigényes, ún. „low-tech” tevékenységekre (nem a „high-tech” alapú versenygazdaságra) alapul, miközben piactudományi feltételek között fenntartható és fejlődik, és szimbiózisban van a versenygazdasággal.

H4. Társadalmi tőke erősítése

Az **együttműködés**, akár vertikálisan (a különböző területi szintek között), akár horizontálisan (adott területi szinten belül a különböző típusú szereplők között) nagyon fontos alapelv az európai regionális politikában. A megye területfejlesztésének megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a fejlesztéseken keresztül a térség szervesen beintegrálódjon a régió, az ország és Európa térszerkezetébe. A megye társadalmának megújítása és megerősítése, valamint a társadalmi elégedettség elérése érdekében javítani kell az **esélyegyenlőségi** célcsoportok kilátásait, az elszegényedett rétegek felemelkedését, a diszkriminációval sújtott nemzetiségek integrációját. Elő kell segíteni a társadalmi felzárkózást és a különböző okokból hátrányos helyzetű társadalmi csoportok integrációját a munka világába. A foglalkoztatás elősegítése, a mélyszegénység elleni küzdelem, a megkülönböztetés tilalma, a megváltozott munkaképességűek helyzetének javítása különösen fontos célok. Törekedni kell továbbá a pénzbeli ellátásokhoz való hozzáférésben mutatkozó területi különbségek mérséklésére, és az esélyegyenlőség megteremtésére az egyéb szociálpolitikai szolgáltatásokhoz való hozzáférésben. A megyén belüli térségi esélyegyenlőség erősítéséhez kiegyensúlyozott területi kiegyenlítés, a perifériák és az elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása szükséges. Az oktatás minősége és hatékonysága szintén hozzájárulhat az esélyegyenlőség megvalósításához és a hátrányos helyzetűek integrációjához. Az **információs társadalom** megteremtéséhez alapvető fontosságú a társadalom egyes rétegei között kialakuló digitális szakadék, valamint a digitális írástudatlanság felszámolása. Az innovatív szemlélet, a megújulni képes, újdonságokra nyitott társadalom azonban elengedhetetlen a sikeres fejlesztések megvalósításához.

1. A célrendszer belső és külső koherenciájának vizsgálata

A területfejlesztési program stratégiai programrésze és operatív programrésze közötti logikai kapcsolat szerint a stratégiai program kijelöli a megyei stratégiai fejlesztési prioritásokat, melyeket az operatív program bont le operatív szintű fejlesztési javaslatokra, beavatkozási területekre, valamint a kapcsolódó intézkedésekre.

A Stratégiai Program célrendszere követi a Konceptió célrendszerének struktúráját, azonban külön prioritást kap a turizmus fejlesztése. Az egyes prioritásokon belül pontosításra kerültek a beavatkozások a jelenleg ismert fejlesztési források – kiemelten az Operatív Programok – alapján, azonosítva azok beavatkozásait a megyei célrendszer releváns elemeivel.

A 2021-2027-es uniós fejlesztési ciklusra vonatkozóan a konkrét megyei fejlesztési prioritásokat és a prioritások megvalósítását szolgáló beavatkozásokat az alábbi ábra mutatja be.

A területfejlesztési koncepció javaslatlatteríteli fázisa részletesen taglalja a célrendszer és a különböző területi- és ágazati dokumentumok céljai között meglévő koherenciát. Az alábbiakban ezek közül a területi-, térségi típusú dokumentumokhoz való illeszkedést emeljük ki, illetve külön kitérünk a területi operatív programhoz és az ágazati operatív programokhoz kapcsolódó szakpolitikai célkitűzésekhez való kapcsolódás bemutatására. Utóbbiak esetében hangsúlyozni szükséges, hogy a területfejlesztési program készítésének időpontjában az operatív programok jelenleg is egyeztetési stádiumban vannak.

A kialakított célrendszer belső és külső koherenciáját az alábbi ábrák mutatják be:

Belső koherencia:

	1. átfogó cél: Komplex, integrált foglalkozás-intenzív gazdaság	2. átfogó cél: Termék, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom	3. átfogó cél: Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet
1. stratégiai cél: Heves megye területi kiegyenlítésének elősegítése	+++	+++	+++
2. stratégiai cél: Kötő pontokra épülő gazdaságfejlesztés	+++	+	++
3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum	++	+++	+

<p>4. stratégiai cél: Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom</p>	<p>++</p>	<p>+++</p>	<p>+</p>
<p>5. stratégiai cél: Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és társzerkezet</p>	<p>+</p>	<p>++</p>	<p>+++</p>

Kapcsolat jellege

- + gyenge kapcsolódás
- ++ közepes kapcsolódás
- +++ erős kapcsolódás

Az átfogó célok jellegükből adódóan minden stratégiai célhoz kapcsolódnak. A Konceptióban megfogalmazott célok mentén épül fel a Program stratégiai célrendszere, amely fő céljai között jeleníti meg a gazdaság helyi adottságokhoz igazodó fejlesztését, az agrárgazdaság és a vidék megerősítését, a közszolgáltatások és a társadalmi tőke támogatását. A Konceptióban foglaltak alapján a foglalkoztatás-bővítő gazdaságfejlesztés által a területi kiegyenlítődés elősegítése a megye legfontosabb célja, amely megjelenik az átfogó célok között, de áthatja a stratégiai célokat is, így a megye három, a Konceptióban megjelölt térségének fejlesztési iránya.

Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) és Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) célrendszerének kapcsolatát az alábbi ábra szemlélteti.

Heves Megye Területfejlesztési Konceptiójának (2021-2027) célrendszere	Heves Megye Területfejlesztési Programjának (2021-2027) prioritásai				
	A megye kiemelt ipari ágazatainak fejlesztése az üzleti környezet javításával	Helyi adottságokra épülő, fenntartható turizmusfejlesztés	Versenyképes agrárium, helyi termék központú vidékfejlesztés	Értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése	Város-vidék kapcsolatok környezettudatos fejlesztése
Kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés	+++	+++	+	+	+
Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum	+	+	+++	+	++
Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom	+	+	+	+++	+++
Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet	+	++	+	++	+++
Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” erősítése	+++	+++	+	+	++
Az Észak-hevesi térség természetközponitú fejlesztése	++	+++	+	++	+++
Dél-Heves és a Tisza-tó térségének helyi értékekre épülő fejlesztése	++	+++	++	++	+++

Jelmagyarázat:

- + gyenge kapcsolódás
- ++ közepes kapcsolódás
- +++ erős kapcsolódás

A Program összhangban van, és épít a Konceptió helyzetértékelésének megállapításaira, valamint követi annak javaslattevő részében megjelölt célrendszert. A Konceptió három átfogó céljának középpontjában azon felismerések állnak, hogy a gazdasági felzárkózásához, a megye versenyképességének erősítéséhez elengedhetetlen tényezők a vállalkozások, az innováció támogatásán túl a produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes lakosság. A megye kiemelkedő természeti erőforrásokkal, értékekkel rendelkezik és kulturális értékei, az épített környezetének egyedülálló elemei kiemelkedő vonzerővel bírnak, ezért a turizmus is hangsúlyosan megjelenik. A stratégiai célok közül a három területi célkitűzés kapcsolódása a legkiterjedtebb, mivel a specifikus célkitűzések megvalósulásának színtere a teljes megye.

Külső koherencia:

A hatályos releváns országos tervdokumentumok és a megyei célkitűzések kapcsolatrendszerét értékelve megállapítható, hogy a koncepció stratégiai célkitűzései meghatározóan igazodnak a hatályos országos tervdokumentumokhoz.

A megyei koncepció tervezése során az egyik legfontosabb fejlesztési dokumentum a NEMZETI FEJLESZTÉS 2020 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK), amelyben meghatározott négy átfogó célhoz szorosan kapcsolódnak a megyei célrendszer elemei. A célrendszerünk stratégiai szintjét annak a szakmai elvárásnak megfelelően alakítottuk ki, miszerint komplexitást és területiséget képviseljenek. A megyei igényeknek és adottságoknak megfelelően integráltuk azokat a specifikus célkitűzéseket, amelyeket az OFTK fogalmaz meg.

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

	OFTK specifikus és területi céljai	Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma integráció	Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	Az ország makroregionális szerepének erősítése	Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkózás és gazdaságösztönzés	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása
1. Prioritás: A megye kiemelt ipari ágazatainak fejlesztése az üzleti környezet javításával	1.1. beavatkozás: Üzleti környezet javítása, a vállalkozások versenyképességének növelése	+							+		+	+	
	1.2. beavatkozás: Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és stabil energiagazdálkodás megteremtése az energiaimport-függőség csökkentése érdekében	+										+	
	1.3. beavatkozás: Élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése		+										
2. Prioritás: Helyi adottságokra épülő, fenntartható turizmusfejlesztés	2.1. beavatkozás: Versenyképes turisztikai kínálat megteremtése			+					+				
	2.2. beavatkozás: Húzó turisztikai ágazatok minőség- és kapacitásfejlesztése			+					+				

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

	OFTK specifikus és területi céljai	Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma integráció	Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	Az ország makroregionális szerepének erősítése	Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkózás és gazdaságösztönzés	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása
3. Prioritás: Versenyképes agrárium, helyi termék központú vidékfejlesztés	3.1. beavatkozás: A klímaváltozáshoz alkalmazkodó, versenyképes agrárszerkezet létrehozása		+										
	3.2. beavatkozás: A helyi termékek versenyképességének növelése, a helyi gazdaság megerősítése és fejlesztése		+								+	+	
4. Prioritás: Értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése	4.1. beavatkozás: A munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése			+									
	4.2. beavatkozás: Egészséges társadalom kialakítása			+									
	4.3. beavatkozás: A társadalmi befogadás erősítése a foglalkoztathatóvá válás elősegítésével					+						+	

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

	OFTK specifikus és területi céljai	Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma integráció	Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	Az ország makroregionális szerepének erősítése	Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkózás és gazdaságösztönzés	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása
	4.4. beavatkozás: A sport, a mozgás, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére			+									
	4.5. beavatkozás: Korszerű gyakorlati tudás biztosítása				+	+		+					
5. Prioritás: Város-vidék kapcsolatok környezettudatos fejlesztése	5.1. beavatkozás: Az elérhetőség feltételeinek javítása							+					+
	5.2. beavatkozás: Stratégiai erőforrások megóvása, természet- és környezetvédelem												
	5.3. beavatkozás: Fenntartható település- és térszerkezet					+	+			+	+		
	5.4. beavatkozás: Infokommunikációs fejlesztések				+		+						

A megyei célrendszer elemei szorosan kapcsolódnak az OFTK-ban meghatározott négy átfogó célhoz, elősegítve az azokban foglaltak megvalósulását.

A területfejlesztési programban meghatározott prioritások kapcsolódásainak vizsgálata során megállapítható, hogy a megyei célok legszorosabban a „Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom”, valamint a „Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet” nemzeti célkitűzésekhez kapcsolódnak. Továbbá a megye adottságaira tekintettel a foglalkoztatás-bővítő gazdaságfejlesztés, a helyben megtermelt áruk helyi értékesítésének erősítése kiemelten jelenik meg a Programban, amely összhangban van az „Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés” célkitűzésekkel.

A fentieket is megerősítik, hogy a területi célok eléréséhez, a területi kihívások kezeléséhez a PO5 - A polgárokhoz közelebb álló Európa szakpolitikai célkitűzés (TOP Plusz) mellett az ágazati OP-k érdemi és célzott beavatkozásait is szükségesek, OFTK területi célok alapján összehangolva.

Heves megye és a szomszédos megyék célrendszereinek illeszkedése

Heves megye területe 4 megyével határos. A hagyományok, a földrajzi korlátok, a kiépült infrastruktúra és a településhálózat által meghatározva Jász-Nagykun-Szolnok (főként a Tisza-tó térsége jelent kapcsolatot), Pest és Nógrád megyék, illetve a főváros felé erőteljesek a kapcsolatok minden szinten.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye irányába a szomszéd települések szintjén léteznek megyehatáron átnyúló együttműködések, illetve a Tisza-tó térsége jelent kapcsolatot.

A megyék területfejlesztési koncepciói és területfejlesztési programjai alapvetően illeszthetők egymáshoz, mivel azonos időszakban készültek a teljes tervezés alapján. Így minden megyei tervdokumentumban megjelennek az aktuális társadalmi, gazdasági, környezeti problémák és az azokra adandó válaszok. A különbségek döntően a megyék térszerkezeti helyzetéből és belső sajátosságaiból adódnak, főként a foglalkoztatás, a szociális ellátás és az elérhetőség terén. Heves megye fekvéséből adódóan egyaránt érintkezik hasonló karakterű, fejlettebb, illetve fejletlenebb megyékkel. Így a tervezésnél nem annyira az érintett megyék célkitűzéseinek belső koherenciáját szükséges fókuszban állítani, hanem a megyehatáron átnyúló fejlesztések megfogalmazását.

Számos, Heves megyének kiemelten fontos megyehatáron átnyúló fejlesztés csak területi kooperációval valósítható meg.

A szomszéd megyékkel együtt megvalósítható főbb fejlesztések a következők:

- *Borsod-Abaúj-Zemplén megye:*
  - Tisza-tavi kiemelt turisztikai térség összehangolt fejlesztése;
  - Tisza-Ökorégió létrehozása.
- *Jász-Nagykun-Szolnok megye:*
  - Tisza-tavi kiemelt turisztikai térség összehangolt fejlesztése;
  - Tisza-Ökorégió létrehozása;
  - Eszterházy Károly Egyetem Jászberény Campus fejlesztése;
  - M32 gyorsforgalmi út megépítése.
- *Nógrád megye:*
  - Mátra–Bükk turisztikai térség összehangolt fejlesztése;
  - Közúti és kerékpáros összeköttetés erősítése (pl. Mátraalmás-Galyatető nyomvonalak esetleges fejlesztése, a Mátraterenye és Mátraballa közötti közúti összeköttetés, a Szurdokpüspöki Gyöngyöspata közötti közúti kapcsolatok fejlesztése, illetve a Jobbágyi és Zagyvaszántó közötti kerékpárút létesítése az országos kerékpárút-törzshálózat elemeként), hasonló társadalmi-gazdasági helyzetben lévő Heves megyei pétervásárai és a Nógrád megyei bátonyterenyei hátrányos helyzetű járások jövőbeli közös fejlesztése.

- *Pest megye:*
  - A Budapest környéke turisztikai térség összehangolt fejlesztése (komplex turisztikai csomagok létrehozása az érintett Heves megyei településekkel);
  - A közlekedési tengely mentén a gazdasági együttműködés fokozása munkahelyek teremtésével;
  - Az egészségügyi szakellátás terén a fejlesztési elképzelések és együttműködések erősítése.

Fentiekből megállapítható, hogy Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) és a szomszéd megyék céljai között több, egymást segítő kapcsolódási pont van.

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027)		Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna (ÉGFZ) beavatkozásai						
		Helyi gazdaság stratégiai ágazatainak fejlesztése	Befektetés ösztönzés	Oktatásfejlesztés	Zónán belüli együttműködések fejlesztése	Települési megtartóerő fejlesztése	Gazdaságfejlesztést és munkaerőmobilitást szolgáló infrastrukturális fejlesztések	Klímaátváltozáshoz való alkalmazkodás, környezetfejlesztés, zöldgazdaság
1. Prioritás: A megye kiemelt ipari ágazatainak fejlesztése az üzleti környezet javításával	1.1. beavatkozás: Üzleti környezet javítása, a vállalkozások versenyképességének növelése		X					
	1.2. beavatkozás: Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és stabil energiagazdálkodás megteremtése az energiainport-függőség csökkentése érdekében		X					X
	1.3. beavatkozás: Élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése							
2. Prioritás: Helyi adottságokra épülő, fenntartható turizmusfejlesztés	2.1. beavatkozás: Versenyképes turisztikai kínálat megteremtése	X		X				
	2.2. beavatkozás: Húzó turisztikai ágazatok minőség és kapacitásfejlesztése	X						

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027)		Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna (EGFZ) beavatkozásai						
		Helyi gazdaság stratégiai ágazatainak fejlesztése	Befektetés ösztönzés	Oktatásfejlesztés	Zónán belüli együttműködések fejlesztése	Települési megtartóerő fejlesztése	Gazdaságfejlesztést és munkaerőmobilitást szolgáló infrastrukturális fejlesztések	Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, környezetfejlesztés, zöldgazdaság
3. Prioritás: Versenyképes agrárium, helyi termék központú vidékfejlesztés	3.1. beavatkozás: A klímaváltozáshoz alkalmazkodó, versenyképes agrárszerkezet létrehozása	X		X				X
	3.2. beavatkozás: A helyi termékek versenyképességének növelése, a helyi gazdaság megerősítése és fejlesztése	X						
4. Prioritás: Értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése	4.1. beavatkozás: A munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése		X	X				
	4.2. beavatkozás: Egészséges társadalom kialakítása			X				
	4.3. beavatkozás: A társadalmi befogadás erősítése a foglalkoztathatóvá válás elősegítésével			X	X			

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027)		Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna (EGFZ) beavatkozásai						
		Helyi gazdaság stratégiai ágazatainak fejlesztése	Befektetés ösztönzés	Oktatásfejlesztés	Zónán belüli együttműködések fejlesztése	Települési megtartóerő fejlesztése	Gazdaságfejlesztést és munkaerőmobilitást szolgáló infrastrukturális fejlesztések	Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, környezetfejlesztés, zöldgazdaság
	4.4. beavatkozás: A sport, a mozgás, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére			X		X	X	
	4.5. beavatkozás: Korszerű gyakorlati tudás biztosítása	X		X	X			
5. Prioritás: Város-vidék kapcsolatok környezettudatos fejlesztése	5.1. beavatkozás: Az elérhetőség feltételeinek javítása					X	X	
	5.2. beavatkozás: Stratégiai erőforrások megóvása, természet- és környezetvédelem					X	X	X
	5.3. beavatkozás: Fenntartható település- és térszerkezet					X		
	5.4. beavatkozás: Infokommunikációs fejlesztések		X				X	

A gazdasági versenyképesség fejlesztéspolitikai elsődlegessége köszönhető egyrészt a helyzetfeltárás alapján megfogalmazott területi szükségleteknek, a vidéki felzárkóztatásnak (a jövedelemtermelő képesség és foglalkoztatottság növelése), másrészt a nagy fejlődési potenciállal rendelkező ágazati irányoknak. A partnerség által összegyűjtött projektszintű javaslatok által olyan fejlesztési igényekre épített gazdasági célkitűzések fogalmazódtak meg, amelyek elsősorban a turizmus funkció és kapacitásbővítését, a gazdaság zöldítését, az innovatív agrárfejlesztéseket, a vízgazdálkodás környezeti szempontú beruházásait, a megyei életminőség javítását, valamint a fenntartható társadalmi és gazdasági fejlődéshez szükséges oktatási és képzési infrastruktúrák modernizálását foglalják magukban.

A következő táblázat a területi operatív programhoz és az ágazati operatív programokhoz kapcsolódó szakpolitikai célkitűzéshez való illeszkedés mutatja be.

	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
1. stratégiai cél: Heves megye területi kiegyenlítődésének elősegítése		Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)		Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2) Jobban összekapcsolt Európa (PO3)	Intelligens Európa (PO1) Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2) Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2)
2. stratégiai cél: Kötő pontokra épülő gazdaságfejlesztés és	Intelligens Európa (PO1)			Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2) Jobban összekapcsolt Európa (PO3)	Intelligens Európa (PO1) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	
3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum	Intelligens Európa (PO1)	Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2)		Intelligens Európa (PO1) Szociális Európa (PO4)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2) Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2)
4. stratégiai cél: Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom		Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)			Intelligens Európa (PO1) Szociális Európa (PO4)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2) Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2)

	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
5. stratégiai cél: Erős városrészek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet	Intelligens Európa (PO1)	Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)		Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2) Jobban összekapcsolt Európa (PO3)	Intelligens Európa (PO1) Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2) Szociális Európa (PO4) Polgáraihoz közelebb álló Európa (PO5)	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa (PO2)

A 2021-2027 időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodás tervezet alapján hazánkban az EU szakpolitikai célkitűzésekhez az alábbi tervezett beavatkozások kerültek meghatározásra:

1. szakpolitikai célkitűzés: Intelligens Európa

- A vállalkozások technológiai és szervezeti megújulásának támogatása a globális kihívásokhoz való alkalmazkodás, a nemzetközi értékláncokba való bekapcsolódás és a digitalizáltság növelése érdekében
- A KFI ökoszisztéma erősítése: a kutatási és innovációs kapacitások, valamint a kutatási infrastruktúra hálózatok fejlesztése, a vállalatok KFI tevékenységeinek támogatása, a tudástranszfer erősítése, az intelligens szakosodást támogató készségfejlesztés és a KFI ökoszisztéma tagjainak Európai Kutatási Térségbe való erőteljesebb integrációjának elősegítése révén.
- Korszerű digitális megoldások, technológiák, platformok, és szolgáltatások bevezetése és elterjesztése (pl. korszerű adatvédelmi, adatelemzési, feldolgozási megoldások, mesterséges intelligencia, szoftverrobotok, stb.) a kkv-k működése és a közszolgáltatások területén
- Adataalapú megoldások, nyilvántartások közötti adatsere, és a ráépülő szolgáltatások fejlesztése.

2. szakpolitikai célkitűzés: Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa

- A megújuló energia-alapú egyéni és közösségi áram- és hőtermelés, továbbá a villamosenergia hálózatok klasszikus és intelligens fejlesztése és rugalmasságának növelése a megújulóenergia termelés integrálási képességének növelése érdekében, hozzájárulva az országspecifikus ajánlások zöld átállást ösztönző pontjához (a tiszta és hatékony energiatermelés és -felhasználás növelése) beleértve a területi fejlesztések keretében megvalósuló helyi, önkormányzati energetikai fejlesztéseket.
- Energiatakarékos, valamint digitális és okos technológiák elterjesztése, illetve épületenergetikai beruházások támogatása lakó-, közszolgáltatási, önkormányzati, vállalkozási és kormányzati ingatlanokon elősegítve a zöld átállást ösztönző országspecifikus ajánlás gyakorlatba ültetését (a tiszta és hatékony energiatermelés és -felhasználás növelése) beleértve a területi fejlesztések keretében megvalósuló helyi, önkormányzati energetikai fejlesztéseket.
- A vízminőség védelmét és az aszálykezelést is integráló vízgazdálkodási fejlesztések, illetve katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség fejlesztése.
- A körforgásos gazdaságra való átállás folyamatának felgyorsítása, ami több szakpolitikai célkitűzés és operatív program együttműködésében valósul meg, átfogva gazdaságfejlesztési (PO1, GINOP Plusz), hulladékgazdálkodási (PO2, KEHOP Plusz pl. lakossági szelektív gyűjtés megerősítése és több másodnyersanyag előállítás) beruházásokat, továbbá helyi szintű beavatkozásokat (PO5, TOP Plusz). A beavatkozás hozzájárul a zöld átállást elősegítő országspecifikus ajánlás megvalósításához (beruházás a körforgásos gazdaságba).
- A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszer minőségi fejlesztése.
- Közüzemi ivóvíz- és szennyvízhálózatok fejlesztése, az ivóvíz ellátási hiányok felszámolása, továbbá a víziközmű rendszerek hatékonyság-növelése. Ez utóbbi egyúttal hozzájárul a megfizethető ivóvízellátás biztosításához.

- A szennyvízelvezetés és –tisztítás fejlesztése alacsony fenntartási költségű közműves szennyvízelvezetési/tisztítási rendszerek kiépítésével. 17 Szennyezett ipari és barnamezős területek kármentesítése az adott területek jövőbeni gazdasági, illetve jóléti célú hasznosítása érdekében.
- A Natura 2000 területek és a zöldinfrastruktúra megőrzését, az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartható hasznosítását biztosító ökológiai és infrastrukturális feltételek megteremtése, információs rendszerek fejlesztése az akvakultúra és halászati politikával összhangban.
- A légszennyezés csökkentéséhez és a megújuló energia részarányának növeléséhez is hozzájárul az épületek megújuló energiaforrásra épülő fűtési és hűtési rendszereinek kiépítése
- A kötöttpályás, tiszta üzemű városi mobilitás hálózat és eszközállomány fejlesztése, beleértve az utasélmény számottevő növelésének szempontját is.
- Alternatív hajtású (kiemelten elektromos) egyéni közlekedési módok és kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése, javítása a zöld átállást célzó országspecifikus ajánlás megvalósítása érdekében (körforgásos gazdaság erősítése).

Tervezett beavatkozások, támogatandó fejlesztések a halgazdálkodás esetében:

- A fenntartható természetes vízi halgazdálkodás támogatása őshonos halállomány nevelésével.
- Fenntartható akvakultúra-beruházások, beleértve a halfeldolgozást, hatékony víz- és energiahasználattal, a környezetterhelés csökkentésével.
- Innováció támogatása a halgazdálkodásban.
- Termelői szervezetek létrehozása.
- Halfeldolgozás és halmarketing

3. szakpolitikai célkitűzés: Jobban összekapcsolt Európa

- Gyorsforgalmi-úthálózat fejlesztése Vasútvonalak korszerűsítése a TEN-T és hálózaton.
- Korszerű vasúti járművek beszerzése.
- Közlekedésbiztonság javítása és a hiányzó hálózati összeköttetések kiépítése a közúthálózaton.
- Nagyon nagy sávszélességű (VHCN – Very High Capacity Network) országos hálózatok kialakítása

4. szakpolitikai célkitűzés: Szociális Európa

- Az ellátórendszer kórházközpontúságának csökkentése a szakellátás átalakításával és az alapellátás megerősítésével, a megfelelő humán kapacitások pótlásával és a lakóhely közeli egészségügyi szolgáltatások hozzáféréseinek javításával.
- Minőségi, XXI. század elvárásainak megfelelő, korszerű oktatás, beleértve a formális, nem formális és informális tanulást, széles körű tehetséggondozást.
- A lemorzsolódás csökkentése és a tanulók iskolai eredményességének javítása érdekében fejlesztésre szoruló iskolák komplex támogatása.
- A munkaerőpiac helyreállítása, a munkában maradás segítése, álláskeresők és inaktív munkába állásának segítése és foglalkoztathatóságának javítása aktív munkaerőpiaci programokkal a területi szükségletek figyelembevételével.
- Munkaerőfejlesztés, a vállalkozások és az állampolgárok alkalmazkodóképességének (pl. digitális) erősítése.
- A foglalkoztatás feltételeinek javítása, ezen belül a munkahelyi egészség és biztonság erősítése és a rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztésének támogatása.
- A szociális partnerek kapacitásépítését célzó intézkedések folytatása.
- A nem tanuló és nem dolgozó 15-29 éves fiatalok számára az elsődleges munkaerőpiaci elhelyezkedéshez konkrét segítség felajánlása foglalkoztatás, vállalkozóvá váláshoz nyújtott támogatás, gyakornoki lehetőség vagy munkaerőpiaci képzés formájában.
- A felsőoktatási intézmények profiljához illeszkedő oktatási és képzési innovációk megvalósításának támogatása, inkluzív, hallgatóközpontú és rugalmas, (digitális) tanulási utak kialakítása, a tudományos életre való felkészülés elősegítése.
- Befogadó és hátránykompenzációt erősítő szakképzés megvalósítása.

- A meglévő bölcsődei férőhelyek korszerűsítése, a szakemberállomány fejlesztése, a rugalmas foglalkoztatási formák ösztönzése, valamint az átmeneti gyermekfelügyeletet nyújtó szervezetek támogatása.
- A szociális és gyermekvédelmi rendszer előtt álló, elsősorban az idősödéssel összefüggő kihívásoknak való megfelelés érdekében új típusú szolgáltatások bevezetése, a meglévő ellátások továbbfejlesztése és kapacitásbővítése, továbbá az ágazatban dolgozók fluktuációjának csökkentése.
- A hátrányos helyzetű személyek, köztük kiemelten a megváltozott munkaképességűek, valamint a romák foglalkoztatottsági helyzetének javítása az iskolai végzettség növelésével, valamint előítéletek csökkentésével.
- Súlyos anyagi deprivációval érintettség további mérséklése, fókuszáltnan a hátrányos helyzetű gyermekekre – kiemelten romákra – a legkorábbi életkortól biztosított, az életutat végig kísérő programokkal.
- A területi, társadalmi hátrányok mérséklése a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező települések komplex fejlesztése, és szegregált körülmények között élők helyzetének javítása összehangolt (humán és infrastrukturális) fejlesztésekkel.
- A szegénység mérséklése alapvető élelmiszerekből összeállított csomagok, alapvető fogyasztási cikkek biztosítása és kísérő intézkedések nyújtása által.

5. szakpolitikai célkitűzés: A polgárokhoz közelebb álló Európa

- Megyei integrált területi programok megvalósítása minden megyében, helyi gazdaságfejlesztési, helyi foglalkoztatási, helyi turisztikai, település- és helyi közszolgáltatás-fejlesztési, energetikai, városfejlesztési, szociális városrehabilitációs és humán fejlesztési tartalommal, fókusszal a legkevésbé fejlett régiók megyéinek fejlesztésére.
- A 36 komplex programmal fejlesztendő járás fejlesztése érdekében helyi gazdaságfejlesztési és felzárkózást támogató fejlesztések (az érintett megyék integrált területi programjain keresztül).
- Összehangolt megyei fejlesztések a három kiemelt térség fejlesztése érdekében. (Balaton Kiemelt Üdülőkörzet, Tokaji Borvidék, Közép-Duna mente) (az érintett megyék integrált területi programjain keresztül).
- Városok és városi térségek fenntartható, integrált társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődésének elősegítése.
- Budapest élhetőségének javítása településfejlesztéssel, zöldfelületi infrastruktúra fejlesztésekkel és humán fejlesztési programokkal.
- Integrált társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi fejlődés, a kulturális örökség és turisztikai attrakciók fejlesztésével városi és vidéki területeken egyaránt.

A Partnerségi Megállapodás tervezete alapján a lehatárolási elvek elsősorban a területi és az ágazati OP-k közötti kapcsolatot rögzítik. Alapelvként kijelenthető, hogy **TOP Plusz az önkormányzati és helyi, települési hatású fejlesztéseket támogatja**. Az alábbiakban a területi operatív programhoz való kapcsolódást mutatjuk be.

Heves megyei stratégiai célok	TOP PLUSZ intézkedései						
	1.1. Helyi gazdaságfejlesztés	1.2. Településfejlesztés, települési szolgáltatások	1.3. Helyi és térségi közszolgáltatások	1.4. Fenntartható városfejlesztés	2.1. Klimabarát megye	3.1. Megyei és térségi fejlesztések (ESZA+ elemei)	3.2. Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemei)
1. Stratégiai cél: Heves megye területi kiegyenlítődésének elősegítése	X	X	X	X	X	X	X

Heves megyei stratégiai célok	TOP PLUSZ intézkedései						
	1.1. Helyi gazdaságfejlesztés	1.2. Településfejlesztés, települési szolgáltatások	1.3. Helyi és térségi közszolgáltatások	1.4. Fenntartható városfejlesztés	2.1. Klímabarát megye	3.1. Megyei és térségi fejlesztések (ESZA+ elemei)	3.2. Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemei)
2. Stratégiai cél: Kötő pontokra épülő gazdaságfejlesztés	X	X		X	X	X	
3. Stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum	X				X	X	
4. Stratégiai cél: Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadására nyitott társadalom		X	X	X		X	X
5. Stratégiai cél: Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet	X	X		X	X	X	X

Gazdaságfejlesztés

Az önkormányzatok gazdaságfejlesztést támogató fejlesztései (pl. piac, inkubátorház), ipari park, illetve bizonyos, külön meghatározott esetekben állami szervezetek, valamint a szociális szövetkezetek. A gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó infrastruktúra (bekötő út, ipari parkhoz kapcsolódó közművek) szintén a TOP Plusz-ból támogathatóak.

Körforgásos gazdaság, hulladékgazdálkodás

A körforgásos gazdaság ösztönzése keretében a fenntartható hulladékgazdálkodáshoz, hulladékhasznosításhoz kapcsolódó kisléptékű, önkormányzati tevékenységek, önkormányzati hulladéklerakók rekultivációja, illegális hulladéklerakók felszámolása, szemléletformálás.

Energetika

Mind az energiahatékonyság, mind a megújuló energia terén az önkormányzat, vagy önkormányzat többségi tulajdonában álló vállalkozások épületei támogathatóak.

Vízgazdálkodás és katasztrófavédelem, klímaalkalmazkodás

Helyi klímastratégiák készítése, valamint a helyi, települési szintű csapadékvíz-gazdálkodás (pl. záportározók) és kisléptékű vízgazdálkodás, összhangban a zöld és kék infrastruktúra fejlesztésekkel. Ezen fejlesztésekhez kapcsolódva az önkormányzatok mellett a vízügyi igazgatóságok kedvezményezettként történő bevonása is lehetséges.

Barnamezős területek, kármentesítés

Önkormányzati barnamezős területek hasznosítását, funkcióváltását támogatja, nem elsődlegesen alaptevékenységként, hanem más, pl. gazdaságfejlesztési beruházás kapcsolt elemeként.

Munkaerőpiaci beavatkozások

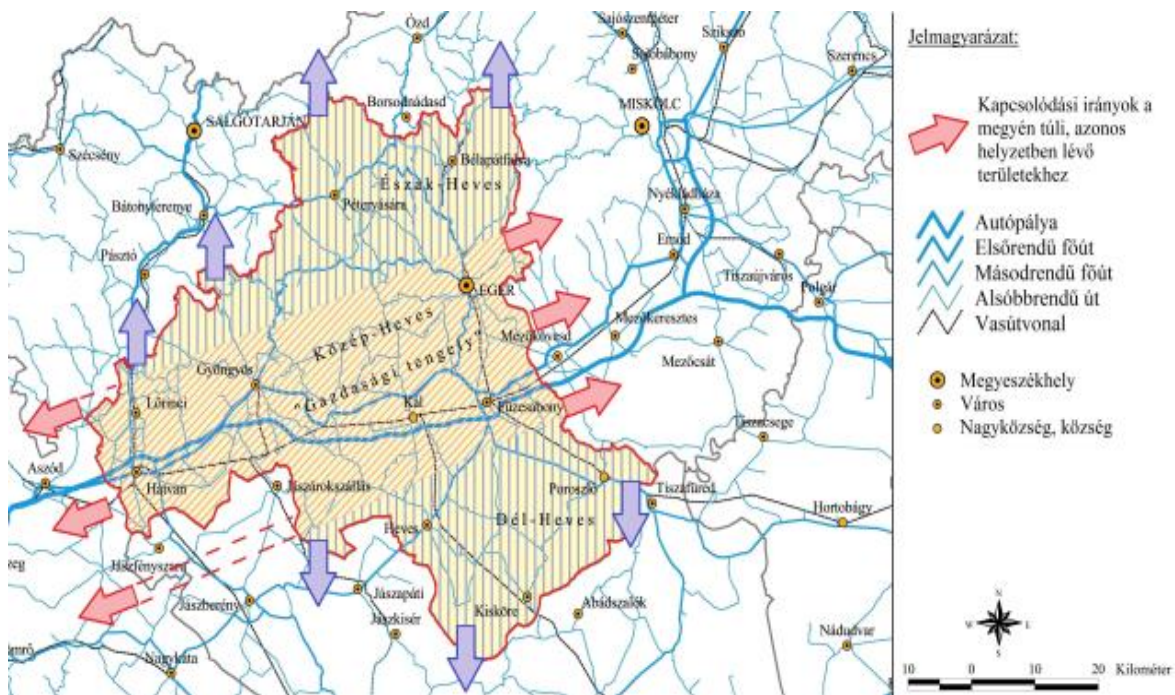
A TOP Plusz a helyi szereplők igényeire reflektáló foglalkoztatási paktumokat támogatja.

Közlekedésfejlesztés

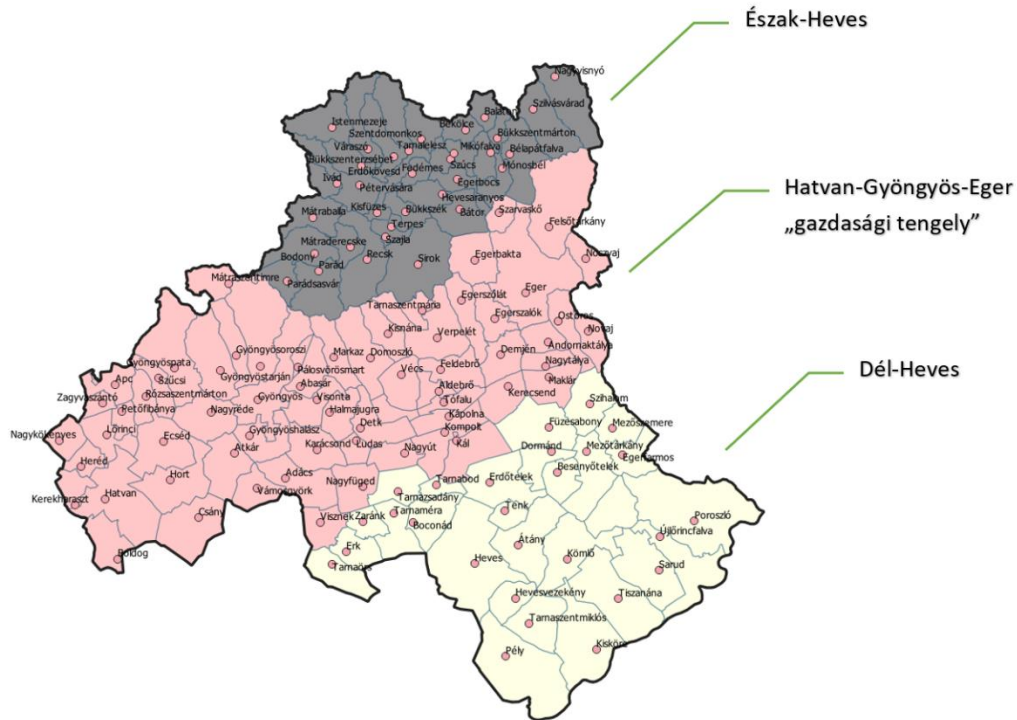
Az IKOP Plusz és TOP Plusz között a közlekedési fejlesztések terén a fő lehatárolási elv az projektek nagysága, országos/nemzetközi vagy lokális jelentősége. A TOP Plusz a 4-5 számjegyű és helyi utak, a nem EUROVELO kerékpárutak, kisebb városi közlekedésfejlesztések és a fenntartható városi mobilitási tervek fejlesztését, kidolgozását támogatja.

2. A Heves megyei célrendszer és a tervezett fejlesztések területi specifikumai

A Konceptióban meghatározott célok közül sajátos megközelítést igényel a Heves megye területi kiegyenlítődésének elősegítése specifikus cél. Kiemelten fontos a megyén belüli fejlettségi különbségek csökkentése, melynek érdekében három területi egységet határoz meg. Ennek oka, hogy különböző térségek fejlesztése eltérő forrásnagyságot és az egyes prioritások beavatkozásainak eltérő arányú alkalmazását igényli. A Konceptió javaslattevő részében a megye eltérő területegységeit a következő ábra illusztrálja.

Annak érdekében, hogy a beavatkozások megyén belüli differenciálása, illetve a területi tervezési későbbi folyamatai alátámasztásra kerüljenek szükséges az egyes területegységek településszintű lehatárolása, amely a Konceptió adatait és térképi tartalmát elemezve az alábbiak szerint rajzolódik ki.

Heves megye belüli fejlesztési térségek

A társadalom és a gazdaság fejlettségében megmutatkozó területi különbségek csökkentése érdekében a térségi adottságokra szabott, a térségi fejlesztési szükségletekre reagáló beavatkozásokra van szükség, ennek megfelelően az alábbi területi fejlesztés irányok kerültek megfogalmazásra.

gazdasági tengely

1. Elérhetőség feltételeinek javítása, a közlekedési infrastruktúra összehangolt fejlesztése;
2. Középvárosaink közötti forgalomterhelésének csökkentése elkerülő utak építésével;
3. Intermodális közlekedési (Eger, Gyöngyös) és logisztikai csomópontok (Hatvan, Kál-Kápolna-Kompolt) kiépítése;
4. Helyi és helyközi közösségi közlekedés feltételeinek javítása, fejlesztése a környezetbarát és kombinált közlekedési módok előtérbe helyezésével;
5. Kisvárosok (Lőrinci, Gyöngyöspata, Verpelét) szolgáltatás fejlesztése, városi arculat kialakítása;
6. Települési szolgáltatások fejlesztése az élhetőbb településekért;
7. Exportképes multinacionális cégek és hazai KKV-k innovációs törekvéseinek és kapacitásának ösztönzése;
8. Innovatív iparágak támogatása, letelepedésének ösztönzése;
9. Karbonsemleges gazdaságra való áttérésre való felkészülés, intézkedések végrehajtása;
10. Innovációs potenciál és –klaszter fejlesztése;
11. Hazai és helyi beszállítói együttműködések, partnerhálózati rendszerek kiszélesítése;
12. Logisztikai és ipari parkok terület és szolgáltatásfejlesztése;
13. A gazdasági szektor igényeihez igazodó oktatás és szakképzés fejlesztése a növekvő foglalkoztatás elérése érdekében;
14. Elméleti kutatások gyakorlati termelésbe való „becsatornázása”; a gazdasági élet szereplői és a felsőoktatási intézmények közötti együttműködés fokozása;
15. Energiahatékonyság, alternatív, megújuló energiára épülő helyi energiatermelési és ellátási rendszerek kiépítése;
16. Épületállomány energiahatékonyságának növelése; városi klímát javító fejlesztések végrehajtása;

17. Egyedi természeti adottságokra (öko- és aktív turizmus), kulturális értékek bemutatására, borászatra alapozott turisztikai fejlesztések támogatása; gyógyturizmus és fürdőkultúra további fejlődési lehetőségeinek elősegítése;
18. Kerékpárutak hálózatos fejlesztése az EuroVelo14-hez való csatlakozás és a megye turisztikai térségei összekötésének céljait figyelembe véve;
19. Befogadó várostérség erősítése;
20. Jelentős roma lakossággal rendelkező településeken felzárkózási programok megvalósítása, szegregátumok megszüntetése;
21. Felszíni és felszín alatti vízbázisok védelme; ivóvíz- és szennyvízhálózat fejlesztése;
22. Komplex tájrehabilitáció és tájrekonstrukció;

Észak-Heves

1. Járasközpontok megerősítése, az ott elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztése;
2. A térség elérhetőségének javítása a 23. és 25. számú főutak korszerűsítésével;
3. Járasközpontok elérhetőségének javítása;
4. A megye gazdasági súlypontterületei elérhetőségének biztosítása érdekében a Tarna-völgyön keresztül vezető közlekedési kapcsolatok javítása, távlatilag új közúti kapcsolat kialakítása;
5. Szabad vállalkozási zóna nyújtotta lehetőségek kihasználása;
6. KKV-k jövedelemtermelő és innovációs képességének javítása;
7. a vállalkozási környezet erősítése az ipari parkok, iparterületek fejlesztésével;
8. foglalkoztatás növelése a helyi gazdaság fejlesztésére alapozva;
9. Digitális társadalom fejlesztése, az információs infrastruktúrafejlesztésen, a KKV-k informatikai eszközellátottságán és a társadalom e-befogadóképességének növelésén keresztül;
10. Gyógyturizmus és fürdőkultúra további fejlődési lehetőségeinek elősegítése;
11. A falusi-, aktív- (lovás, vadász), öko- és kulturális turizmus ösztönzése a megfelelő helyi adottságok mentén;
12. Szálláshelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése;
13. Közmű hiányosságok csökkentése;
14. Színesfémércetek tekintetében meg kell vizsgálni a másodlagos kitermelés környezetbarát lehetőségeit;
15. Fenntartható erdőgazdálkodás megteremtése; illegális fakitermelések visszaszorítása;
16. Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása;
17. Humán erőforrás fejlesztés - különös tekintettel - a hátrányos helyzetű népességre;
18. Vonzó településkép kialakítása és az intézményi szolgáltatások fejlesztése a népességmegtartó erő növelése érdekében;
19. Közösségi összefogást és önfenntartást segítő helyi kezdeményezések elősegítése; (pl. közösségfejlesztéssel, szakember biztosításával);
20. A természetes gyógytényezőkre (pl. gyógyvíz, mofetta) alapozott egészségipar minőségi fejlesztése;
21. Fenntartható helyi foglalkoztatást biztosító állattenyésztés fejlesztése;
22. Önellátó és önfenntartó képesség erősítése; falusi önellátó gazdálkodásra épülő életforma támogatása;
23. Területi szegregátumok kiterjedésének megfékezése; a roma lakosság képzése, jövedelemtermelő munkához juttatása, önellátásra való képességének megteremtése;

Dél-Heves

1. É-D-i közlekedési kapacitás fejlesztése a „gazdasági tengely” jobb elérhetősége, valamint a turisztikai fejlesztési térségek összekötése céljából;
2. Hevesi és füzesabonyi Ipari Park "tartalommal" való megtöltése;
3. Szabad vállalkozási zóna nyújtotta lehetőségek kihasználása;
4. A gazdag nap-, szél- és geotermikus, valamint biomasz energia potenciál kiaknázása;
5. Magas szintű, színvonalas alap- és középfokú oktatás, tehetséggondozási programok az intézmények átfogó infrastruktúra- és eszközfejlesztése;
6. Digitális társadalom fejlesztése, az információs infrastruktúrafejlesztésen, a KKV-k informatikai eszközellátottságán és a társadalom e-befogadóképességének növelésén keresztül;

7. Az oktatási-képzési kínálat és a humán erőforrás fejlesztése elsősorban a hátrányos népcsoportokra vonatkozóan, valamint a helyi gazdasági fejlesztéssel összehangolt (ipari és mezőgazdasági) strukturált munkaerő kínálat kialakítása építve a helyi középiskola képzési kínálatára alapozva;
8. Hátrányos helyzetű társadalmi rétegek felzárkóztatása, a területi szegregátumok kiterjedésének megfékezése;
9. A foglalkoztatási helyzet javítása érdekében működőképes gazdaság kialakítása, a mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése és szociális gazdaság kialakítása, önálló társadalom kialakításának ösztönzése;
10. A táji és települési környezet javítása;
11. Közmű hiányok megszüntetése;
12. Integrált vízgazdálkodási infrastruktúra fejlesztés, vízkészlet gazdálkodáson alapuló fenntartható táji rendszerek kialakítása;
13. Tisza-tó menti települések komplex fejlesztése (helyi gazdaság, turizmus, infrastrukturális fejlesztések, humán erőforrás fejlesztés);
14. Tisza menti tájgazdálkodási klaszterek, a Tisza ökológiai rendszeréhez és társadalmához alkalmazkodó gazdasági struktúra létrehozása;
15. Turisztikai desztinációk stratégiájának összehangolása egymással és a kulturális, közművelődési intézményekkel
16. A kerékpárutak hálózatosodásának elősegítése a turisztikai térségek összekötését, valamint a jelentősebb munkáltatók elérését biztosítandó;
17. Szálláshelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése;
18. Tisza-tó menti településpárok közötti kapcsolat fejlesztése;
19. A lakosság biztonságérzetének növelése (közbiztonság);
20. Települési intézményi szolgáltatások összehangolt fejlesztése;

A prioritás keretében tervezett intézkedések kapcsolódása a megye területén azonosított fejlesztési célterületekhez:

Prioritások	Beavatkozások	Tervezett intézkedések	„Gazdasági tengely”	Észak-Heves	Dél-Heves
1. Prioritás: <u>A megye kiemelt ipari ágazatainak fejlesztése az üzleti környezet javításával</u>	1.1. beavatkozás: Üzleti környezet javítása, a vállalkozások versenyképességének növelése	Innovatív vállalkozói tevékenységek támogatása	▲	△	△
		Beszállítói kapcsolatok fejlesztése	▲	△	△
		A vállalkozások munkahelyteremtő támogatása	▲	▲	▲
		Iparterületek fejlesztése és szolgáltatásfejlesztés az ipari parkokban és inkubátorházakban, valamint egyéb iparterületeken működő vállalkozások számára	▲	△	△
		Piacra jutás segítése	▲	▲	▲
		Kisvállalkozói tőkejuttatási programok kidolgozása	△	▲	▲
		Munkahelyi képzések támogatása a vállalkozások számára	▲	△	△
	1.2. beavatkozás: Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és stabil energiagazdálkodás megteremtése az energiainport-függőség csökkentése érdekében	Vállalkozások megújuló energia hasznosítását és energia-hatékonyság növelését célzó fejlesztéseinek támogatása	▲	▲	▲
		Lakóingatlanok energetikai korszerűsítése és megújuló energia felhasználásának növelése	▲	△	△
		Helyi energia ellátását biztosító kiskapacitású erőművek létesítése	▲	▲	▲
		Stabil energiabázis megteremtése, energetikai szerkezetváltás támogatása	▲	△	△
	1.3. beavatkozás: Élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése	Technológiai fejlesztések és K+F+I támogatása a megyei élelmiszer-feldolgozóipar versenyképességének növeléséért	▲	△	▲
		A borágazat technológiai fejlesztésének támogatása	▲	▲	△
2. Prioritás: <u>Helyi adottságokra épülő, fenntartható turizmusfejlesztés</u>	2.1. beavatkozás: Versenyképes turisztikai kínálat megteremtése	Szuprastruktúra fejlesztése	▲	▲	▲
		Turisztikai marketing	▲	▲	▲
		Humán erőforrás feltételeinek javítása	▲	▲	▲

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA (2021-2027)

Prioritások	Beavatkozások	Tervezett intézkedések	„Gazdasági tengely”	Észak-Heves	Dél-Heves
	2.2. beavatkozás: Húzó turisztikai ágazatok minőség és kapacitásfejlesztése	Egészség és gyógyturizmus fejlesztése	▲	▲	▲
		Kulturális örökségre alapuló turizmus fejlesztés	▲	▲	▲
		Ökoturizmus fejlesztése	▲	▲	▲
		Bor- és gasztronómia turizmus fejlesztése	▲	△	△
		Aktív turizmust szolgáló feltételrendszer kialakítása	▲	▲	△
3. Prioritás: Versenyképes agrárium, helyi termék központú vidékfejlesztés	3.1. beavatkozás: A klímaváltozáshoz alkalmazkodó, versenyképes agrárszerkezet létrehozása	Technológia fejlesztések támogatása a versenyképesség javítása és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás jegyében	▲	▲	▲
		Mezőgazdasághoz kapcsolódó innovatív tevékenységek támogatása	▲	▲	▲
		Fiatalképzésének, induló tevékenységének támogatása, szaktanácsadási rendszer működtetése	▲	▲	▲
		A szőlészet és a magas előmunka-igényű kertészeti kultúrák támogatása	▲	▲	△
		A hal-, erdő- és vadgazdálkodás támogatása	▲	▲	▲
		Az állattenyésztés ágazatának támogatása	▲	▲	▲
	3.2. beavatkozás: A helyi termékek versenyképességének növelése, a helyi gazdaság megerősítése és fejlesztése	Rövid ellátási lánc (REL) kialakításának támogatása helyi piacok létrehozatalával	△	▲	▲
		Helyi termékek előállításának támogatása	△	▲	▲
		A háztáji gazdálkodás támogatása	▲	▲	▲
4. Prioritás: Értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése	4.1. beavatkozás: A munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése	Bölcsődei szolgáltatások helyben vagy lakóhelyhez közeli biztosítása (bölcsődei férőhelyek szükség szerinti bővítése, bölcsődei intézmények infrastruktúra fejlesztése, meleg étkezés biztosítása)	▲	▲	▲
		Óvodai szolgáltatások helyben vagy lakóhelyhez közeli biztosítása (óvodai férőhelyek szükség szerinti bővítése, óvodai intézmények infrastruktúra fejlesztése, meleg étkezés biztosítása)	▲	▲	▲
		Gyermekjóléti szolgáltatások erősítése (családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés, káros szenvedélyek megelőzését szolgáló tanácsadás, szabadidős programok szervezése stb.)	▲	▲	▲
		A részmunkaidő vagy távmunka lehetőségének elősegítése	▲	▲	▲
		A családi értékek védelme, a hagyományos családmódel erősítése és támogatása	△	▲	▲
	4.2. beavatkozás: Egészséges társadalom kialakítása	A lakosság felvilágosítását szolgáló programok kidolgozása az egészséges életmód, az egészséges táplálkozás és a preventív gondolkodás megismertetése és erősítése terén, illetve a szűrővizsgálatok szerepének növelése	△	▲	▲
		Az egészségügyi alap- és szakellátás infrastrukturális fejlesztése	▲	▲	▲
		Az egészségügyi szakemberhiány pótlásának támogatása	▲	▲	▲
		Az egészségügyi intézmények műszerezettségi, informatikai fejlesztése	▲	△	△
		A szociális alapszolgáltatásokhoz és szakosított ellátásokhoz való hozzájutás és a szociális szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése	▲	▲	▲
	4.3. beavatkozás: A társadalmi befogadás erősítése a foglalkoztathatóvá válás elősegítésével	A hátrányos helyzetű fiatalok közép- és felsőfokú oktatásba való eljuttatásának és benntartásának elősegítése (ösztöndíj rendszer)	△	▲	▲
		Fiatalok első munkahelyhez jutásának segítése (gyakornoki program)	▲	▲	▲
A letelepedés elősegítése a képzett fiatalok megtartására		▲	▲	▲	

Prioritások	Beavatkozások	Tervezett intézkedések	„Gazdasági tengely”	Észak-Heves	Dél-Heves	
5. Prioritás: <u>Város-vidék kapcsolatok környezettudatos fejlesztése</u>	4.4. beavatkozás: A sport, a mozgás, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére	Munkaerő piaci igényekhez igazodó felnőttképzési programok elindítása a foglalkoztathatóság biztosítása érdekében	▲	▲	▲	
		Komplex felzárkózási programok (Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda Program)	△	▲	▲	
		Foglalkoztatási Paktum működtetése	▲	▲	▲	
		Sporttáborok támogatása, erdei iskolák korszerűsítése	▲	▲	▲	
		Az egészségfejlesztő testmozgás koncepcióján alapuló rendszeres testmozgás programok megvalósítása a megye településein	▲	▲	▲	
		Sportlétesítmények kialakítása, korszerűsítése, építése gyermek- és diáksport versenyek rendezése és közösségi szabadidős programok támogatása	▲	▲	▲	
		4.5. beavatkozás: Korszerű gyakorlati tudás biztosítása	Iskolák és tornatermek infrastrukturális fejlesztése, eszközigényeik fejlesztése	▲	▲	▲
			Felsőoktatási intézmények képzési-, kutatási- és infrastruktúrát érintő fejlesztése, valamint a gazdasági szereplőkkel történő együttműködésének fokozása	▲	△	△
			Távoktatás, a nem-formális és informális, valamint a rugalmas tanulási lehetőségek támogatása, hatékonyabbá tétele	▲	▲	▲
	Az iskolai szemléletformálás és tehetséggondozás megerősítése, a lemorzsolódás csökkentése		▲	▲	▲	
	A gazdaság igényeihez igazodó szak- és felnőttképzés kialakítása		▲	▲	▲	
	5.1. beavatkozás: Az elérhetőség feltételeinek javítása		Közúthálózat-fejlesztés	▲	▲	▲
		Intelligens közösségi közlekedés	▲	△	△	
		Vasút szerepének növelése	▲	△	△	
		Kerékpárút hálózat fejlesztése	▲	△	▲	
5.2. beavatkozás: Stratégiai erőforrások megóvása, természet- és környezetvédelem		Ivóvíz minőségének javítása, távlati vízbázisvédelem	▲	▲	▲	
		Ár- és belvízvédelem	▲	▲	▲	
		Hatékony hulladékgazdálkodás feltételeinek megteremtése; folyékony hulladék elvezetése és kezelése	▲	▲	▲	
		Közvilágítás korszerűsítése	▲	▲	▲	
		Természetvédelmi területek és értékek megóvása	▲	▲	▲	
		Bamamezős területek hasznosítása	▲	▲	▲	
		Környezettudatosság ösztönzése	▲	▲	▲	
5.3. beavatkozás: Fenntartható település- és térszerkezet		Az önkormányzati közszolgáltatást nyújtó intézmények fejlesztései	▲	▲	▲	
		Vonzó települési arculat megteremtése	▲	▲	▲	
		A közösségi terek fejlesztése az életminőség javítása céljából	▲	▲	▲	
		Települési infrastruktúra fejlesztések a közbiztonság javítása érdekében	▲	▲	▲	
	Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása	▲	▲	▲		
	A helyi identitás megerősítése és közösségformálás	▲	▲	▲		
	Tudatos település – Okos város	▲	▲	▲		
	Települési zöld infrastruktúrák kialakítása, fejlesztése	▲	▲	▲		
	Belterületi út- és járdafelújítások	▲	▲	▲		
	Lakhatási feltételek javítása	▲	▲	▲		
	Vállalkozások informatikai fejlesztéseinek támogatása	▲	▲	▲		

Prioritások	Beavatkozások	Tervezett intézkedések	„Gazdasági tengely”	Észak-Heves	Dél-Heves
	5.4. beavatkozás: Infokommunikációs fejlesztések	Közsféra informatikai fejlesztése; elektronikus közszolgáltatások elérhetővé tétele, megismertetése	▲	▲	▲
		Az információs társadalom kiépítéséhez szükséges hálózatok fejlesztése	▲	▲	▲
		Digitális írástudatlanság felszámolása, IT-technológiák használatának ösztönzése	▲	▲	▲

kapcsolat jellege

▲ erős

△ közepes

Városok kategorizálása

Heves megyében 121 település található, melyek közül kevés a városi rangú. A megyeszékhely Eger - megyei jogú város - mellett még további 10 település büszkélkedhet a városi ranggal (Bélapátfalva, Füzesabony, Gyöngyös, Gyöngyöspata, Hatvan, Heves, Lőrinci, Kisköre, Pétervására, Verpelét). A településhierarchiában a városi jogállású települések nem egységesen kezelendők. A megyei gazdaság teljesítményében mutatkozó differenciáltság mellett a funkcionális különbségek (oktatás, egészségügyi, szociális ellátás) is igen jelentősek.

1. Fejlett középvárosok: Eger, Gyöngyös, Hatvan

A megyét kelet-nyugati irányban átszelő Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” része az Észak-magyarországi régió térszerkezeti gerincének. A megye három legnagyobb városának a megye gazdasága és foglalkoztatása, intézményrendszere szempontjából egyaránt meghatározó.

Eger (52.660 fő) városa és a környezetéhez tartozó települések gazdasága fejlettnek minősül, mind Heves megye, mind az Észak-magyarországi régió viszonylatában, dinamikáját tekintve azonban stagnálnak minősül. A nagyvállalatok Eger és a kistérség gazdasági életének meghatározó szegmensét képezik az évek óta meghonosodott és prosperáló nagyvállalatok, valamint a város és vonzaskörzetéhez tartozó középvállalkozások. Az elmúlt évek folyamán rengeteg kereskedelmi lánc telepedett meg a megyei jogú város területén, így egyfelől a település kereskedelmének szerepe jócskán megnőtt a gazdasági ágazatokon belül, másfelől Eger kereskedelmi és szolgáltató szerepe erősödött, vonzaskörzete túl nőtt a kistérségen. Eger lakosságának életében a turizmus is jelentős helyet foglal el, a város gazdaságának egyik húzó ágazata. A város gazdaságának további vonzerőt ad az Eszterházy Károly Egyetem jelenléte jelentős K+F+I potenciált biztosítva.

Gyöngyös (29.036 fő) múltja okán hagyományosan „a szőlő és a bor városa”, jelenlegi húzóágazatai alapján Heves megyében Eger után a második legjelentősebb gazdasági központ (energiaipar, vegyipar, gépipar, kereskedelem, elektronika, logisztika, turizmus, gyümölcsstermesztés), amely a meglévő ágazatok versenyképességének javítása mellett kitörési pontként a diverzifikált turizmus, az innovatív iparágak meghonosítását jelöli meg. Gyöngyös fejlett oktatási hálózattal is rendelkezik, felsőoktatási képzés a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Gyöngyösi Campusa biztosít.

Hatvan (20.639 fő) város dinamikusan fejlődő középváros. Heves Megye 3. legnagyobb városa, amely mindenkor (járási, majd kistérségi szerepkörben egyaránt) vonzáscentrumként funkcionált. A járási központ funkcionál, régiók és megyék határán való elhelyezkedésénél fogva, régió-határokon átlépő, regionális vonzaskörzettel is rendelkezik. Regionális szerepet visz: a gazdaság (pl. a Robert Bosch Elektronika Kft. dolgozói), az oktatás (pl. Damjanich János Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium), az egészségügyi ellátás (pl. Albert Schweitzer Kórház), a tűzoltóság ellátási területe tekintetében. A város kiemelt szerepet játszik a zöldgazdaság fejlesztésében, a környezetbarát technológiák alkalmazásában. Az ipari parkban megjelent a nyugati és a távolkeleti tőke, az elmúlt 15 évben számos üzem települt be. A cégek területigényét kielégítendő a hatvani ipari park az elmúlt években több ütemben bővítésre, fejlesztésre került. A betelepült cégek szakképzett munkaerő igényének biztosítására jött létre a Hatvani Községi Felsőoktatási Képzési Központ, mely több budapesti egyetemmel együttműködve biztosít felsőfokú gazdasági és mérnöki képzést. A körzet munkáltatói elsősorban a feldolgozóiparban tevékenykednek, de több kisebb vállalkozás foglalkozik kereskedelemmel, illetve szolgáltatással. A legtöbb munkavállalót a közúti jármű-alkatrész gyártás és a híradástechnikai termék gyártás területén foglalkoztatják.

2. Fejlesztendő, feltörekvő járási székhelyek: Bélapátfalva, Füzesabony, Heves, Pétervására

A megye északi részén – mintegy a szomszédos megyék aprófalvas területének folytatásaként – kicsiny létszámú, 1000 fő alatti települések sokaságát találjuk. Nagyváros nincs a térségben, az itt elterülő két járás központja, Pétervására és Bélapátfalva.

Dél-Heves legnagyobb települése **Heves** (10.557 fő) városa járási központ, amely a 31-es másodrendű főút mellett fekszik, az M3-as autópályától 18 kilométerre. Északnyugat-délkelet irányban a Gyöngyös–Kisköre fontosabb mellékút keresztezi az előbbi utat. Vasútállomással rendelkezik a Kál-Kápolna-Kisújszállás mellékvasútvonalon. A fejlett mezőgazdaság ellenére az élelmiszeripar csak kisvállalkozások formájában van jelen, messze alulmarad a szükségleteknek. A város közepesen fejlett szolgáltatási és kereskedelmi szektorral rendelkezik. Több nagyobb élelmiszer áruház mellett a kis vállalkozások is képviseltetik magukat ebben a gazdasági ágazatban. Az egykori ipari vállalatok megszűntek, viszont a jelenlegi cégek közül több a térség foglalkoztatása szempontjából is jelentős (HevesTherm Kft, Heves Ponyva Kft, Hevesgép Kft.)

A Füzesabony járás központja **Füzesabony** (7.729 fő). A város nagyon jó közlekedés földrajzi adottságokkal rendelkezik, itt található a 3-as, a 33-as főút és az M3-as autópálya, valamint a 80-as (Hatvan–Miskolc–Szerencs–Sátoraljaújhely/Nyíregyháza), a 108-as (Füzesabony–Debrecen) és a 87-es (Füzesabony–Eger) vasútvonal. Füzesabony alapvetően mezőgazdasági terület, ám az elmúlt évek, évtizedek során több ipari vállalkozás települt be csomagolóstechnika (Pikopack, DS Smith Packaging), autóiipari alkatrészgyártás (Musahi Hungary Kft) és nyílászáró gyártás (Fensterm, Szuromi Ablak) tevékenységi köröket érintően. A közlekedés földrajzi szerepét és a jelenlegi gazdasági folyamatokat figyelembe véve a város gazdasági szerepe mind logisztikai, mind a termelő szektor szempontjából felértékelődik. Ennek kihasználása érdekében az ipari park területe bővítésre került.

A megye északi részén – mintegy a szomszédos megyék aprófalvas területének folytatásaként – kicsiny létszámú, 1000 fő alatti települések sokaságát találjuk. Nagyváros nincs a térségben; az itt elterülő két járás központja, Pétervására és Bélapátfalva. **Pétervására** 2.189 fős lakosságával az ország egyik legkisebb városa. A város közúton a 23. számú főúton közelíthető meg, vasúti összeköttetéssel nem rendelkezik, a hatrámenti periférius területnek tekinthető, jellemzően rurális térségi központ, jelentős ipari tevékenység nincs a településen. Intézményi ellátottsága lakosságához képest kimagasló, valódi központi szerepkörrel bír, elsősorban a közigazgatási, szociális, oktatási intézményi és pénzügyi szolgáltatások vonatkozásában.

A 2.859 fő állandó lakosú **Bélapátfalva** fejlettségi mutatói átlagosak, vonzásköre alapvetően az egykori kistérség településeire koncentrálódik. A funkciókat tekintve a város szerepköre a közigazgatás területén a legjelentősebb. Rendelkezik turisztikai attrakcióval (ciszterci apátsági templom), de ettől jelentősebb gazdasági szerepe az egykori cementgyár helyén létrehozott ipari parknak van. Jelenleg is több üzem működik a területén, illetve a beépítésre váró területek közműfejlesztése is megvalósult az elmúlt években.

3. Városi jogállású, funkcióhiányos települések: Gyöngyöspata, Kisköre, Lőrinci, Verpelét

Lőrinci (5.593 fő) Heves megye nyugati részén fekvő város, a Hatvani járásban. A városfejlődés jelenleg legfontosabb mozgatórugója Hatvan és részben Gyöngyös közelsége. Lőrinci napjainkban Hatvan agglomerációs településének fogható fel, számos munkahely, valamint a középfokú szolgáltatások elsősorban Hatvanban, a magasabb színvonalú és felsőfokú szolgáltatások Gyöngyösön és Gödöllőn érhetők el. Lőrincinek elsősorban a hatvani járás északi részén található településekre van hatása közszolgáltatások terén. Vonzáskörzete így elsősorban Zagyvaszántóra, Apcra, Rózsaszentmártonra, Petőfibányára, Nagykökényesre terjed ki. A két legfontosabb tényező, amellyel Lőrinci a környező településeket magához vonzza: munkahelyek (ipari üzemek, erőmű) és oktatási lehetőségek (elsősorban a Március 15. Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium, Városi Zeneiskola).

Verpelét 3.892 fő állandó lakosú város az egri járás területén. 2013. július 15. napján kapott városi címet. Legfontosabb foglalkoztatói és vállalkozói a bortermelésben és az élelmiszeriparban (AsiaFood) jeleskednek. Jelentős a mezőgazdaság szerepe, a gazdák munkáját az értékesítés területén szövetkezet fogja össze. A település mezővárosi hagyományaihoz méltón, városias életfeltételeket kínál lakóinak. Az infrastruktúra-rendszerei kiépültek, a szennyvíz-, gáz-, kábeltelevíziós és más hálózatok hozzáférhetőek és többnyire bekötöttség szempontjából is lefedik a település egészét. Verpeléten megtalálhatóak a művelődés, oktatás, egészségügyi ellátás alapintézményei, amelyeket a környező települések (Fel- és Aldebrő, Tamászentmária, Vécs) lakói is igénybe vesznek.

Gyöngyöspata a Mátra délnyugati lábánál, Gyöngyöstől 11 km-re nyugatra fekszik. Állandó lakosainak száma 2.503 fő. A település leginkább a környéken termelt borkéletről nevezetes. 2013. július 15-én kapta meg városi rangját. A település fejlődési pályája a turisztikában rejlő potenciálra (pincesor, Jessze-fa oltár), illetve a pincészetek, borkelcsészés, helyi gazdaság fejlesztésére épülhet.

Kisköre (2.814 fő) Heves megye déli részén, a Tisza-tó partján, Budapesttől kb. 150 km-re, a megyehatáron elhelyezkedő kisváros. Budapest felől az M3-as autópályán elindulva Gyöngyös vagy Füzesabony felől alsóbbrendű utakon, illetve a Kál-Kápolna – Kisújszállás vasúti szárnyvonalon vonattal érhető el. Kisköre a magyarországi városhálózat egyik rurális jellegű, hiányos városi funkciókkal rendelkező, alapvetően mikrotérségi vonzással rendelkező kisvárosa. A városhálózatban betöltendő jövőbeni szerepét alapvetően meghatározza periférikus, kedvezőtlen közlekedés-földrajzi fekvése, valamint a Tisza, és a Tisza-tó közelsége. A város területén található a hazánk legnagyobb teljesítményű, megújuló vízenergiát hasznosító vízerőműve, a Kiskörei Vízerőmű. A térség jövőbeni fejlődésénél fontos a környező településekkel való szoros együttműködés, a térségnek egységes turisztikai koncepció keretében történő fejlesztése.

III. Prioritások bemutatása

1. Prioritás: A megye kiemelt ipari ágazatainak fejlesztése az üzleti környezet javításával

Heves megye 2021-2027-es tervezési időszakára vonatkozóan a Konceptiójában stratégiai célként fogalmazta meg a kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztést.

A prioritás átfogó célja Heves megye gazdasági élete további dinamikus növekedésének elősegítése, a térségi és helyi gazdaság fejlődésének, jövedelemtermelő képességének támogatása, valamint a jelenlegi munkahelyek megtartása mellett újabb munkahelyek létrehozásának ösztönzése a vállalkozások innovatív tevékenységének elősegítése, a vállalkozási környezet javítása révén. További cél az előző ciklusban megkezdett energetikai szerkezetváltás és a stabil energiagazdálkodás folytatása, amelynek eredményeként tovább csökkenhet a megye energiainport-függősége.

Az Európa 2020 Stratégia által elvárt javuló foglalkoztatási ráta megtartása és a koronavírus világjárvány okozta új típusú kihívások Heves megyében is szükségessé teszik a gazdaságában kulcsszerepet játszó vállalkozások fejlesztését, munkahely megtartó és teremtő képességük megerősítését, továbbá a megyében jellemző élelmiszeripari, gépipari és turisztikai vállalkozások fejlesztésének segítségét. Továbbra is kiemelt cél, hogy a vállalkozások könnyebben jussanak hozzá a termékek, technológia- és kapacitás célú fejlesztéseikhez, valamint eredményesebb működésük támogatását szolgáló pénzügyi forrásokhoz és eszközökhöz.

Az eddigi uniós energetikai beruházások egyrészt a megye vállalkozásai számára biztosítottak lehetőséget a versenyképességük növeléséhez, másrészt a helyi energiaigény ellátását biztosító kiskapacitású erőművek, valamint épületenergetikai korszerűsítések révén a megye települési önkormányzatai számára nyújtottak lehetőséget energetikai kiadásainak minimalizálására, illetve az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklésére. Heves megye legnagyobb foglalkoztatója a Mátrai Erőmű Zrt. jövőbeni működésének és működtetésének komplex megújítása elengedhetetlen Magyarország klímavédelmi céljainak teljesülése szempontjából.

Az élelmiszeripari KKV-k K+F+I képességének fejlesztésével, valamint a hazai élelmiszerbiztonsági kutatási tevékenységek összehangolásával és kiterjesztésével megyénk is jelentősen hozzájárulhat a hazánkban előállított élelmiszerek versenyképességének növeléséhez.

Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) célrendszeréhez való kapcsolódás:

- **A1. Átfogó cél - Komplex, integrált foglalkoztatás-intenzív gazdaság:** Heves megye versenyképességének javításához elengedhetetlen a foglalkoztatottak számában eddig elért eredmények megtartása és a foglalkoztatás volumenének további növelése. A koncepcióval összhangban a megyei programban is kiemelkedő célként jelenik meg a foglalkoztatottság növelése. A prioritásában szereplő egyes beavatkozások célja a megye gazdaságának fejlesztése, melynek egyik eszköze a foglalkoztatottsági ráta növelése, a munkahelyek megtartása kapcsán a koronavírus-járvány okozta gazdasági kihívásokra adott válasz. A megye húzóágazatainak, így a gépipar, energetikai szektor, turizmus és az élelmiszeripar fejlesztése egyaránt hozzájárul a megyei foglalkoztatottság javításához, ezzel is erősítve Heves megye gazdaságát.
- **A2. Átfogó cél - Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom:** Egy térség versenyképességének növelése elképzelhetetlen az adott térség társadalmi potenciáljának fejlesztése nélkül. Egy fejlődő, stabil gazdaságú megye esetében a pozitív társadalmi folyamatok is konszolidálódnak, azaz a gazdasági fejlődés szoros összefüggésben áll a társadalmi folyamatokkal. A koncepcióban megjelenő fejlesztési területek közül jó néhány visszaköszön a program ezen prioritásának egyes beavatkozásaiban, úgy mint a munkavállalók képzése, a hosszú távú gazdasági potenciált és életfeltételeket biztosító természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése, és a megújuló energia helyi kiaknázásának lehetősége.

- **A3. Átfogó cél - Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet:**
A megye iparterületeinek ésszerű, a helyi adottságokhoz igazodó fejlesztése hozzájárul ahhoz, hogy a koncepcióban megfogalmazott épített környezettel történő összhang megteremtése az ipari területekkel kapcsolatban is megvalósulhasson. A koncepcióban megjelenő energiahatékonysági korszerűsítések megvalósítása mind a vállalkozások, mind az önkormányzati szféra számára elengedhetetlen, hiszen a megye közszolgáltatásainak, illetve gazdaságának fenntartható fejlesztése csak abban az esetben lehetséges, ha az egyes beruházások energiahatékonysági korszerűsítésekkel egésszülnek ki.
- **S1. Specifikus cél - Heves megye területi kiegyenlítődésének elősegítése:** Kiemelten fontos a megyén belüli fejlettségi különbségek csökkentése, ezért a tervezett fejlesztések területi specifikumaival egy külön fejezet foglalkozik.
- **S2. Specifikus cél - Kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés:** A Koncepció célrendszerével összhangban a program célrendszerében is markánsan megjelenik a gazdaságfejlesztés. A munkahelyek megőrzését és további álláshelyek teremtését indukáló beruházások kiemelt jelentőséggel bírnak mindkét dokumentumban. A kitörési pontként meghatározott iparágak, így például az élelmiszeripari, energetikai, gépipari ágazatokat érintő fejlesztések a megye gazdaságfejlesztésének továbbra is meghatározó alapját képezik, ez természetesen mindkét fejlesztési dokumentumban feltűnik. A megye vállalkozásainak a program intézkedései mentén történő fejlesztése iparától függetlenül elsősorban a munkahelyteremtést és az új típusú kihívásokra (pl. digitalizáció térnyerése és annak igénye) történő hatékony reagálást szolgálja, az önkormányzatok ipari területekre vonatkozó fejlesztései pedig a helyi gazdaságfejlesztésben jelenthetnek újabb lendületet. A gazdasági szereplőknek mindazonáltal fel kell készülni a jövő kihívásaira – többek között a digitalizáció térhódítására (Ipar 4.0), az innováció, a körforgásos gazdaság, illetve a fokozott környezeti tudatosság/klimavédelem elvárásaira – mert mindezek elmaradása versenyhátrányt jelenthet a globalizált világban.
- **S3. Specifikus cél - Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum:** A Koncepcióban megjelenő foglalkoztatás centrikus agrárvertikum fejlesztése egybeesik a programban szereplő, az élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése című beavatkozásban foglaltakkal. A programban megjelenő, az élelmiszeripar fejlesztésére vonatkozó egyes intézkedések tovább támogatják az élelmiszer-, feldolgozóipar technológiai fejlesztését (különös tekintettel a digitalizációra), melynek eredményeként az agrárszektor fejlődése hosszú távon a vidéki életminőség javulását eredményezi.
- **S4. Specifikus cél - Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom:** A prioritásban megfogalmazott foglalkoztatás fejlesztése, a családbarát munkahelyteremtés – részmunkaidő, illetve a home office megteremtésének lehetőségével – hozzájárul a koncepcióban megjelenő stabil családi háttér kialakításához, továbbá lehetőséget nyújt a gyesről, gyedről visszatérő anyák foglalkoztatására.
- **S5. Specifikus cél - Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet:** A Koncepcióban megjelenő versenyképes megyei gazdaság megteremtésének és fenntartásának elengedhetetlen feltétele a gazdaság infrastrukturális fejlesztéseinek megvalósítása, ezáltal pedig lehetővé válik az élhetőbb környezet kialakítása, az életminőség feltételeinek javítása, továbbá a települések, térségek sokszínű együttműködése és a hátrányos helyzetű térségek és rétegek felzárkóztatása.

A prioritás kapcsolódása az EU 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéseihez:

1. Intelligens Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül.
3. Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal

Kapcsolódó Operatív Programok:

- VP 3. prioritási tengely - Az élelmiszerláncok szervezése, ideértve a mezőgazdasági termékek feldolgozását és értékesítését, állatjólét, kockázatkezelés a mezőgazdaság terén történő előmozdítása
- GINOP PLUSZ 1. prioritási tengely – Vállalkozásfejlesztés

- GINOP PLUSZ 2. prioritási tengely – Kutatás, fejlesztés, innováció
- GINOP PLUSZ 3. prioritási tengely – Fenntartható munkaerőpiac
- TOP PLUSZ 1. prioritási tengely – Versenyképes megye
- TOP PLUSZ 2. prioritási tengely - Klímabarát megye
- KEHOP PLUSZ 2. prioritási tengely – Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság
- KEHOP PLUSZ 4. prioritási tengely – Megújuló energiagazdaság
- KEHOP PLUSZ 5. prioritási tengely - Méltányos Átmenetet Támogató Alap

1.1. beavatkozás: Üzleti környezet javítása, a vállalkozások versenyképességének növelése

A területi versenyképesség mérésére leggyakrabban alkalmazott mutató, az egy főre eső GDP alapján a megyék összesített rangsorában Heves megye a 12. pozíciót foglalja el. Észak-Magyarország hazánk leggyengébben teljesítő régiója, melyen belül Heves megye gazdasági teljesítménye a legjobb, de így sem éri el az országos átlag 70%-át. A területi versenyképesség szempontjából meghatározó munkatermelékenység és foglalkoztatottság vonatkozásában a régión belül Heves megye helyzete kedvező, de országos viszonylatban elmaradottnak tekinthető. Heves megyében a vállalkozások száma átlépte az 50 ezret. Mindezek mellett a megyében működő vállalkozások mérete szerinti szerkezete nem optimális, hiszen a vállalkozások 0,3 százaléka nagy-, 1,4 százaléka közép-, 98,3 százaléka pedig kisvállalkozás. Ez utóbbi döntő hányada, 94,8 %-a mikro vállalkozás.

Természetesen ahhoz, hogy méretnagyság és ezáltal **foglalkoztatás tekintetében növekedésre legyen képes a vállalkozás**, olyan **vállalkozói környezetet** kell kialakítani, amely **elősegíti a növekedésre hajlandó vállalkozások versenyképességének javulását**, ezen belül az **export teljesítményét**, a **beszállítói eredményeit**, vagy az **innovációs teljesítményét**.

A jelenleg működő vállalkozások munkahelyteremtéssel járó fejlesztési elképzeléseinek közvetett támogatása, valamint beruházási kedv ösztönzése érdekében tehát a megyei gazdaságfejlesztésre vonatkozó programcsomag azokat a beavatkozásokat foglalja magába, amelyek közvetlen hatást gyakorolhatnak a megyei gazdaság verseny- és jövedelemtermelő képességére, a húzóágazatok további fejlődésére.

A beavatkozás két fő irányát a megyei beruházási aktivitás növelése és a foglalkoztatási helyzet javítása jelenti.

Ezen beavatkozás keretében támogathatók a vállalkozások újszerű, az Ipar 4.0 által létrejött kihívásokhoz kapcsolódó fejlesztései, hiszen az eredeti ötletek, a sikeres innovációk és a hatékony kutatás-fejlesztés jelentősen hozzájárulnak egy-egy terület versenyképességének, termelékenységének növeléséhez.

A beavatkozás a vállalkozások munkahelymegtartó-, illetve teremtő képességének és termelékenységének javítását infrastruktúra-, termék- és technológiafejlesztési beruházások (pl. üzemcsarnokok kiépítése, a meglévők fejlesztése-bővítése, gépbeszerzés, digitalizáció) támogatásával kívánja ösztönözni.

A beavatkozásban helyet kap a vállalkozások piacra jutásának elősegítése, s ezáltal versenyképességük és exportpotenciáljuk növekedése érdekében elengedhetetlenül szükséges marketing tevékenységek támogatása, illetve a koronavírus okozta új helyzetre való tekintettel az online térben történő megjelenése is.

Tekintve, hogy a megye középső részén fekvő gazdasági tengely és annak környezete, a már kiépült ipari parkjai adják a megye gazdasági teljesítményének közel 80%-át a megyei gazdaságfejlesztési elképzelések között meghatározó arányt képvisel a megyei ipari parkok, nem ipari park jogállású iparterületek és inkubátorházak terület előkészítését és infrastrukturális fejlesztését célzó projektterületek támogatása.

A részben vagy egészben önkormányzati érdekeltégű ipari parkok (a Bélapátfalvai, a Hatvani, a Hevesi, a Füzesabonyi és Gyöngyösi Ipari Park) vállalkozói infrastruktúra fejlesztése a helyi önkormányzatok bevonásával, a betelepülni szándékozó vállalkozások ösztönzésével, a városok térszerkezeti, gazdasági, civilizációs megújítását, modernizációját hivatott szolgálni.

A nem önkormányzati érdekeltégű ipari parkok (Egri Ipari Park Kft., Mátrai Erőmű Zrt., valamint a Siroki Ipari Park Kft.) és a területükön működő KKV-k közvetett fejlesztési forrásokhoz juthatnak, elsősorban kisléptékű infrastrukturális beruházásaikhoz, különböző szolgáltatásaik minőségi fejlesztéséhez munkahelyteremtő képességük javítása és a gazdasági súlyuk további növelése érdekében.

A megyei inkubátorházak támogatása jellemzően a fiatal, induló vállalkozások létrehozását, mikro-vállalkozások növekedését célozza, de emellett strukturált üzleti környezet kialakításával megalapozza a már működő vállalkozások tovább fejlődésének lehetőségeit, irányait és előmozdíthatja a vállalkozások közötti együttműködések kialakulását is.

A KKV-k számára a **külső finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés könnyítése** önmagában is fontos, de egyben további célok elérését is szolgálja. A vállalkozások a külső források segítségével valósítják meg fejlesztéseiket, bővíthetik piacukat belföldön és külföldön, valamint ezek segítségével javíthatják tőkehelyzetüket is. Ezen forrásokhoz való jobb hozzáférés egyben a versenyképesség javítását is szolgálja. Mindezek eléréséhez fontos feladat a vállalkozások pénzügyi felkészültségének javítása mellett a finanszírozási források elérhetőségének megkönnyítése a közvetítő intézmények együttműködésének, érdekeltiségének növelésével.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Innovatív vállalkozói tevékenységek támogatása
- Beszállítói kapcsolatok fejlesztése
- A vállalkozások munkahelyteremtő támogatása
- Iparterületek fejlesztése és szolgáltatásfejlesztés az ipari parkokban és inkubátorházakban és egyéb iparterületeken működő vállalkozások számára
- Piacra jutás segítése
- Kisvállalkozói tőkejuttatási programok kidolgozása
- Munkahelyi képzések támogatása a vállalkozások számára

1.2. beavatkozás: Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és stabil energiagazdálkodás megteremtése az energiainport-függőség csökkentése érdekében

A versenyképesség egyik alapvető feltétele – amely összekapcsolódik a környezetbarát, erőforrás-hatékony, valamint alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság felé való elmozdulással – a vállalati szektor energiahatékonyságának javítása. Ezen felül az energiahatékonyság növelésének eredményeképpen csökkennek a gazdasági szféra energiaköltségei is, ami javítja a termékek és szolgáltatások versenyképességét. Az **energiahatékonysági beavatkozások** kapcsán egyre szélesebb körben elismerik, hogy ezek nem csupán a fenntartható energiaellátás megvalósításának, az üvegházhatást okozó gázkibocsátások csökkentésének, az ellátásbiztonság garantálásának és az importkiadások csökkentésének eszközei, hanem egyben fokozzák a versenyképességet is. A versenyképesség javítása hozzájárulhat az export bevételek növeléséhez, továbbá az import energiahordozók felhasználásának csökkenésével javul a külkereskedelmi mérleg. Heves megye nap- és geotermikus energia, valamint biomassza terén jelentős kiaknázatlan potenciállal rendelkezik, éppen ezért a **megújuló energiák** abszolút felhasználásának és arányának növelése egyaránt kiemelkedő fontosságú. A megújuló energiák hasznosítását indokoltá teszi a lakosság, az ipar és a szolgáltatások növekvő energiaigénye, a gazdaságosság növelésének és a környezetterhelés csökkentésének szükségessége. Az éghajlatváltozás, az energiaforrások problematikája, a környezetszennyezés, a gyorsan változó gazdasági környezet, mind arra kényszerítik a társadalmakat, hogy egy új gazdasági szerkezet megvalósításával kezdjenek el foglalkozni. A körforgásos gazdaság a természetes folyamatokat példaként tekintő megközelítés. Célja, hogy minden termelésben feldolgozott termék újrahasznosuljon, vagy pedig eredeti formájában kerüljön vissza a természetbe. A termeléshez szükséges energiákat a korlátlanul rendelkezésre álló megújuló energiaforrásokból törekszik meríteni (napenergia, szélenergia, vízenergia stb.). Az **energiafüggetlenség** irányába való elmozdulás elősegítése érdekében ki kell használni a meglévő helyi energiaforrásokat, illetve megújuló energia adta adottságokat és lehetőségeket. Magyarország ösztönözni fogja a települési hőfelhasználás helyi energiával történő kielégítését szolgáló kezdeményezéseket. A decentralizált, **helyben elérhető megújuló erőforrásokra alapozott termelés** térnyerésével párhuzamosan azokat a kezdeményezéseket is segíteni kell, amelyek biztosítják, hogy a villamos energia helyben kerüljön felhasználásra. Ezáltal vélhetően csökkenthetők a hálózati veszteséggel kapcsolatos költségek is, és egyszerűsödik a megújuló energiaforrások integrálása.

Heves megyében például Gyöngyös Városi Önkormányzat egyik célkitűzése az ipari parkban lévő üzemek, cégek működéséhez és technológiai igényeihez szükséges zöld energia biztosítása megújuló energiaforrás segítségével, a környezetbarát termelés támogatása és a versenyképesség megőrzése, fejlesztése érdekében. A gazdasági szféra mellett a lakosság és a közfeladatot ellátó rendszerek is jelentős energiafelhasználók. A lakosság és a közsféra energiamegtakarítása, a hozzájuk kapcsolható tevékenységek energiahatékonyságának növelése szintén jelentős mértékben hozzájárul az intézkedés céljának eléréséhez. A lakossági, önkormányzati, vállalati és közlekedési energiahatékonysági fejlesztésekkel csökkenthető az energiatermelés iránti igény, valamint az így „feleslegessé” váló energiahordozó-import és szennyezőanyag-kibocsátás.

Az Európai Unióban 2018. évben a „Tiszta energia minden európainak” csomag részeként új célként tűzték ki uniós szinten az energiafogyasztás legalább 32,5%-os csökkentését 2030-ig. A „Tiszta energia minden európainak” csomag részeként 2018 decemberében hatályba lépett az új energiahatékonysági irányelv ((EU) 2018/2002) és a felülvizsgált megújulóenergia-irányelv ((EU) 2018/2001 irányelv) is. Az uniós vezetők 2018-ban azt a célt tűzték ki, hogy 2030-ra az uniós energiafogyasztás 32%-a megújuló energiaforrásokból származzon.

Energiahatékonysági célkitűzésünk az, hogy az ország energiafelhasználása 2030-ban se haladja meg a 2005-ös értéket (785 PJ), vagyis a GDP növekedésének üteme egyre nagyobb mértékben haladja meg az energiafelhasználás növekedését.

A magyar klímapolitika legfontosabb dokumentumai a Parlament által elfogadott, a 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitékintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia; az az alapján elfogadott I. Éghajlatváltozási Cselekvési Terv; továbbá a 2021-2030-as időszakra vonatkozó Nemzeti Energia és Klímaterv; valamint a klímavédelemről szóló 2020. évi törvény. A klímavédelemről szóló törvényben Magyarország vállalja, hogy az 1990-es értékhez képest 2030-ra legalább 40 százalékkal csökkenti a klímaváltozást okozó üvegházhatású gázok kibocsátását. A megújuló energiaforrások jelenlegi 12,61 százalékos részarányát minimum 21 százalékra növeli az ország 2030-ra, és vállalja azt is, hogy 2030-ra a dinamikus növekedés mellett sem emelkedik a magyar gazdaság energiafelhasználása a 2005-ös szint fölé. Magyarország 2030-at követő időszakra meghatározott célja, hogy a végső energiafelhasználás 2005-ös szintet meghaladó növekedése esetén a növekmény kizárólag karbonsemleges forrásból származzon. Magyarország klímapolitikai törekvéseinek megvalósítását támogató két kiemelkedő eszköz a LIFE program, illetve a Modernizációs Alap. A LIFE programban megvalósuló projektek végrehajtása jelentősen hozzájárul mind hazánk, mind az Európai Unió környezet- és természetvédelmi, valamint klímavédelmi célkitűzéseéhez, továbbá hazánk természeti tőkéjének és az általa nyújtott létfontosságú, esetenként közvetlen gazdasági potenciált jelentő szolgáltatások (így többek között turizmus, illetve az abból származó bevételek) megőrzéséhez és fejlesztéséhez. A Modernizációs Alap célja az energetikai rendszerek modernizációja és az energiahatékonyság növelése. A Modernizációs Alap finanszírozásával olyan projektek valósulhatnak meg, mint például az időjárásfüggő megújuló forrásokból származó villamosenergia-termelés és -felhasználás integrációját megkönnyítő beruházások, az energiahatékonyság javítása, az energiátárolás és az energiahálózatok – ezen belül a távfűtési vezetékek és a villamosenergia-átviteli hálózatok – modernizációja.

A Nemzeti Energiastratégia 2030 legfontosabb célkitűzése az energiaszuverenitás és az energiabiztonság megerősítése, a rezsi-csökkentés eredményeinek fenntartása, valamint az energiatermelés dekarbonizálása.

A hazai megújuló energiaforrás potenciál energetikai és gazdasági szempontból hatékony, fokozatosan javuló kihasználása növeli az energiaellátás biztonságát. A legtisztább energia a fel nem használt energia. Ezt a megújuló erőforrásokra alapozott fűtési/hűtési megoldások alkalmazásával, a Zöld Táv hő Program végrehajtásával, továbbá a közintézményi, ipari és a közlekedési célú energiafelhasználás csökkentésével lehet elérni.

A villamosenergia-szektor átalakulása, az időjárásfüggő megújuló energia alapú áramtermelés térnyerése nagyobb hálózati rugalmasságot és a költséges hálózatfejlesztési beruházások szükségességét minimalizáló intelligens megoldásokat követel. Az intelligens hálózati fejlesztések ösztönzendők az energiaszektor dekarbonizálásának (napelemes rendszerek, naperőművek elterjedése) és az elektrifikáció növekedésének (hőszivattyúk, elektromos autók térnyerése) elősegítésére.

A családok energiafüggetlenségét a háztáji, saját célra történő megújuló energia-termelés támogatásával, az okos mérők elterjedésének elősegítésével, valamint a rezsi-csökkentés eredményeit fenntartó energiahatékonysági beruházásokkal lehet előmozdítani. A beavatkozások együttes céljaként tűzi ki a gazdasági növekedést, a hatékony erőforrás-felhasználás, valamint az ahhoz kapcsolódó környezeti hatások szétválasztását.

Az intézkedés célja a fosszilis energiahordozókat kiváltó megújuló energiaforrások térnyerésének elősegítése és az energiahatékonyság növelésére irányuló zöldgazdasági fejlesztések támogatása.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Vállalkozások megújuló energia hasznosítását és energiahatékonyság növelését célzó fejlesztéseinek támogatása
- Lakóingatlanok energetikai korszerűsítése és megújuló energia felhasználásának növelése
- Helyi energia ellátását biztosító kiskapacitású erőművek létesítése
- Stabil energiabázis megteremtése, energetikai szerkezetváltás támogatása

1.3. beavatkozás: Élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése

Az Észak-magyarországi régió hazánk egyik legelmaradottabb térsége, azonban 2013-tól dinamikusan elkezdte a felzárkózást, így 2018-ban már az országos átlag közel 75 %-át is eléri az egy főre jutó GDP. **Nagy a mezőgazdaságban, illetve élelmiszeriparban foglalkoztatottak aránya**, tehát az élelmiszeripar a magas fejlődési potenciált hordozó ágazatok közé tartozik. A gépiparnál nagyságrendekkel kisebb súlyt képvisel az élelmiszeripar a megye feldolgozóiparában. Az élelmiszeripar 12,03 milliárd Ft összegű értékesítést ért el 2020 első felében. Az iparág árbevétele a megyei árbevétel 3,3%-át tette ki, és 4,8 milliárd Ft export árbevételt ért el 2020 első felében. A stratégiai ágazatok mellett fejlődő pályára lépett az élelmiszeripar is, az ágazat teljesítményének javulásához az ágazatban eszközölt beruházások is hozzájárultak. Az élelmiszeripar elsősorban a megyéből és a szomszédos megyékből szerzi be alapanyagait, ám országos piacra szállít. A megye TOP 50 cégéből, a 22 adatot szolgáltató cég közül 18 végzett exporttevékenységet 2019-ben, tehát az ő külső gazdasági kapcsolatai az értékesítés területén kézzel foghatóak. Amennyiben Heves megyében a kivitel megoszlását vizsgáljuk ágazatonként, akkor 2018. évben az élelmiszeripar 0,8%-ot képvisel.

Az élelmiszeriparban dolgozók száma kis mértékben emelkedett az elmúlt években, 2016-ban 1895 fő, 2017-ben 2004 fő és 2018-ban 2099 fő volt a foglalkoztatottak száma. Az átlagbér tekintetében is növekedés tapasztalható az ágazatban, ugyanis az elmúlt években a legkiemelkedőbb növekedést a vegyipar, az élelmiszeripar és a gépipar produkálta. Számos élelmiszeripari cég tevékenykedik a megyében, de az utóbbi években az országos átlagnál nagyobb mértékben esett vissza a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya, ami az élelmiszeripar gazdaságra döntő kihatással bírt, különös jelentőséggel bírnak az ágazat fejlődését elősegítő innovációk. Az **alapanyag-feldolgozás** terén ugyanakkor vannak hiányosságok, de ösztönzik a gazdálkodókat, hogy az alapanyagot helyben dolgozzák fel és lehetőleg helyben értékesítsék, a helyi fogyasztók irányába. Az élelmiszeripar költséghatékonyságának, illetve foglalkoztató erejének növekedése érdekében támogatni szükséges a **helyi alapanyagokból készült és lokálisan feldolgozott termékek** gyártását. A mennyiségileg telített európai élelmiszer piacon, és bizonyos mértékig a hazai piacon is, az innováción alapuló, megkülönböztethető előnyöket nyújtó minőségi, nagyobb hozzáadott értékű, biztonságos, új termékek iránti igény egyre növekszik. A KKV-k K+F+I képességek fejlesztésével, valamint a **hazai élelmiszerbiztonsági kutatási tevékenységek összehangolásával és kiterjesztésével** a gazdasági szféra szereplői számára is hozzájárulhatunk a hazánkban előállított élelmiszerek versenyképességének növeléséhez. Cél az **eredetvédelem** erősítésével az egyedi jellegek megismertetése, piaci megjelenések fokozása, továbbá egy eredetvédelmi kutatóközpont létrehozása és működtetése, élelmiszerfejlesztő központ hatóanyagbázisának bővítése, a helyi termékek piacra vitelének erősítése, valamint a wellness és a turisztikai ágazat helyi élelmiszerszektorral való együttműködésének fokozása. Az élelmiszerbiztonságnak az életminőségben játszott szerepe miatt rohamléptekkel fejlődik az élelmiszeranalitika. A nemzetközi szinten is elfogadott, így külföldön is piaci előnyt jelentő nyomon követési rendszer nélkülözhetetlen a követett paraméterek listájának kibővítése és a mérési módszereknek a folyamatos fejlesztése, illetve új megbízható paraméterek bevezetése a biztonság átfogó garantálása érdekében. A **nyomon követési rendszer** elsődleges haszna a kockázati faktorok csökkentése, a termék előállításával kapcsolatos rizikók minimalizálása a felelősség megjelölésével: a működő rendszer biztosítja, hogy egyértelműen azonosítható legyen az eljárás, amellyel a terméket előállították: az alap- és segédanyagok származásától kezdve a teljes gyártási ciklus minden lépésén át a vevőig történő átadásig. Ezen kívül fontos lenne, hogy a termék nyomonkövetési rendszer úgy kerüljön kialakításra, hogy a fogyasztók legszélesebb rétegei számára is elérhető információt tartalmazzon, ugyanis az ilyen, termékekre vonatkozó többletinformációk segítségével növelhető a fogyasztói bizalom.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Technológiai fejlesztések és K+F+I támogatása a megyei élelmiszer-feldolgozóipar versenyképességének növeléséért
- A borágazat technológiai fejlesztésének támogatása

A Heves Megyei Önkormányzat saját felelősségébe tartozó beavatkozások

Várhatóan az önkormányzati tulajdonú ipari parkok és iparterületek fejlesztése

A saját felelősségű beavatkozások külső feltétele

A Heves Megyei Önkormányzat várhatóan a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében vehet részt a döntéshozatalban, így a felelősségi körét alapvetően ez a körülmény határozza meg.

Ágazati igények azonosítása

- Nem önkormányzati tulajdonú iparterületek fejlesztése
- Munkahelyteremtés, innováció (K+F+I), piacra jutás, technológiai fejlesztés, munkahelyi képzések, beszállítói hálózatok fejlesztésének támogatása
- Villamosenergia-termelés szerkezeti átalakítás támogatása

2. Prioritás: Helyi adottságokra épülő, fenntartható turizmusfejlesztés

Heves megye természeti, kulturális és épített környezete egyedülálló adottságainak (Mátra, Bükk, Tisza-tó, Eger, jelentős termál- és gyógyvíz-készlet) köszönhetően kiemelkedő a turizmus jelentősége. Magyarország Kormánya 2020-ban konkrétan lehatárolta Magyarország turisztikai térségeit. A megyében így kiemelt fontosságú turisztikai térségek a Mátra-Bükk turisztikai térség, illetve a Tisza-tó térsége. Az elmúlt egy évtizedben komoly turisztikai fejlesztések zajlottak le Heves megyében, így tovább bővült az ágazat. A fejlesztések létjogosultságát, illetve azt, hogy a megye páratlan idegenforgalmi vonzerővel rendelkezik, legjobban talán a vendégforgalmi adatsorok és bevételek igazolják. Heves megye kereskedelmi szálláshelyein 2019 I–IV. negyedévében 645 263 vendég, összesen 1 450 783 vendégéjszakát töltött el. A vendégek és a vendégéjszakák száma is az országosnál jobban, 4,1, illetve 4,4%-kal nőtt az előző évhez képest. A vendégéjszakák 79%-át kitevő szállodákban 5,1%-kal emelkedett a forgalom. A vendégek 89%-át adó belföldiek 5,0, a külföldiek 0,5%-kal több vendégéjszakát töltöttek el a szálláshelyeken. A külföldi vendégéjszakák 24%-át a lengyel vendégek tették ki, vendégéjszakáik száma 12%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Emellett jelentős volt a Szlovákiából, Csehországból és Németországból érkezők vendégforgalma is. A kereskedelmi szálláshelyek 2019-ben 27,2 milliárd forint bruttó árbevételt értek el, folyó áron 10%-kal többet, mint egy évvel korábban. Kiemelt fontosságú a turisztikai térségek erősítése. Figyelemmel az éghajlatváltozás ágazati hatásaira, a fejlesztéseknek részben a szezonális csökkenésére kell irányulniuk, illetve alkalmazkodniuk szükséges a klímaváltozás hatásaihoz. Olyan turisztikai termékcsomagok és turisztikai fejlesztések támogathatók, amelyekkel megyei szintű turisztikai vonzerő elemekre épülő, koordinált fejlesztések valósíthatók meg és melyek révén további munkahelyek jönnek létre az idegenforgalmi szektorban. Az egyedi, önmagában is piacképes turisztikai attrakciók kifejezetten alkalmasak a vendégéjszakák számának növelésére, ezért – igény szerint – további szálláshelybővítésen kell, hogy átessenek. A turisztikai keresletet alapvetően befolyásoló tényező a célterület elérhetősége és az igénybe vehető turisztikai infrastruktúra állapota (megközelíthetőség, közlekedés), melyeket az "Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet" c. prioritás, "Az elérhetőség feltételeinek javítása" c. beavatkozása tartalmazza. A turistafogadás feltételeinek javítása összetett feladat, mely három tényező – szuprastruktúra, attrakció, infrastruktúra - szinergiája alkotja, melyek együttműködésével lényegesen csökkenthető a szezonális. Mint ahogy arra a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia is utal, e három tényező mellé szükséges beemelni a korszerű és több csatornán is megjelenő turisztikai marketing fogalmát. Az át nem gondolt és megalapozatlan turisztikai fejlesztések elkerülése érdekében a fejlesztéseknek mindenképp a természeti és környezeti elemek védelmével összhangban kell állnia.

Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) célrendszeréhez való kapcsolódás:

- **A1. Átfogó cél - Komplex, integrált foglalkoztatás-intenzív gazdaság:** A megye gazdasági életében a turizmus meghatározó ágazat. A prioritás céljai között szerepel a klímaváltozáshoz való alkalmazkodóképesség növelése, valamint az állandóan változó igényekre válaszoló kínálat kialakítása, melyek elősegítik az ágazat jövedelmezőségének növekedését. Kiemelt helyen szerepel a helyi gazdaságban való szerepvállalás fenntartása és további erősítése, ami új munkahelyek létrehozását segítheti. Külön intézkedés foglalkozik a turisztikával kapcsolatos szakemberképzéssel, amely a piacképes tudással rendelkező munkaerő bővítésével a megfogalmazott cél elérését segíti.
- **A2. Átfogó cél - Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom:** A turisztikai fejlesztések hozzájárulnak mind a települési környezet fejlesztéséhez, mind a munkahelyteremtéshez, melyek elősegíthetik a fiatal generációk helyben maradását. Elsősorban az ökoturisztikai fejlesztések járulhatnak hozzá a környezettudatos szemléletformáláshoz, környezeti neveléshez, de további szerepe lehet ebben az egészségturisztikai és kulturális turisztikai termékínálat növekedésének is.
- **A3. Átfogó cél - Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet:** A kulturális örökségre alapuló turisztikai fejlesztések szolgálhatják leginkább az épített örökség megőrzését, a helyi identitás erősítését. A beruházások összekapcsolódhatnak településrészek rehabilitációjával, településképi fejlesztésekkel is, így további értékmegőrzést generálhatnak. Az ökoturisztikai fejlesztések, továbbá az aktív turizmus egyes ágazatai (pl. kerékpáros-, lovasturizmus) hozzájárulhatnak a természeti értékek védelméhez, fenntartásához, széleskörű megismertetéséhez, amelyek mind a víztestek jó ökológiai állapotba hozatalát, mind az erdőállomány védelmét segíthetik.
- **S1. Specifikus cél - Heves megye területi kiegyenlítődésének elősegítése:** Kiemelten fontos a megyén belüli fejlettségi különbségek csökkentése, ezért a tervezett fejlesztések területi specifikumaival egy külön fejezet foglalkozik.
- **S2. Specifikus cél - Kitérésre épülő gazdaságfejlesztés:** A gazdaságfejlesztésben egyre fontosabb szerep jut a turizmusnak. Heves megye gazdaságának is egyik húzóágazata, mely multiplikátor hatásaként hozzájárul a jövedelmek, a kereslet, a szolgáltatások és főként a foglalkoztatottság növekedéséhez. A kereslet növekedéséhez nagyobb tempójú beruházások párosulhatnak, melyek következtében egyre nagyobb a kínálat is. A turizmus fejlesztése a Konceptió első specifikus céljában kiemelkedő helyet kapott, mindkét dokumentumban markánsan megjelennek a munkahelyteremtő beruházások.
- **S3. Specifikus cél - Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum:** Heves megye vidéki térségeinél megjelenik a turizmus feltörekvő ágazata, a falusi turizmus, mely a falun élők számára megélhetési módszert kínál, ezáltal hozzájárul az életminőség javításához is. Számos kedvező adottsággal rendelkeznek – vidéki öko-, bor és gasztronómia turizmus, népi kultúra, a hagyományok és a vidéki épített örökségek - évről évre egyre több belföldi és külföldi turistát vonz a megyébe, növelve ezzel a térség bevételét és a munkahelyek számát. A stratégiai programban megfogalmazott bor és gasztronómia turizmus, illetve az épített kulturális örökségek fejlesztésére vonatkozó beavatkozás segíti az ágazat fejlődését.
- **S4. Specifikus cél - Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadására nyitott társadalom:** Az egészségtudatos szemléletmód, az egészséges életmód felértékelődése és elterjedése következtében az egészségturizmus gyors növekedése figyelhető meg. A koncepcióban megfogalmazott egészségtudatos társadalom fejlesztése ezáltal kapcsolódik a Stratégiai programban megfogalmazott egészségturizmus fejlesztéséhez.
- **S5. Specifikus cél - Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet:** A turisztikai keresletet alapvetően befolyásoló tényező a célterület elérhetősége, valamint az igénybe vehető turisztikai infrastruktúra állapota. A Konceptióban megfogalmazottaknak megfelelően a turistafogadás feltételei közé tartozik a közösségi közlekedés biztosítása, a kerékpárutak összefüggő rendszerének létrehozása, mely összecseng a Stratégiai programban megfogalmazott, az elérhetőség feltételeinek javítása elnevezésű beavatkozással.

A Koncepcióban megfogalmazott környezeti beruházások ösztönzése, stratégiai erőforrások védelme kis mértékben ugyan, de kapcsolódik a stratégiai programban megfogalmazott ökoturizmus fejlesztéséhez, hiszen több védett természeti területünket látogatóközpontok kialakításával védhetjük meg. Szerepet kap a környezet védelme, szeretete, a természet és a táj értékeinek megőrzése.

A prioritás kapcsolódása az EU 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéseihez:

1. Intelligens Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül
2. Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel

Kapcsolódó Operatív Programok:

- TOP PLUSZ 3. prioritási tengely – Turizmus, helyi turisztikai fejlesztések
- GINOP PLUSZ 6. prioritási tengely – Turizmus, örökségvédelem

2.1. beavatkozás: Versenyképes turisztikai kínálat megteremtése

A beavatkozás az egyedi szolgáltatások iránt növekvő igényeknek megfelelő speciális turisztikai termékek fejlesztésére, a vendégfogadás feltételeinek megteremtésére, az együttműködések erősítésére, valamint a megfelelő humánerőforrás biztosítására irányul, melyek jelentősen hozzájárulhatnak a látogatók számának, illetve áttételesen a vendégéjszakák számának, valamint a turisták költségének és elégedettségének növeléséhez. A versenyképesség növelése érdekében jelentős hozzáadott értéket adhat a korszerű marketing a turizmus területén, a területi felzárkózást tekintve pedig a helyi termékek fejlesztései és a helyi gazdaság kialakítása terén is. Várható eredménye a piacon jól pozícionált megyei kínálat létrejötte, hatékony működtetése, melynek hatására várhatóan növekedni fog a látogatók száma, a turisztikai árbevétel nagysága, illetve a turisztikai attrakciók kapcsán jelentkező megnövekedett szálláshelyigényre válaszul megvalósuló kapacitásbővítés még erősebb munkaröpiaci szívóhatással fog bírni.

A beavatkozáshoz kapcsolódó intézkedések rövid szöveges leírását a Megyei Területfejlesztési Program Operatív Program része tartalmazza.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Szuprastruktúra fejlesztése
- Turisztikai marketing
- Humánerőforrás feltételeinek javítása

2.2. beavatkozás: Húzó turisztikai ágazatok minőség és kapacitásfejlesztése

Az Észak-magyarországi régióban összesen 21 gyógyvíz található. A gyógyturizmus által érintett települések közül a régióban összesen 6 település (Eger, Egerszalók, Mátraderecske, Gyöngyös-Kékestető, Parád, Miskolc - Lillafüred) gyógyhelyminősítést is kapott. A turizmus új motivációjaként kell megemlíteni az egészségügyi szolgáltatásokon alapuló keresletet, amelynek lényege, hogy az orvosi szaktudást a turisztikai szolgáltatásokkal egészíti ki. A gyógyturizmusra épülő beavatkozás a tematikus utak menti gyógytényezőkön alapuló infrastrukturális fejlesztéseken kívül, az orvoslási szolgáltatásokra irányuló, megfelelő infrastruktúra kiépítését is megoldozza. A tematikus utak a megyében egy-egy megformált, együttműködésekre épülő, a látogatók számára felkínált helyek, melyek így a turistáknak jobban láthatóvá és érthetővé, megismerhetővé teszik napjainkban a múltunk és természetünk értékeit, úgy hogy meglévő régiós vonzerőkhöz hozzárendeli, hozzá kapcsolja az igénybevettelt segítő turisztikai alapszolgáltatások széles körét.

Az egészségturizmus az egészség megőrzésében kiemelkedő jelentőségű, de a mozgásra sarkalló ökoturizmus, az aktív kikapcsolódás válfajait összegyűjtő addicionális vonzerővel rendelkező természetjáró, kerékpáros, lovas termékek fejlesztése is hozzájárul a megújuló és egészséges társadalom kialakulásához. Növekvő érdeklődés mutatkozik a vendégek körében a kulturális és vallási turizmus iránt, így a várak, kastélyok, kúriák, templomok, kegyhelyek iránt is. A kulturális rendezvények évről évre egyre több turistát vonzanak a térségbe. Jelentős potenciál van a sportturizmusban, mely kapcsolt szolgáltatásaival egyre fontosabb szerepet játszik. Az intézkedés beavatkozásainak átfogó célja a térség jövedelemtermelő képességének javítása és új munkahelyek teremtése, valamint a gyógyturizmusban érintett települések számának további növekedése. Az intézkedés az egymást kiegészítő fejlesztéseket preferálja, elősegítve a szolgáltatások összehangolását a vendégek által a térségben eltöltött átlagos 3-5 napos tartózkodási idő növekedése céljából.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Egészség és gyógyturizmus fejlesztése
- Kulturális örökségre alapuló turizmus fejlesztés
- Ökoturizmus fejlesztése
- Bor- és gasztronómia turizmus fejlesztése
- Aktív turizmust szolgáló feltételrendszer kialakítása

A Heves Megyei Önkormányzat saját felelősségébe tartozó beavatkozások

Várhatóan az önkormányzati, kisebb léptékű turisztikai attrakció fejlesztések

A saját felelősségű beavatkozások külső feltétele

A Heves Megyei Önkormányzat várhatóan a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében vehet részt a döntéshozatalban, így a felelősségi körét alapvetően ez a körülmény határozza meg.

Ágazati igények azonosítása

- turisztikai célterületekre vonatkozó stratégia kidolgozása
- átfogó, komplex turisztikai projektek támogatása
- marketing tevékenység támogatása

3. Prioritás: Versenyképes agrárium, helyi termék központú vidékfejlesztés

A mezőgazdaság nem csak Heves megye, de gyakorlatilag egész Magyarország számára jelentős gazdasági potenciált jelent. A megye talajadottságai kedvezőek a szántóföldi növények termesztéséhez. A szőlőtermesztéshez szükséges legkedvezőbb adottságok mind jelen vannak, ennek köszönhetően két, kiemelkedő gazdasági lehetőségeket magában rejtő borvidék is található a megyében. A borvidékek különböző részeinek (pl. Debrői körzet) markáns önálló jellege erősítendő, így növelhető a megye borászati jövedelmezősége. A mezőgazdaságban a **természeti adottságoknak megfelelő termelés és a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok** alkalmazása szükséges, mely a gazdálkodók részéről nagyobb együttműködést és egységesítést igényel. Több szempontból is fontos az integráció, melyben a **termelői értékesítő szervezetek** (TÉSZ), az EU által is kiemelten támogatott termelői csoportok (TCS-k) és az integrátorok kulcsszerepet játszhatnak. Azonban a magyar élelmiszergazdaságnak mai napig az egyik legnagyobb gondja a gazdálkodók alacsony szintű szervezettsége (piaci fellépése). A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara egyik legfontosabb célként határozta meg, hogy a TCS-ken, TÉSZ-ken keresztül megvalósuló áruforgalom 17%-ról legalább 30%-ra emelkedjen 2028-ra. A termelők piacorientáltságát elősegítheti, ha arra bátorítják őket, hogy vegyenek részt termelői csoportokban. Ilyen módon a termelési oldalon elérhető a méretgazdaságosság, miközben a piaci oldalon – a termékjelölés és a közös marketingakciók segítségével elért egységes megjelenésen keresztül – versenyelőny érhető el és a piaci réseket ki lehet aknázni.

Napjainkban a mezőgazdaságban az agrár- és térinformatikai rendszerek (GIS), az információtechnológia robbanásszerű fejlődése új távlatokat nyitott meg a gazdálkodók számára, ugyanakkor alkalmazásuk költséges és komoly szemléletváltást is igényel.

A jelen és a jövő agráriumának központi kérdése a **klímaváltozáshoz történő adaptáció és a fenntartható termelési rendszerek kiépítése**. A mezőgazdaságban egyre fontosabbá válik a folyamatos technológiai fejlődés, az **innovatív megoldások és a digitális technológiák** elterjedése, valamint a megfelelő szak tudás jelentősége. Az agrárdigitalizáció nagy kiugrási lehetőség: növeli a hatékonyságot, optimalizálja a jövedelmezőséget, erősíti a versenyképességet, mérsékli a termelési kockázatot. Az éghajlatban bekövetkező anomáliák, a termelési környezet változása újabb és újabb kihívásokat szül az agráriumban, amelyek precíziós technológiákkal enyhíthetők. A precíziós gazdálkodás globális terjedését ösztönzi a növekvő népességgel járó magasabb élelmiszerigény, a mezőgazdasági területek csökkenése és egyéb természeti erőforrások korlátja. A Magyarország Digitális Agrár Stratégia c. dokumentum alapján az agrárgazdaság intelligens eszközökre és megoldásokra épülő digitalizációs átalakításának közpolitikai célja többek között az élelmiszergazdaság hatékonyságának növelése, a versenyképesség javítása rendelkezésre álló környezeti erőforrások hatékony felhasználása mellett.

A klímaváltozásból adódó magasabb átlaghőmérséklet, nagyobb potenciális párolgás, szélsőségesebb csapadékeloszlás és a kevesebb nyári csapadék okozta problémák nagymértékben sújtják az agrárszektor, melyek kezelésére célszerű – többek között - az öntözési rendszerek korszerűsítése, valamint tározók építése. A vidéki gazdaságokban, agrárvállalkozásoknál sok esetben a gyenge versenyképességet az elavult technológia eredményezi, azaz a mezőgazdaság jövedelmezőségének növeléséhez – valamint a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítendő – **technológiai fejlesztések** szükségesek. Emellett nagy hangsúlyt kell fektetni a környezetkímélő gazdálkodási formák elterjesztésére is. A magasabb termőföld-felhasználási hatékonyság, a kevesebb hulladék az élelmiszerlánc során, valamint a tápanyagok visszajuttatása a talajba, növeli a termőföld és a talaj, mint erőforrások értékét. A körforgásos gazdaság azáltal, hogy sokkal több biológiai anyagot juttat vissza a talajba az anaerob lebomlási vagy komposztálási folyamatokon keresztül, csökkenteni fogja a mesterséges tápanyagok miatt történő helyreállítás szükségességét. A mezőgazdasági földterületek fenntartható használatára irányuló agrár-környezeti programokkal, **környezetbarát gazdálkodási módszerek** terjesztésével olyan termelési módszerek alkalmazására kell ösztönözni a gazdálkodókat, melyek összhangban állnak a környezet, a táj és a természeti erőforrások fenntartható használatával. A **kutatóintézetek és a gazdálkodó szervezetek együttműködésének erősítésével** elérhető, hogy a kutatási eredmények mihamarabb átültetésre kerüljenek a gyakorlatba. Az állattenyésztés terén is fejlesztésekre van szükség, hiszen a mutatók elmaradnak a lehetőségektől. A megye állatállománya csökken, ez akadályozza az egyébként jó potenciálokkal rendelkező tejipar fejlődését is, mely ágazat versenyképességéhez továbbra is nagy szükség van a tejtámogatásokra. Építeni kell továbbá a magyar hús iránti egyre növekvő külföldi keresletre. Kiemelt jelentősége lehet a **magas genetikai értékű húsmarha- és juhtenyésztésnek**, ugyanis ez utóbbi amellett, hogy kiaknázatlan piaci lehetőségeket rejt (pl. báránypuszták), az ágazat hozzájárul a környezetvédelemhez (fenntartható gyepgazdálkodás). A megye déli területeinek természeti adottságai kedveznek a kertészeti kultúráknak, a **magas élőlétszámú kertészeti kultúrák, a helyi termékek előállításának és értékesítésének** támogatásával csökkenteni lehet a munkanélküliséget. A mezőgazdaságban a **terméklánc szereplői közötti együttműködés és a termelési szerkezetváltás ösztönzése** kiemelkedő jelentőséggel bír. Az egyes termelői csoportokat érintő elaprózott birtokszerkezet és az alacsony termelői szervezettség, valamint a meglévő termelői csoportok közötti gyenge együttműködés jellemző. Az elaprózott birtokstruktúra következtében, főként az egyéni gazdaságokban, nehezen alakítható ki a versenyképes üzemméret, korlátozottak a korszerű agrotechnika alkalmazásának lehetőségei, valamint a termelési kapacitások kihasználása is. A gazdaságok korszerűsítésének eredményeként javulna a termelési szerkezet, a megváltozott üzemsztruktúrához igazodó eszközellátottság alakulna ki. Mind a piaci lehetőségeket, mind a termelés koncentrációja és a feldolgozás közötti kapcsolatot erősítheti és javíthatja a mezőgazdasági termelés és a termékek minőségének javulása is. **Tudatos piacvédelemmel** és fogyasztói magatartással, valamint a termelők minőségi termék-előállítás ösztönzésével ki kell „zárni” a magyar piacról a rossz minőségű termékeket, ezzel növelve a hazai termelők versenyképességét.

Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) célrendszeréhez való kapcsolódás:

- **A1. Átfogó cél - Komplex, integrált foglalkoztatás-intenzív gazdaság:** Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) célrendszerének első átfogó célja a foglalkoztatás-intenzív gazdaságra való törekvésről szól, melyhez szorosan kapcsolódik a többek között magas élőlétszámú mezőgazdaság, ugyanis az agrárium képes emelni az alacsony foglalkoztatási rátát. A megye húzó gazdasági ágazatai közé tartozik a mezőgazdaságtól elválaszthatatlan élelmiszeripar és a szőlészet-borászat is.

Az agrárium technológiai fejlesztése és a mezőgazdasághoz kapcsolódó innovatív tevékenységek támogatása további munkahelyeket képes eredményezni Heves megyében. A helyi termék előállítás és azok piacra jutása elősegítheti a helyi gazdaság fejlődését.

- **A2. Átfogó cél - Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom:**
A mezőgazdaság fejlesztése következtében létrejött munkahelyek eredményeként nagy mértékben javulni tud Heves megye demográfiai helyzete. A népesség folyamatos csökkenése, az alacsony születésszám és az elvándorlások által sújtott térségekben ezek a folyamatok megfordíthatók idővel, amennyiben a primer szektor által nyújtott munkahelyek tartósan megmaradnak és az ágazat fejlődése biztosított lesz. A helyi gazdaságfejlesztés nem csak ezekhez a célokhoz tudja hozzásegíteni Heves megyét, de további jelentős társadalmi szerepet is képes betölteni a környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése, a környezeti nevelés, valamint a fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások révén.
- **A3. Átfogó cél - Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet:**
Az átfogó célban meghatározott természeti erőforrások védelmét, valamint azok fenntartható hasznosítását szolgálja a klímaváltozáshoz alkalmazkodni képes mezőgazdaság létrehozása. A megye vidéki térségei kiemelten gazdagok természeti, kulturális és épített örökségekben, amelyek védelme, fenntartható használata elősegíti a Konceptió harmadik átfogó céljában meghatározott célkitűzéseket.
- **S1. Specifikus cél - Heves megye területi kiegyenlítésének elősegítése:** Kiemelten fontos a megyén belüli fejlettségi különbségek csökkentése, ezért a tervezett fejlesztések területi specifikumaival egy külön fejezet foglalkozik.
- **S2. Specifikus cél - Kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés:** Heves Megye Területfejlesztési Konceptiója (2021-2027) dokumentumban első specifikus célban kapott helyet az élelmiszeripar fejlesztése. Az élelmiszeripar a mezőgazdaságra épül, így szorosan kapcsolódik a vidékfejlesztéshez. Heves megye kiemelt céljai között szerepel a mezőgazdasági termelés és feldolgozás jövedelemtermelő képességének javítása, a meglévő technológiák hatékonyságának növelése, valamint a munkahelyteremtés. A mezőgazdaság ágazatában működő mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése további kapcsolódási pontot jelent, minél nagyobb hozzáadott értékű terméket kell előállítani.
- **S3. Specifikus cél - Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum:** A Konceptió második specifikus célján alapul Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) jelen prioritása. A Konceptió vidékfejlesztési céljai között szereplő fenntartható agrárszerkezet létrehozása és a hozzáadott érték növelése termékpálya modellek tudatos kialakításával elnevezésű prioritások a Program ezen részében kerülnek bővebb kifejtésre. Kiemelt fontosságú a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, a technológiai fejlesztések, az állattenyésztés és a kertészet támogatása, a fiatal gazdák segítése, illetve a helyi termékek piacra jutásának támogatása. A mikro- és kisméretű élelmiszer feldolgozó kapacitásoknak különösen jelentős szerepük van a helyi, regionális ellátásban, a foglalkoztatásban.
- **S4. Specifikus cél - Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom:**
A Konceptió társadalmi jellegű specifikus célkitűzésének fontos eleme a szegénység megszüntetése és a foglalkoztatottság növelése, valamint a képzett helyi fiatalok megtartásának elősegítése. Ezeket segíteni tudja a Program jelen prioritásának helyi gazdaságfejlesztési eszközei. A prioritáson belül a célok között szerepel az élelmiszer termelés fellendítése a megye vidéki térségeiben, valamint az állattartás, a háztáji növénytermesztés, a házi termékfeldolgozás, a közösségi összefogás és mindezekről a tudásmegosztás elősegítése.
- **S5. Specifikus cél - Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet:**
Az elsődleges kapcsolódási pont a Konceptió utolsó specifikus célja és a Program vidékfejlesztési prioritása között a természeti erőforrások védelme, azok hatékony felhasználása, melyek elengedhetetlen feltételei a versenyképes, jövedelmező és a klímaváltozáshoz alkalmazkodni képes mezőgazdaság megteremtésének és kiemelten fontosak a vidéki térségek fenntartható fejlesztésében. A vízkészletekkel való takarékos gazdálkodásra és a környezetkímélő gazdálkodási formák elterjesztésére is nagy hangsúlyt kell fektetni.

A mezőgazdaságban a technológiai korszerűsítés hozzájárul a termelékenység és hatékonyság növeléséhez, valamint az alacsonyabb környezeti terheléshez és a környezetkímélő művelési módszerek és eljárások alkalmazásának elterjesztéséhez.

A prioritás kapcsolódása az EU 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéseihez:

1. Intelligens Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül.
2. Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel.
4. Szociális Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával.
5. A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Uniós-szerte való támogatása révén.

Kapcsolódó Operatív Program:

- VP 2. prioritási tengely - A gazdaságok életképességének és versenyképességének fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa és valamennyi régió esetében, az innovatív mezőgazdasági technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás elősegítése
- VP 3. prioritási tengely - Az élelmiszerláncok szervezése, ideértve a mezőgazdasági termékek feldolgozását és értékesítését, állatjólét, kockázatkezelés a mezőgazdaság terén történő előmozdítása
- VP 5. prioritási tengely - Az erőforrás hatékonyság előmozdítása, valamint az alacsony széndioxid kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaihoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatokban
- VP 6. prioritási tengely - A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségben
- GINOP PLUSZ 1. prioritási tengely - Vállalkozásfejlesztés
- GINOP PLUSZ 2. prioritási tengely - Kutatás, fejlesztés, innováció
- TOP PLUSZ 1. prioritási tengely - Versenyképes megye
- TOP PLUSZ 4. prioritási tengely - Területi humán fejlesztések
- Magyar Akvakultúra-fejlesztési Operatív Program (MAKOP)
- KEHOP PLUSZ 1. prioritási tengely - Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés
- KEHOP PLUSZ 4. prioritási tengely - Megújuló energiagazdaság

3.1. beavatkozás: A klímaváltozáshoz alkalmazkodó, versenyképes agrárszerkezet létrehozása

Heves megye jelentős mezőgazdasági potenciállal rendelkezik, elsősorban a szőlőtermesztés és a hozzá kapcsolódó tevékenységek révén. 2019-ben 842 db volt a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halgazdálkodás ágazatában működő vállalkozások száma. Ugyan a többi gazdasági szektorral összevetve a foglalkoztatottak száma tekintetében alulmarad a mezőgazdaság, mind országos mind megyei szinten, de az elmúlt időszakban termelékenység szempontjából a legnagyobb javulást a mezőgazdasági szektor érte el.

Hazánkban a mezőgazdaság kibocsátása 2018-ban 2 720,3 milliárd forint volt, amely folyó alapáron számolva 4,8 százalékkal haladta meg az előző évit. A kapcsolódó gazdasági tevékenységek révén a mezőgazdaság ma is kiemelten fontos szerepet vállal a vidéki térségek gazdaságában és foglalkoztatásában, valamint jelentős exportképességet érhetünk el általa. A mezőgazdaság képes lehet az alacsonyan képzett munkavállalók egy részét foglalkoztatni. Heves Megye Területfejlesztési Konceptiójának (2021-2027) Javaslattevő munkarésze is külön prioritásként kezeli az agrárszekort, kijelölve azokat a fő célokat, melyek elérésével jelentősen nőhet a megye vidéki térségeiben élők jóléte.

A mezőgazdaság kapcsán különösen fontos a fenntarthatóság és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a környezetkímélő gazdálkodási formák elterjedésének elősegítése. Az agrárszektorra technológiailag fejlett élelmiszer-feldolgozóipart kell építeni, mely hozzájárul a termékek hozzáadott értékének növeléséhez, munkahelyeket képes teremteni.

A meglévő, üzemelő gazdaságok bel- és külpiazi versenyképességének megteremtése és/vagy fokozása érdekében növénytermesztési- és állattartási technológiák fejlesztését, innovatív technológiák bevezetését, állategészségügyi- és állatjóléti fejlesztéseket kell végrehajtani és a produktív termelés érdekében szükséges, esetleges szerkezeti változtatásokat eszközölni. A termék-előállító láncokat életciklusokban kell vizsgálni, és ezekre alapozva lehetne megalkotni a valódi körforgásos gazdaságot. Az innováció, a termékfejlesztés, a marketing mind nagy szerepet kell, hogy kapjon a kialakításban. Az agrárgazdasági piacaink kevés kivételtől eltekintve csak a megfelelő minőségű, azonos színvonalú termékek befogadására nyitottak. Annak érdekében, hogy a piaci igények kielégítése hazai áruval megtörténhessen, elengedhetetlen a minőségi termelésre való ösztönzés, illetve fontosságának felismertetése. A mezőgazdaság technológiai színvonalát emelni szükséges nem csak a versenyképesség növelése érdekében, hanem a környezetvédelmi előírások teljesítése és az energiahatékonyság növelése miatt is. A megújuló energia növekvő használata a környezeti terhelés csökkentése mellett az energiahatékonyság növelésére is kedvező hatást gyakorol. A magyar mezőgazdaságban is egyre nagyobb teret kapnak a fenntartható gazdálkodást elősegítő megújuló energiaforrások. A megújuló energiaforrások termelése és felhasználása jelentős mértékben hozzájárulhat a mezőgazdaság szerkezetének átalakításához, mind a piaci, mind a termelési oldalon. A piaci oldalon ez alternatív piacokat jelent a termelők számára, míg termelési oldalon a megújuló energiaforrások termelése magasabb hozzáadott értéket eredményez.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Technológia fejlesztések támogatása a versenyképesség javítása és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás jegyében
- Mezőgazdasághoz kapcsolódó innovatív tevékenységek támogatása
- Fiatal gazdák képzésének, induló tevékenységének támogatása, szaktanácsadási rendszer működtetése
- A szőlészet és a magas élőlomka-igényű kertészeti kultúrák támogatása
- A hal-, erdő- és vadgazdálkodás támogatása
- Az állattenyésztés ágazatának támogatása

3.2. beavatkozás: A helyi termékek versenyképességének növelése, a helyi gazdaság megerősítése és fejlesztése

Heves megyében egyik létfontosságú stratégiai célként fogalmazódott meg a helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum, melynek keretein belül valósítandó meg a megye vidéki területein élők életminőségének javítása, helyi termékpályák kialakítása, a helyi közösségek erősítése, valamint az agrárszektor versenyképességének növelése. Ennek leghatékonyabb, komplexen alkalmazandó eszközei a minősített helyi védjegyek rendszere, a helyi piacok, beszerzési kapcsolatok kialakulásának elősegítése, a helyi termékek vásárlásának, szolgáltatások igénybevételének programszerű támogatása. Amennyiben a javainkat térségünkön belül tartjuk, térségi szereplőknek adjuk át, az végső soron az egész helyi közösség hasznára válik. Belső erőforrásokkal rendelkezünk a térség humán erőforrásában, de természeti és gazdasági erőforrásaiban is. Ezeket az erőforrásokat elsősorban becsülnünk és óvnunk kell, de hatékony és megfontolt hasznosításával értékeket teremthetünk, melyek versenyelőnyt és stabilitást jelenthetnek. A térségi fenntarthatóságot és versenyképességet erősíti a helyi termékek és a nyersanyagok minél hosszabb térségen belüli áramoltatása, amely kulcskérdés a vidéki térségek felzárkóztatása terén. Az alapanyag termelés és élelmiszer-feldolgozás terén kitörési pontot mind az alapanyag termelés, mind a feldolgozás számára a magasabb hozzáadott értékű, kiemelkedő minőségű termékek előállítása jelenthet, kihasználva a kiváló beltartalmi értékekkel rendelkező alapanyagok által nyújtott lehetőségeket. Ezek alapján törekedni kell a különleges minőségű, ill. különleges fogyasztói igényeknek megfelelő termékek előállítására, a részpiacok igényeinek kielégítésére. Az agrártermékek versenyképességének és piaci stabilitásának kiemelkedő tényezője a minél magasabb szintű és minőségű feldolgozottság. A mikro- és kisméretű élelmiszer feldolgozó kapacitásoknak különösen jelentős szerepük van a helyi, regionális ellátásban, a foglalkoztatásban.

Ugyanakkor tökeszegénységük, innovációs elmaradásuk, piaci és szakmai ismereteik hiánya miatt jelentős részük követő, vagy inkább csak túlélő stratégiát folytat. Felismerve a helyi foglalkoztatásban betöltött jelentős szerepüket, meg kell teremteni a fejlődésre képes mikro- és kisvállalkozások piaci versenyképességének stabilizálásához és növeléséhez szükséges feltételeket. A helyi erőforrásokból előállított helyi termékek kiemelkedő gazdasági potenciállal bírnak és egy helyi fejlesztési stratégia fontos elemét képezhetik. A termelők piacorientáltságát elősegítheti, ha arra bátorítják őket, hogy vegyenek részt termelői csoportokban. Ilyen módon a termelési oldalon elérhető a méretgazdaságosság, miközben a piaci oldalon – a termékjelölés és a közös marketingakciók segítségével elért egységes megjelenésen keresztül – versenyelőny érhető el és a piaci részeket ki lehet aknázni. A helyi megoldások növekedéséhez nagy szerepet játszanak a szervezői kapacitások, a helyi közösségek összetartó ereje és kreativitása, a bizalom, az együttműködés és a szakmai tudás. A helyi gazdaságok elérhetik azt az áttörést, hogy a helyben, magas színvonalon előállított és feldolgozott termékeknek jelentős szerepük legyen a piacon. Ilyen méretű térhódításhoz számos feltételnek teljesülnie kell, mint például a helyi termékek körüli megfelelő marketingtevékenység. A fogyasztókat meg kell győzni arról, hogy gondos munkával, helyi alapanyagokból, helyben előállított termékek vásárlásával nem csak az élelmiszert vásárolják meg, de a helyi termelőket, vállalkozásokat, lakosokat is támogatják.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Rövid ellátási lánc (REL) kialakításának támogatása helyi piacok létrehozatalával
- Helyi termékek előállításának támogatása
- A háztáji gazdálkodás támogatása

A Heves Megyei Önkormányzat saját felelősségébe tartozó beavatkozások

Várhatóan az önkormányzati tulajdonú helyi piac és helyi termék előállítását szolgáló fejlesztések

A saját felelősségű beavatkozások külső feltétele

A Heves Megyei Önkormányzat várhatóan a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében vehet részt a döntéshozatalban, így a felelősségi körét alapvetően ez a körülmény határozza meg.

Ágazati igények azonosítása

- technológiai fejlesztések támogatása, különös tekintettel a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra
- generációváltás támogatása
- rövid ellátási láncok kialakításának támogatása
- gazdasági szereplők helyi termék előállításának támogatása (különös tekintettel a hagyományőrző szakmákra)
- önellátás/öngondoskodás erősítése céljából a háztáji gazdálkodás népszerűsítése, támogatása

4. Prioritás: Értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése

Ezen prioritás a helyzetelemzésben feltárt társadalmi folyamatokat érintő hiányosságokra, nehézségekre kíván reagálni, hiszen Heves megye népessége az országos adatokkal összhangban fogy, a megye városainak népesedési viszonyai rendkívül kedvezőtlenek. Heves megye lakónépessége a 2016. október 1-i mérések szerint 296 244 fő volt, 12 638 fővel, 4,1 % ponttal kevesebb, mint amit öt évvel korábban a 2011. október 1-i Népszámláláskor mértek. A népesség csökkenését 80%-ban az alacsony születés számból adódó természetes fogyás, 20%-ban az elvándorlás okozta. Heves megye a munkanélküliség tekintetében 2010 és 2015 között hullámzó tendenciát mutatott. 2015 után egyértelműen csökkenő trend állt be a megyei munkanélküliség tekintetében. Komoly problémát jelent még, hogy 2019-ben az összes álláskereső közel fele (48,7%, 5 229 fő) még mindig legfeljebb 8 általános iskolai végzettségű. A legjelentősebb népesedési veszteség a legnagyobb munkanélküliséggel terhelt, a legalacsonyabb képzettségi színvonalú népesség által lakott, a legelőregedettebb településeket jellemzi. A legsúlyosabb munkanélküliséggel sújtott térségekben egyes települések szegregációs spirálba kerültek, a tartósan munkanélkülivé vált, alacsonyan képzett és sok esetben hátrányosan megkülönböztetett emberek lakhatási körülményei és egészségi állapota rosszabb a többségi társadalom tagjaira jellemző átlagnál.

A többségi és kisebbségi társadalom tagjai közötti szakadék mélyül, a kirekesztés fokozódik, az integráció egyre nagyobb nehézségekbe ütközik, ezért javulás csak hosszú távon, az oktatás és foglalkoztatás biztosításától remélhető. Ezen prioritás keretei között a humán erőforrások fejlesztése áll a középpontban. A prioritás a család mint érték előtérbe helyezését, az egészséges társadalom kialakítását, a társadalmi különbségek mérséklését és ezáltal a szegénység megszüntetését, a sportos életmódra nevelő programokat, a korszerű gyakorlati tudás biztosítását, a kultúra szerepének növelését fogalmazza meg. A prioritásban kialakításra kerülő hat intézkedés keretében az egyének és a társadalmi hálózatok megerősítése és infrastrukturális intézkedések révén javul a megye népességének változásokhoz való alkalmazkodóképessége, képzési szintje, illetve fizikai és mentális egészsége. A prioritás megvalósulása, illetve nyújtott szolgáltatásai révén növekszik a népesség aktivitása, javulnak foglalkoztatási esélyei, illetve nő a megye népességmegtartó ereje.

Heves Megye Területfejlesztési Koncepciója (2021-2027) célrendszeréhez való kapcsolódás:

- **A1. Átfogó cél - Komplex, integrált foglalkoztatás-intenzív gazdaság:** Heves megye vonatkozásában az egyik legfontosabb cél a foglalkoztatottak számának növelése. A program prioritásában szereplő beavatkozások közül a fiatalok első munkahelyhez jutásának támogatása, a nők munkaerő piacra történő visszatérését biztosító intézményrendszer fejlesztése, a rész- és távmunka lehetőségének szélesítése, a közfoglalkoztatást támogató rendszer létrehozása, illetve a foglalkoztatási paktum létrehozása és sikeres működtetése mind-mind előteremti a munkanélküliség csökkentését, áttételesen a szociális problémák enyhítését, így a megye nemzetgazdasági szempontból is érezhetően erősödni fog. A piacképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása a vállalkozások számára szintén elengedhetetlen. Ennek záloga az általános, közép- és felsőfokú oktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése továbbá a komplex felzárkóztatási, illetve a munkaerő piaci igényekhez igazodó felnőttképzési programok elindítása, amelyek szintén erősítik Heves megye gazdasági potenciálját. Továbbá nagyon fontos a szakképzés fejlesztése, mely során a vállalkozások bevonása a képzésbe, a meglévő duális képzési struktúra további modernizációja, a partner vállalkozások bevonásának bővítése és új szereplők felé való kiterjesztése. Gyakorlati képzésben résztvevő „oktató” továbbá számának bővítése, azon személyek bevonása minél nagyobb számban, akik a „terepen – vállalkozásnál” biztosítják a legkorszerűbb ismeretek átadását.
- **A2. Átfogó cél - Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom:** Heves megye értéktudatos és befogadó társadalmának megteremtése a hosszú távú versenyképesség záloga. A Program ezen prioritásában megjelenő egyes beavatkozások közül a gyermekvállalás feltételeinek javítása, a társadalmi felzárkóztatás és a befogadó társadalom megteremtése, az oktatás fejlesztése szerepet játszanak a felnövekvő generációk helyben tartásában. Elengedhetetlen az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés és ennek infrastrukturális hátterének fejlesztése (pl. erdei iskolák). A társadalmi felzárkóztatás, a lakónépesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodása szintén hozzájárul ezen átfogó célhoz.
- **A3. Átfogó cél - Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet:** A szociális-, egészségügyi- és sportlétesítményekkel kapcsolatos beruházások hozzájárulnak az épített környezet fejlesztéséhez, továbbá az energiahatékonyság növeléséhez is. A komplex felzárkóztatási programok szervezése, a hátrányos helyzetű fiatalok ösztöndíj rendszere segíthetik a szegregálódott településrészek rehabilitációját.
- **S1. Specifikus cél - Heves megye területi kiegyenlítődésének elősegítése:** Kiemelten fontos a megyén belüli fejlettségi különbségek csökkentése, ezért a tervezett fejlesztések területi specifikumaival egy külön fejezet foglalkozik.
- **S2. Specifikus cél - Kitérés pontokra épülő gazdaságfejlesztés:** Heves Megye Területfejlesztési Koncepciója (2021-2027) dokumentum első specifikus céljában kapott helyet a vállalkozások munkahelyteremtő támogatása, illetve a munkahelyi képzések támogatása a vállalkozások számára. Heves megye kiemelt céljai között szerepel a munkahelyteremtés, ezt segítik a Program jelen prioritásainak gazdaságfejlesztési eszközei.

- **S3. Specifikus cél - Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum:** Elsődleges kapcsolódási pont a Konceptió specifikus célja és a Program értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése prioritása között a képzési, továbbképzési és gyakorlati tudás megszerzése többek között a fiatal gazdák részére is. Kiemelt cél mindkét tervdokumentum vonatkozásában a fiatal mezőgazdasági termelők gazdaságalapításának, valamint a birtokstruktúra átalakításának előmozdítása, a mezőgazdasági munkaerő korstruktúrájának javítása, a vidék népességmegtartó képességének növelése és a mezőgazdasági tevékenység hosszú távú fenntartása.
- **S4. Specifikus cél - Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom:** A Konceptió társadalmi jellegű specifikus célkitűzésének fontos eleme a szegénység megszüntetése és a foglalkoztatottság növelése. A Konceptió jelen specifikus célján alapul Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése címet viselő prioritása, amelyen belül a munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése, az egészséges társadalom kialakítása, a társadalmi befogadás erősítése a foglalkoztathatóvá válás elősegítésével, a sport a mozgás, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére, illetve a korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a Program ezen részében kerülnek bővebb kifejtésre.
- **S5. Specifikus cél - Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet:** Az elsődleges kapcsolódási pont a Konceptió utolsó specifikus célja és a Program jelen társadalmi jellegű prioritása között az önkormányzati közszolgáltatásokat nyújtó intézmények fejlesztései, az épített környezet fejlesztése, a közösségi terek fejlesztése, a közbiztonság javítása, a leszakadó településrészek fizikai és társadalmi megújítása, illetve a helyi identitás-közösségformálás megerősítése.

A prioritás kapcsolódása az EU 2021-2027-es szakpolitikai főbb célkitűzéseivel:

1. Intelligens Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül
4. Szociális Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
5. A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.

Kapcsolódó Operatív Programok:

- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz):
  1. prioritás: Egészségügyi fejlesztés
  2. prioritás: XXI. századi köznevelés
  3. prioritás: Társadalmi felzárkózási fejlesztések
  4. prioritás: Szociális fejlesztés
  6. prioritás: Család- és ifjúságügyi fejlesztések
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP PLUSZ)
  1. prioritás: Vállalkozásfejlesztés
  3. prioritás: Fenntartható munkaerőpiac
  4. prioritás: Ifjúsági garancia
  5. prioritás: Felsőoktatás, szakképzés
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP PLUSZ):
  1. prioritás: Versenyképes megye
  2. prioritás: Térségfejlesztés
  4. prioritás: Területi humán fejlesztések
- Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP):
  1. prioritás: Köszolgáltatások digitalizációja
  2. prioritás: Elektronikus szolgáltatások összehangolása

4.1. beavatkozás: A munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése

A beavatkozás keretében a megye területén élő családok előtérbe helyezésére fókuszálva azok megerősítése fogalmazódik meg. A megye népességének 29 %-a nőtlen, illetve hajadon (2001-hez képest 5,9 százalékponttal emelkedett a hányaduk), 46 %-a házasság, 13 %-a özvegy, 11 %-a elvált (2001-hez képest 3,1 százalékponttal nőtt a részesedésük) családi állapotú. A család kifogyhatatlan erőforrás, mivel ereje a szeretetből fakad. Ha erősek a családok, erős Heves megye is. A családok képezik a társadalom gazdasági, humán és szociális tőkéjét, ezért különösen fontos értékteremtő tevékenységük méltó erkölcsi és anyagi elismerése. A családban történő nevelkedés biztonságosabb minden más lehetőséghez képest. A család létrejöttének biztos alapja a házasság (2001-hez képest 9,2 %-al csökkent a házasságok aránya a megye területén). A család akkor tölti be szerepét, ha az anya és az apa, tartós és szilárd kapcsolata a gyermekek iránti felelősségben teljesebbé válik. A gyermekek születése és a családok gyarapodása nélkül nincs fenntartható fejlődés és gazdasági növekedés. A gyermekvállalás nem eredményezheti a család szegénységbe süllyedését. Hazánkban még többségben vannak azok a munkáltatók, akik a családi életnek, a gyerekvállalásnak csak a rövid távú hátrányos következményeire koncentrálnak, pedig köztudott, hogy a kiegyensúlyozott és stabil családi kapcsolatok nemcsak, hogy a munkavállaló munkahelyen történő eredményesebb helytállását garantálják, de a családbarát munkahelyek a magasan képzett munkaerő megtartásához is hozzájárulnak. A beavatkozáson belül a megye területén élő családok életminőségének javítása, s ezáltal a gyermekvállalás elősegítése, a családbarát munka, a munkahelyi egészségfejlesztés meghonosítása, a részmunkaidő vagy távmunka lehetőségének elősegítése, továbbá az idősek aktív életmódjának támogatása a fő cél. A népesedési kihívás sikeres kezelése érdekében célként egyrészt a család intézményének megerősítése a családokat segítő közösségek és szolgáltatások javításával, a generációk közötti szolidaritás erősítésével, másrészt az 50 év feletti személyek társadalmi szerepének megerősítése és az aktivitásuk fenntartása fogalmazódik meg.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Bölcsődei szolgáltatások helyben vagy lakóhelyhez közeli biztosítása (bölcsődei férőhelyek szükség szerinti bővítése, bölcsődei intézmények infrastruktúra fejlesztése, meleg étkezés biztosítása)
- Óvodai szolgáltatások helyben vagy lakóhelyhez közeli biztosítása (óvodai férőhelyek szükség szerinti bővítése, óvodai intézmények infrastruktúra fejlesztése, meleg étkezés biztosítása)
- Gyermekjóléti szolgáltatások erősítése (családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés, káros szenvedélyek megelőzését szolgáló tanácsadás, szabadidős programok szervezése stb.)
- A részmunkaidő vagy távmunka lehetőségének elősegítése
- A családi értékek védelme, a hagyományos családmodell erősítése és támogatása

4.2. beavatkozás: Egészséges társadalom kialakítása

Számtalan kutatás kimutatta, hogy nem csak a gazdasági jólétnek van pozitív hatása az egészségre, hanem ez fordítva is igaz. Tehát kölcsönös kapcsolat van az egészség és a gazdasági növekedés között. Az az összefüggés figyelhető meg, hogy mivel az egészséges ember kevesebbet marad ki munkájából, hatékonyabban tud dolgozni és tovább tudja elvégezni munkáját, ezzel hozzájárul a gazdaság teljesítőképességének növekedéséhez. Ezáltal az életszínvonal is növekszik és élénkül a gazdaság. A magasabb élettartam következtében többet tesz félre az időskorra, minek hatására nő a megtakarítás. Az intézkedés egyik célja az általános munkaképesség megtartása és növelése, illetve az egészségben való megőregedés elősegítése érdekében a lakosság egészségtudatosságának növelése áll, ahogyan ez a helyzetelemzésben is megfogalmazódott. Az intézkedés másik célja a az egészségügyi szolgáltatások színvonalas és hatékony biztosítása, az indokolatlan költségek csökkentése, az egészségügyi intézmények infrastrukturális fejlesztése - az alapellátás, illetve a járóbeteg és fekvőbeteg ellátás további fejlesztése érdekében a fejlesztéssel érintett épületek teljes körű (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítése, a hőellátó központok korszerűsítése, nyílászárók cseréje, a meglévő épületenergetikai felületei rendszer továbbfejlesztése, bútorzatok beszerzése, orvosi eszközök cseréje, korszerűsítése által biztonságosabbá válik az ellátás.

A meglévő kapacitások növelése, illetve a betegutak rövidítése (adatvédelmi garanciák mellett) szintén szükséges. A központi betegirányítás továbbfejlesztésének lényege elsősorban a betegutak követésében, az ellátás monitoringjában és az ezeket elősegítő rendszerek fejlesztésében ragadható meg. Nélkülözhetetlen, hogy új lehetőségek segítségével, optimális betegutak szervezésével a betegterhek csökkenjenek és az ellátási idők lerövidítése megvalósuljon. A gazdaság versenyképességének alapvető feltétele, hogy a gazdasági igényeknek megfelelő munkavállalási képességgel rendelkező munkaerő álljon rendelkezésre, amely magában foglalja a munkaerő megfelelő egészségi állapotát is. A megyében történő fejlesztések megvalósításánál tekintettel kell lenni részint az öregedő társadalomra, részint az egészségügyi dolgozók hiányára is. Az egészségügyi migrációt, ha megállítani nem is, de mindenképpen mérsékelni szükséges. Ehhez növelni szükséges az alapfizetéseket és az úgynevezett mozgóbéreket – például az ügyeleti pótlékokat is. Az orvosokon kívül a nővérek és ápolók hiányának megszüntetése ösztöndíjrendszerrel, támogatott képzésekkel visszafordítható kell, hogy legyen. A megye lakosságának egyik problémája az ún. betegségteher. Ennek túlnyomó részét a krónikus nem fertőző betegségek jelentik, melyek jelentős részéért életmódbeli tényezők tehetők felelőssé. A helytelen egészségmagatartás hátterében jórészt az egészségnevelés és egészségfejlesztés modern és eredményes módszerei elterjedtségének hiányosságai, az e célokra fordított összegek elégtelensége, valamint az egészséges életmódhoz szükséges információkhoz, szolgáltatásokhoz, termékekhez való korlátozott hozzáférések állnak. Az egészséges választások további akadálya a helyes döntéshoz szükséges ismeretek és a kellő motiváció hiánya. A szülők nem megfelelő egészség ismeretszintje befolyásolja a gyermekek életmódját is, így a káros magatartásformák továbbvitele ronthatja a későbbi generáció egészségi állapotát is.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- A lakosság felvilágosítását szolgáló programok kidolgozása az egészséges életmód, az egészséges táplálkozás és a preventív gondolkodás megismertetése és erősítése terén, illetve a szűrővizsgálatok szerepének növelése
- Az egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése
- Az egészségügyi szakemberhiány pótlásának támogatása
- Az egészségügyi intézmények műszerezettségi, informatikai fejlesztése
- A szociális alapszolgáltatásokhoz és szakosított ellátásokhoz való hozzájutás és a szociális szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése

4.3. beavatkozás: A társadalmi befogadás erősítése a foglalkoztathatóvá válás elősegítésével

A szegénység - ahogyan az a helyzetelemzésben is feltárássra került - az egyik legsúlyosabb társadalmi probléma megyénkben is. A szegénység szempontjából legmeghatározóbb társadalmi jellemzők a megye területén a háztartások/családok alacsony munkaerő-piaci aktivitása, a roma származás, alacsony iskolai végzettség, a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a rurális lakókörnyezet. A gyermekszegénység közvetlen kapcsolatot mutat a szülők foglalkoztatottságával (annál nagyobb eséllyel él szegénységben egy gyermek, minél kevesebb szülője dolgozik, illetve minél alacsonyabb státuszban van foglalkoztatva), továbbá a háztartásban élő gyermekek számával. A gyermekszegénység a gyermek jövőbeni életesélyeit is csökkenti: kétszer annyi a korai iskolaelhagyók aránya a tartósan munkanélküli családokban, mint a foglalkoztatottakéban. Kiemelkedően fontos tehát megtörni ezt az újratermelődési folyamatot a megye területén.

A szegénység akkor csökkenhet, ha a gazdaság erősödik, a foglalkoztatás és a jövedelmek nőnek, és ezzel egyidejűleg csökkennek a társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek. A szegénység csökkentéséhez jelentős források szükségesek. A forrásnövelés alapvető eszköze a szülők munkavállalásának elősegítése és a munkajövedelmek növekedése, hosszabb távon a gyerekek által képviselt humántőke fejlesztése. Heves megyében (főként a hevesi, pétervársárai, bélapátfalvi járás területén) a népesség jelentős része nem rendelkezik munkahellyel és legális jövedelemmel, ezért önkormányzati, állami segélyekre/támogatásokra, illetve alacsony összegű nyugdíjszerű ellátásokra szorul. Egyszerre vannak jelen a súlyos munkanélküliségi, a szociális és az egészségügyi egészségi állapotbeli problémák.

Mindezek hatására tovább fokozódik a szegénységben élők - közöttük a roma népesség - helyzetének romlása, a társadalmi élet jelentős területeiről tapasztalható tömeges kizáródása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén. Ezen folyamatok nem állnak meg a megyehatárnál, a szomszédos térségek is hasonló problémákkal küzdenek, mely tény azonban lehetőséget biztosít a problémák közös, integrált megoldására.

Az intézkedés legfontosabb célja a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok foglalkoztatásának ösztönzése (szak- és felnőttképzési programok által), a munkaerőpiaci hátrányok újratermelődésének megfékezése, az önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása és fejlesztése. Cél továbbá a képzett fiatalok elvándorlásának megakadályozása komplex helyi programok segítségével (ösztöndíj, munkahely, a letelepedés elősegítése). Az intézkedés fontos szerepet szán a civil szervezetek, egyházak szociális tevékenységének támogatására is. A munkába való visszatérést segítheti a közfoglalkoztatás rendszerében való aktív részvétel, mely képes kialakítani a későbbi sikeres munkavállaláshoz nélkülözhetetlen munkamorált.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- A hátrányos helyzetű fiatalok közép- és felsőfokú oktatásba való eljutásának és bennmaradásának elősegítése (ösztöndíj rendszer)
- Fiatalok első munkahelyhez jutásának elősegítése (gyakornoki program)
- A letelepedés elősegítése a képzett fiatalok megtartására
- Munkaerő piaci igényekhez igazodó felnőttképzési programok elindítása a foglalkoztathatóság biztosítása érdekében
- Komplex felzárkózási programok (Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda Program)
- Foglalkoztatási Paktum működtetése

4.4. beavatkozás: A sport, a mozgás, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére

Ezen intézkedés a megye területén az egészséges életmód, illetve a sport, mozgás nélkülözhetetlen szerepére helyezi a hangsúlyt. A helyzetelemzésben is megfogalmazásra került ezen beavatkozás fontossága. A fizikai aktivitás egészségre gyakorolt hatása kiemelkedő jelentőségű. A fizikai aktivitás az egyik alapfeltétele az egészség megőrzésének, fejlesztésének. Már a kisgyermekkor, óvodai mozgásfejlesztést célzó programokra is nagyon fontos figyelem kell, hogy háruljon. Az óvodai, valamint az iskolai tanórai és tanórai kereteken kívüli foglalkozásokat át kell hatnia az egészségfejlesztő testmozgással kapcsolatos tartalmak koncentrált feldolgozásának a gyermekek, tanulók személyiségének és a helyi közösségek fejlesztése, valamint a tanulási kudarcok kezelése érdekében. A végzettség nélküli iskolaelhagyás érdekében az általános iskolai oktatás iskolán kívüli eszközökkel történő kiegészítését támogató sportprogramokra (kiemelten a helyi sportszervezetek hazai sportszövetségek intézményi és egyesületi programjaiba való bekapcsolódását ösztönző kezdeményezésekre) nagyon nagy szükség van. A megyei felsőoktatási intézmények részvételének ösztönzésére az intézményi és lakossági szabadidősportot népszerűsíteni szükséges, egészségnevelést támogató programokon keresztül (egészségfejlesztő egyetemek), valamint - a megye határain túlnyúló, a sport és a turizmus kapcsolatára építő, országos jelentőségű sportmozgalmakhoz (pl. diáksport) kapcsolódó sportszolgáltatások fejlesztése, kiemelten az országos hatókörű sportszövetségek programjainak befogadása is fontos célkitűzésként fogalmazódik meg. A sportolás ugyanis kiemelten fontos szerepet játszik a lakosság fizikai és mentális egészség megőrzésében, az egészségtudatos magatartás kialakításában, a népesség gazdasági aktivitásának előmozdításában, melyet a szabadidő egészséges eltöltésének infrastrukturális fejlesztései egészítenek ki. A lakosság egészségfejlesztő testmozgásban gazdag életvezetését és a vendégek fizikailag aktív időtöltését támogató, komplex sportinfrastruktúra fejlesztése is nagyon fontos hangsúllyal bír. A sportolás fontos szerepet játszhat többek között a sokszor halálos kimenetelű betegségek kialakulásának megelőzésében. Az lényeges, egészségre gyakorolt hatások már mérsékelt napi aktivitás mellett is jelentkeznek. A rendszeres fizikai aktivitás egészségben gazdagabb életet és ezáltal jobb közérzetet is biztosít, mely az egészségi állapotról kialakult saját egészségtudatosság javulását eredményezi.

A rendszeres rekreációs sporttevékenységre irányuló fizikai aktivitás elősegíti az egészség megőrzését, fejlesztését. Egészségmegőrző, illetve a meglévő krónikus betegség esetén egészség-helyreállító hatású, mely a gyógyszeres kezelést támogatja. A fokozottabb testmozgás összefüggésben áll a jobb közérzettel, így az egészségfejlesztés egyik fontos eszköze, ami javítja az életminőséget. Az intézkedés keretein belül a tömegsport infrastrukturális fejlesztése, erdei iskolák korszerűsítése, a lakosság szabadidős, rekreációs sporttevékenységének ösztönzése, feltételeinek kiépítése az egészségmegőrzés terén valósulhat meg.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Sporttáborok támogatása, erdei iskolák korszerűsítése
- Az egészségfejlesztő testmozgás koncepcióján alapuló rendszeres testmozgás programok megvalósítása a megye településein
- Sportlétesítmények kialakítása, korszerűsítése, építése, gyermek- és diáksport versenyek rendezése, valamint közösségi szabadidős programok támogatása

4.5. beavatkozás: Korszerű gyakorlati tudás biztosítása

Ahogy az a helyzetelemzésben is olvasható, a megye különböző adottságai nem hátrányt, hanem előnyt kell, hogy jelentsenek az esélyegyenlőség megteremtése és az elvárt életminőség kialakításának támogatása kapcsán. Ehhez azonban mindenki számára meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit úgy a képzések formális, mint informális és nem-formális színterein és eszközeivel. Az oktatás tartalmi megújítása is biztosíthatja a települések identitás tudatának a megerősítését. Az oktatás, de a mindennapi élet területén is különös hangsúllyal kell megjelennie azoknak a szemléletformálással összefüggő programoknak, a mentorálásának, amelyek a sokszor otthonról hozott minták és a közösség visszahúzó erejét igyekeznek felváltani, egyfajta pozitív jövőképet kínálnak a diákok számára. Mindez rövidtávú és hosszútávú előnyöket rejt magában, csökkenti az iskolai lemorzsolódást és a pozitív jövőkép növeli a továbbtanulás esélyét is. Az oktatás (alap- közép- és felsőoktatás, felnőttképzés) minőségi fejlesztéséhez szükséges az intézményekben működő vagy azokat kiszolgáló intézmények további minőségi fejlesztése. A köznevelési intézmények épületei műszaki állapotának és eszközellátottságának korszerűsítésével a családok számára vonzóbbá válik gyermekeik helyi intézményekbe iratása, ezáltal is elősegítjük a családok helyben maradását, növeljük a térség megtartó erejét. Az intézmények infrastrukturális fejlesztéseinek kiemelt célja, hogy a területi különbségeket kiegyenlítve, a minőségi nevelés-oktatáshoz való hozzáférés egyenlő esélyét megteremtve legyenek meg az intézményekben a jelen kor elvárásainak megfelelő infrastrukturális feltételek. Emellett biztosítani kell korszerű, a gyerekek egyéni nevelési igényeit szem előtt tartó oktatási módszerek alkalmazását. Különös jelentőséggel bír a digitális infrastruktúra kialakítása és fejlesztése. Ez magában foglalja az internetelés biztosítását, az ehhez kapcsolódó ismeretek és a biztonságos internethasználat gyakorlat megszerzésének lehetőségét, az okos eszközök tantermi alkalmazását segítő fejlesztéseket és a digitális tananyagok széles körű és korlátlan hozzáférését biztosítását. Nem csak arról szükséges gondoskodni, hogy a fiatalok megfelelő iskolai képzésben és nevelésben részesüljenek, hanem arról is, hogy a helyi társadalom értékes tagjai váljanak, a bennük rejlő tehetséget és tudást megfelelő szinten kamatoztatva. Ezért esetükben különösen fontos az innovatív gondolkodás és kreativitás, valamint az azt megalapozó készségek és kompetenciák fejlesztése, a tehetséggondozás támogatása. Hátrányos helyzetű térségben erre különösen hangsúlyt kell fektetni. A felzárkóztatás és a munkaerő piaci elhelyezkedés segítése érdekében pedig a versenyképes szaktudás eléréséhez növelni kell a vállalatok és az oktatási intézmények közötti partnerséget, fejleszteni kell a szakképzést, felnőttképzést. A munkaerő piaci igényeknek megfelelően biztosítani szükséges a piacképes tudással rendelkező munkaerőt az általános, közép és felsőfokú oktatási intézmények fejlesztésével, szakképzések bővítésével, új felnőttképzési modellek bevezetésével.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Általános, közép- és felsőfokú oktatási intézmények és tornatermek infrastrukturális fejlesztése, eszközigényeik fejlesztése
- Felsőoktatási intézmények és gazdasági szereplők együttműködésének fokozása

- Távoktatás, a nem-formális és informális, valamint a rugalmas tanulási lehetőségek támogatása, hatékonyabbá tétele
- Az iskolai szemléletformálás és tehetséggondozás megerősítése
- A gazdaság igényeihez igazodó szak- és felnőttképzés kialakítása

A Heves Megyei Önkormányzat saját felelősségébe tartozó beavatkozások

Várhatóan az önkormányzati iskolai épületfejlesztések (bővítés, energetika, tornaterem), a szükséges tárgyi eszközök beszerzése, fejlesztése.

A saját felelősségű beavatkozások külső feltétele

A Heves Megyei Önkormányzat várhatóan a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében vehet részt a döntéshozatalban, így a felelősségi körét alapvetően ez a körülmény határozza meg. A foglalkoztatási paktum esetében kedvezményezett szerepkör is várható.

Ágazati igények azonosítása

- atipikus foglalkoztatási formák népszerűsítése, támogatása
- ágazati fenntartású intézmények folyamatos korszerűsítése
- bentlakásos szociális intézmények kapacitásainak bővítése
- sportlétesítmények fejlesztése, sport tevékenység támogatása

5. Prioritás: Város-vidék kapcsolatok környezettudatos fejlesztése

A városok és térségeik fenntarthatósága a hosszú távú fejlődés alapját képezik, hiszen a népesség a városokban koncentrálódik. A városok és a vonzásukban lévő falvak (vidék) egymásra vannak utalva, fejlődésük közösen, integráltan hajtható végre. A vidéki térségek, falvak fellendítéséhez a megfelelő és vonzó életfeltételek biztosítása, a helyi gazdaság fejlesztése, a turizmusban rejlő lehetőségek jobb kihasználása, az infrastrukturális feltételek javítása, az elérhetőség, az infokommunikációs kapcsolatok és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása is hozzájárulhat, a kistelepüléseinken gyökerező kulturális örökségünk sokszínűségének megóvását eredményezve. A zöld infrastruktúra rendszerének - a zöldfelületek/zöldterületek („zöld” elemek) és a vízfelületek („kék” elemek) együttese - fejlesztése szintén nagyon fontos feladat, mivel sokoldalú támogatást nyújt a települések számára. Egyrészt mérsékli az egyre gyakoribbá váló szélsőséges időjárási jelenségek hatását, ezáltal hozzájárul a klímavédelemhez és a hatékony, kiszámítható erőforrás-gazdálkodáshoz, másrészt vonzóvá teszi a települési környezetet és erősíti a polgárok kötődését, a népesség megtartását. Ez a komplex, rugalmas, fenntartható rendszer tehát ökológiai, társadalmi és gazdasági előnyöket is hordoz. Mindezekon túl sokoldalú támogatást nyújt a települések számára az életminőség javítása (egészségmegőrzés/jóllét) által, illetve rekreációs, kikapcsolódási lehetőségeket is biztosít és hozzájárul a település lakóinak fizikai és mentális egészségének javulásához. A körforgásos gazdaság szintén nagyon fontos cél, amelynek elterjedése a gazdaságfejlesztésen és az innováción túlmenően érinti a településfejlesztést is. Megyénkben szükség van a környezettudatosság és a hulladékok újrahasznosításának növelésére mivel jelentős gazdasági (növekedés, versenyképesség-javulás), társadalmi (munkahelyteremtés) és humán (egészséges környezet, jóllét növekedés) előnyöket jelenthetne a körforgásos gazdaság alkalmazása a jövőre nézve. A nagyvárosok melletti falvak gazdasági jellegű önállósága nagyon nehéz a helyi lehetőségek szűkössége miatt, amely hátrányt és problémát jelent a kistelepüléseknek. A cél az, hogy a hagyományos falusias életformát megőrizzük, és helyi a közösségek összetartása, tetteje megmaradjon és erősödjön.

Heves megye versenyképes gazdasága megteremtésének és fenntartásának elengedhetetlen feltételei a fentiek leírtakon túl a települések, térségek sokszínű együttműködésében és a hátrányos helyzetű térségek és rétegek felzárkóztatásában testesülnek meg.

Mindezek megvalósítása érdekében az alábbi beavatkozások kerültek megfogalmazásra:

- Az elérhetőség feltételeinek javítása
- Stratégiai erőforrások megóvása, természet- és környezetvédelem
- Fenntartható település- és térszerkezet
- Infokommunikációs fejlesztések

Heves Megye Területfejlesztési Koncepciója (2021-2027) célrendszeréhez való kapcsolódás:

- **A1. Átfogó cél - Komplex, integrált foglalkoztatás-intenzív gazdaság:** A vonzó települési arculat megteremtése, valamint az önkormányzati intézmények fejlesztései és a közösségi terek fejlesztése mind-mind elősegítik, hogy a település ne csak infrastrukturális szempontból, hanem közszolgáltatási és társadalmi szempontból is vonzó legyen a befektetők, vállalkozások számára. Az infokommunikációs beruházások – elsősorban a vállalkozások informatikai fejlesztései – mindenféleképpen segítik a gazdasági szereplők versenyképességét.
- **A2. Átfogó cél - Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom:** A helyi közösségek megerősítése, a leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi rehabilitációja, a közbiztonság növelését szolgáló fejlesztések elősegítik a társadalmi felzárkózást, erősítik a szolidaritást a helyi társadalom tagjai között, erősíti a közösségek önszerveződését. Ebben további szerepe lehet a digitális írástudatlanság felszámolásának, ami elősegíti továbbá azt is, hogy az információs társadalomnak bárki részese lehessen. Ez tovább segítheti a népesség szellemi tudásban, készségekben való gyarapodását.
- **A3. Átfogó cél - Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet:** Az elérhetőség javítása – elsősorban a közúthálózat állapotának szempontjából – elengedhetetlen napjainkban. A közúthálózat fejlesztése mind a vállalkozások versenyképessége, mind a munkaerő mobilitása, mind az egyéb fejlesztések hatásainak megsokszorozása szempontjából elengedhetetlen. Az energiahatékonyság célját a prioritáson belül az önkormányzati közszolgáltatást nyújtó intézmények fejlesztései szolgálják. A települési arculat fejlesztését, valamint a leszakadó településrészek komplex megújítását célzó beavatkozások közvetlenül segítik az épített örökség megőrzését és a településrészek rehabilitációját.
- **S1. Specifikus cél - Heves megye területi kiegyenlítődésének elősegítése:** Kiemelten fontos a megyén belüli fejlettségi különbségek csökkentése, ezért a tervezett fejlesztések területi specifikumaival egy külön fejezet foglalkozik.
- **S2. Specifikus cél - Kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés:** A közlekedési hálózat – kiemelten a közúthálózat – fejlesztése, az elérhetőség javítása alapvető a versenyképes gazdaság kialakítása szempontjából. A turisztikai fejlesztések esetében is elengedhetetlen, hogy a célközönség el tudja érni a desztinációkat. Az infokommunikációs fejlesztések tovább növelik a gazdasági szereplők versenyképességét. Az önkormányzati intézmények fejlesztései között megvalósuló energetikai korszerűsítések segítik az energetikai szerkezetváltás témakörében megfogalmazott célok elérését.
- **S3. Specifikus cél - Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum:** A vidék élhetőbbé tétele, népességmegtartó erejének növelésében elengedhetetlen a településkép javítása, illetve az önkormányzati intézmények fejlesztése, de ugyanilyen fontossággal bír a helyi közösségek, a helyi identitás erősítése. Az ár- és belvízvédelmi rendszerek fejlesztése egyben az öntözés feltételeinek javítását is szolgálja.
- **S4. Specifikus cél - Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom:** A digitális írástudatlanság felszámolása, az információs társadalomhoz való kapcsolódás infrastrukturális feltételeinek megteremtése mind erősítik a célban rögzítetteket. A helyi identitás erősítése úgyszintén fontos a szolidáris társadalom kialakításában. A pozitív társadalmi folyamatok erősítése és a negatív folyamatok megszüntetése szempontjából nagy jelentősége van az épített környezet fejlesztésének, a leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújításának. A települések elérhetőségének javítása növeli népességmegtartó képességüket, erősíti a fiatalok megtartását szolgáló beavatkozásokat.

- **S5. Specifikus cél - Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet:**
A koncepcióban meghatározott célra épül a prioritás, megtartva annak logikáját, szerkezetét.

A prioritás kapcsolódása az EU 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéseivel:

1. Intelligens Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül;
2. Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel;
3. Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal;
4. Szociális Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával;
5. A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Uniószerterte való támogatása révén.

Kapcsolódó Operatív Programok:

- TOP PLUSZ 1. prioritási tengely - Versenyképes megye
- TOP PLUSZ 2. prioritási tengely - Térségfejlesztés
- TOP PLUSZ 3. prioritási tengely - Turizmus, helyi turisztikai fejlesztések
- TOP PLUSZ 4. prioritási tengely - Területi humán fejlesztések

- IKOP PLUSZ 1. prioritási tengely - Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése
- IKOP PLUSZ 2. prioritási tengely - TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése
- IKOP PLUSZ 3. prioritási tengely - Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás

- GINOP PLUSZ 1. prioritási tengely - Vállalkozásfejlesztés
- GINOP PLUSZ 2. prioritási tengely - Kutatás, fejlesztés, innováció
- GINOP PLUSZ 3. prioritási tengely - Fenntartható munkaerőpiac
- GINOP PLUSZ 6. prioritási tengely - Turizmus, örökségvédelem

- KEHOP PLUSZ 1. prioritási tengely - Vízgazdálkodás és katasztrófabiztonság csökkentés
- KEHOP PLUSZ 2. prioritási tengely - Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság
- KEHOP PLUSZ 3. prioritási tengely - Környezet- és természetvédelem
- KEHOP PLUSZ 4 - Megújuló energiagazdaság
- KEHOP PLUSZ 5 - Igazságos átmenet

- EFOP PLUSZ 1 - Egészségügyi fejlesztések
- EFOP PLUSZ 3 - Társadalmi felzárkózási fejlesztések
- EFOP PLUSZ 4 - Szociális fejlesztések
- EFOP PLUSZ 5 - Rászoruló személyek támogatása
- EFOP PLUSZ 6 - Család- és ifjúságügyi fejlesztések

- DIMOP 1 - Közszolgáltatások digitalizációja
- DIMOP 2 - Elektronikus közszolgáltatások összehangolása

5.1. beavatkozás: Az elérhetőség feltételeinek javítása

A közlekedés, a minél gyorsabb és hatékonyabb helyváltoztatás egyre fontosabb társadalmi-gazdasági elvárás a globalizálódó világban.

Így az elérhetőség javítása, ennek keretében a közlekedési és szolgáltatási kapcsolatok javítása elsődleges fejlesztési prioritás a megye, a települések, vállalkozások, intézmények és állampolgárok számára.

Heves megye hegyvidéki adottságai alapján a fő közlekedési útvonalak a megye középső és déli részén, az Alföld határában lettek kialakítva. Itt húzódnak a megyén áthaladó országos és nemzetközi jelentőségű közúti és vasúti útvonalak egyaránt. Heves megye közlekedési infrastruktúrája a jelentős területi egyenlőtlenségek miatt fejlesztésre szorul. Fontos sajátosság a megye észak-dél irányú feltárásának hiánya, illetve ezek megyén belüli és megyén átnyúló hálózati jellegének hiánya. A meglévő hálózat fő elemei nem a kedvezőbb feltételeket biztosító völgyekben, hanem a hegyeken keresztül kerültek kialakításra. Fontos feladat tehát az észak-dél irányú völgyekben futó meglévő infrastruktúra elemek hálózatba szervezése, a felújításuk során felhasznált források elosztása terén. A vonalas infrastruktúra fejlesztése a megye gazdaságának fejlődéséhez elengedhetetlen, mivel a közlekedési hálózat fejlesztése megteremti annak lehetőségét, hogy a területi fejlődésbeli különbségek belátható időn belül kiegyenlítődhessenek.

A közlekedési hálózat és a közösségi közlekedés (kiemelt figyelemmel a vasútra) fejlesztése létszükség, különösen a várostérségek mint vonzáskörzetek területén, illetve a perifériusabb helyzetű járásokban. A megyei elérhetőség további fejlesztése, a periférius helyek (pl. Verpelét-Pétervására), turisztikai desztinációk hatékonyabb bekapcsolása (Sarud, Szilvásvár, Bükkszék és a Mátra települései) az alternatív és a klasszikus közlekedés vérkeringésébe erős alapot teremt a pozitív fejlődési impulzusokhoz, emellett a közösségi közlekedés feltételeinek javítása ugyancsak prioritás a nagyobb városok közlekedésszervezésében.

Mindezekon túl a közlekedési infrastruktúrafejlesztés - beleértve a fenntartható városi mobilitás kialakításának elősegítését, a közösségi közlekedés fejlesztését, a kerékpáros közlekedés infrastrukturális elemeinek fejlesztését, illetve az intermodalitás feltételeinek javítását - kiemelt figyelmet kapott a Heves Megye Területfejlesztési Konceptiójának (2021-2027) felülvizsgálata, valamint a megye stratégiai programjának megalkotása során egyaránt. A beavatkozás megvalósítását az egyes intézkedések részletesen bemutatják az alábbiak szerint:

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Közúthálózat-fejlesztés
- Intelligens közösségi közlekedés
- Vasút szerepének növelése
- Kerékpárút hálózat fejlesztése

5.2. beavatkozás: Stratégiai erőforrások megóvása, természet- és környezetvédelem

A lakosság túlnyomó hányadát érintő környezeti terhelések, klimatikus szélsőségek és a környezet állapotának egészét döntően meghatározó problémák elkerülése és megoldása, valamint az életminőség javítása érdekében kiemelten fontos feladat a települési életfeltételek javítása, a környezeti terhelések csökkentése, a környezeti értékek hosszú távú megőrzése.

A megfogalmazott célok a sokszínű és változatos adottságainkra való tudatos építkezést, az épített és természeti környezet harmóniájának és ezáltal a környezetvédelem és gazdaságfejlesztés ésszerű egyensúlyának megteremtését kell, hogy szolgálják (például: agrár-környezetgazdálkodás, melynek keretén belül az adott terület mezőgazdasági hasznosítása teljes mértékben alkalmazkodik a táji adottságokhoz). Az időjárás szélsőségek megyénk területét is jellemzik – erőteljes nyári villámárvíz a megye északi területein, csekélyebb mértékű belvíz és aszály veszélyeztetettség a déli részeken. Mindezek a klímaváltozásra is utalnak.

Amennyiben Natura 2000 területet vagy országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területet is érint a vonalas létesítmény-fejlesztés (kiemelten a gyorsforgalmi utak esetében), akkor vizsgálni szükséges, hogy ez az érintettség hogyan lehet minél kisebb, illetve milyen alternatív megoldások, elkerülések jöhetnek szóba. Fontos, hogy – a helyi sajátosságokhoz való idomulás, a helyi növényzet, természeti adottságok és terepi viszonyok lehető legkisebb mértékben történő változtatása, rongálása mellett – a két, egymással sokszor éles ellentétben álló érdek összhangba kerüljön.

Már a tervezés korai szakaszában szükséges ezeket a konfliktusokat kezelni, mert az Európai Unió által finanszírozott beruházások esetén – a legutóbbi gyakorlat alapján – a pályázatok elbírálásánál az Európai Bizottság a területi érintettség meghatározásánál nemcsak a közvetlen érintettséget vizsgálja, hanem széles pufferzónával határozza meg azt a területrészt, melyre a vonalas létesítmény hatással van, így az érintett Natura 2000 területeket is. A Natura 2000 hálózat célja, hogy biztosítsa az EU területén ritka és veszélyeztetett élőhelyek, valamint növény és állatfajok fennmaradását. Éppen ezért a Natura 2000 területek azok Magyarországon, ahol a megőrizni kívánt élőhelyek és fajok jelentős mennyiségben vannak jelen. A természetvédelmi szabályozás ezért bizonyos esetekben korlátozza azokat a tevékenységeket, amelyek a megőrizni kívánt élőhelyeket vagy fajokat veszélyeztetik. Az ezzel párhuzamosan működő támogatási rendszer pedig ösztönzi a természetbarát gazdálkodást.

A 2014-2020-as európai uniós fejlesztési időszak vonatkozásában ezen célokat elsősorban TOP-on belül a belterületi vízrendezésekkel lehetett támogatni, de az elmúlt időszakban a KEHOP forrásból támogatott projektek száma is folyamatos emelkedést mutatott a megyében. A jövőben továbbra is jelentős mértékű igény mutatkozik hasonló célt szolgáló projektek megvalósítására.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Ivóvíz minőségének javítása, távlati vízbázisvédelem
- Ár- és belvízvédelem
- Hatékony hulladékgazdálkodás feltételeinek megteremtése; folyékony hulladék elvezetése és kezelés
- Közvilágítás korszerűsítése
- Természetvédelmi területek és értékek megóvása
- Barnamezős területek hasznosítása
- Környezeti tudatosság ösztönzése

5.3. beavatkozás: Fenntartható település- és térszerkezet

A 2014 és 2020 közötti időszakban a vidéki Magyarország átlagára és Heves megyére is a természetes fogyás jellemző.

Heves megyében a lakónépesség száma szinte folyamatosan csökkent a 2010–2020-as időszak alatt. 2010-ben 311 454 fő volt a lakosság száma, amely 2020-ra több mint 18 000 fővel, közel 6 %-kal csökkent. A csökkenő tendencia alapvetően igazodik az országos trendhez, viszont annak mértéke jóval meghaladja annak mértékét (2,4 %), amennyiben a 2010-es évet vesszük bázisul. A népességszám csökkenését egyrészt a természetes fogyás magyarázza: a vizsgált időszak alatt a halálozások száma folyamatosan meghaladta a születések számát, még úgy is, hogy a születések számára egészen a 2017-es évig kismértékben növekedő tendencia volt a jellemző. A csökkenés másrészt a negatív vándorlási különbözetből ered. Pozitívumként ki kell azonban emelni, hogy a 2018-2019-es években pozitív nemzetközi vándorlási különbözet jellemezte Heves megyét. Gazdasági szempontból a jövőben fontos lenne, hogy a magasan képzett, illetve szakmai végzettséggel rendelkező munkaerő ne vándoroljon el Heves megyéből. Az elvándorlás leginkább a gazdaságilag erőtlenné váló területeket veszélyezteti, a munkalehetőségek beszűkülésével visszaesik a népesség vonzó és megtartó ereje ezeknek a térségeknek. Az elvándorlás elsősorban a magasan kvalifikált lakosságot érinti, ezáltal kritikus helyzetbe kerülnek a helyi közösségek, ahol az értelmiség elvesztésével a közösségfejlesztés esélyei lerodukálódnak. A kedvezőtlen társadalmi és gazdasági folyamatok a helyi közösségek működését negatívan befolyásolják.

Elsősorban a fiatal párok megyében történő letelepedését és itt maradását szükséges elősegíteni. Mindezekon túl, a megye lakosságának egészségmegőrzése, valamint a vidéki térségek infrastrukturális fejlesztése látszik szükségesnek. A megye 11 városa mellett, 3 nagyközség, illetve 107 község található.

Heves megye versenyképes gazdasága megteremtésének és fenntartásának elengedhetetlen feltételei a gazdasági, infrastrukturális fejlesztések megvalósításában, az élhetőbb környezet kialakításában, az életminőség feltételeinek javításában, a települések, térségek sokszínű együttműködésében és a hátrányos helyzetű térségek és rétegek felzárkóztatásában testesülnek meg. Az intézkedés kialakításának elsődleges indoka, hogy helyi szinten integrált, programalapú fejlesztéseket tegyen lehetővé.

Ezen erős társadalmi orientáció jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a helyi szintű fejlesztési intézkedések szinergiái, komplementer fejlesztései, területileg és ágazati szempontok szerint is összekapcsolhatóvá váljanak és ezáltal nagyobb térségfejlesztési hatással rendelkezzenek.

Magyarország közigazgatása 2013. január 1-től átszerveződött. Az új közigazgatási rendszerben a járásközpontok a meglévő városi funkcióik mellett többlet feladatokat kaptak. A megyei járásközpontokban a közszolgálati funkciók teljes körűek. Az érintett térségek eltartó képessége szempontjából a településeken a közszolgáltatások funkciómegerősítő és funkcióbővítő fejlesztésének megvalósulása mellett a helyi gazdaságfejlesztés támogatása szükséges. A foglalkoztatási helyzet javítása helyi léptékű, alternatív gazdaságfejlesztési programokkal valósulhat meg. A gazdaságfejlesztés lényeges eleme kell, hogy legyen a térségeken belüli önellátás minél szélesebb körű biztosítása. A megye járásközpontjaiban és a kisvárosaiban a lakhatási feltételek javítása, a szegregált településrészek rehabilitációja szükséges. Szintén nagyon fontos a településeken – a biológiai sokféleség megőrzésén és javításán túl – a zöld infrastruktúra fejlesztések megvalósítása. A zöld infrastruktúra fejlesztésnek alapvető eleme a klímavédelem (a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás segítése, a klimatikus szélsőségek mérséklése, környezeti kockázatok csökkentése (városklíma javítása, hősziget-hatás csökkentése). A körforgásos gazdaság elterjedése megyénk területén nagyon fontos célként fogalmazódik meg. A klímaváltozás mértékének csökkentésében mindenkinek van felelőssége, így megyénk lakóinak és az itt működő vállalkozásoknak is ki kell venniük a részüket a globális CO2 csökkenésben energia- és anyagtakarékos, hulladékszegény technológiák és megoldások alkalmazásával. A lineáris, rövid úton hulladékot eredményező folyamatok (kitermelés – gyártás – forgalmazás – felhasználás – eldobás) helyett az ún. „körforgásos gazdaság” elvének megfelelően kell a termelési folyamatokat és fogyasztási szokásokat megváltoztatni, a hulladékok és másodnyersanyagok minél hatékonyabb hasznosítása által. További lényeges elemként jelenik meg az energiafelhasználás korszerűsítése mind a közintézmények, mind a magán épületek esetében. A térségekben a migráció csökkentése érdekében szükséges a kisvárosok minél gyorsabb és színvonalasabb elérhetőségének biztosítása, a mobilitás feltételeinek megteremtése.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Az önkormányzati közszolgálatást nyújtó intézmények fejlesztései
- Vonzó települési arculat megteremtése
- A közösségi terek fejlesztése az életminőség javítása céljából
- Települési infrastruktúra fejlesztések a közbiztonság javítása érdekében
- Leszakadó településrészek komplex fizikai és társadalmi megújítása
- A helyi identitás megerősítése és közösségformálás
- Tudatos település – Okos város
- Települési zöld infrastruktúrák kialakítása, fejlesztése
- Belterületi út- és járdafelújítások
- Lakhatási feltételek javítása

5.4. beavatkozás: Infokommunikációs fejlesztések

Az információhoz való hozzáférés ma már külön gazdasági tényező. Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása a gazdaságfejlesztés elengedhetetlen része.

Hazánk mind a lakossági, mind a közigazgatási, mind pedig a KKV internet hozzáférés, használat és felhasználói ismeret terén jelentős lemaradásban van az uniós átlaghoz képest és mindez igaz az e-kereskedelmi, e-közigazgatási penetrációra is.

A gazdaság versenyképességének javítása a megye gazdasági adottságaira építő munkahelyteremtő beruházások ösztönzése, a munkahelymegtartó- és gyarapító fejlesztések prioritizálása és a beruházásösztönzést támogató infrastruktúrák (infokommunikációs, közlekedési, oktatás-szakképzési, stb.) fejlesztése elengedhetetlen.

Az infokommunikációs fejlesztések egyrészt a vállalkozói-, és közszféra szolgáltatásainak és infrastrukturális feltételeinek korszerűsítését, az azokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek mérséklését célozzák.

Másrészt, mivel az információs társadalom nem csak az infokommunikációs rendszerekhez való hozzáférést, hanem azok használatát, a társadalmi-gazdasági életbe való integrálódásukat is jelenti, erősíti az úgynevezett „e-gazdaság” szerepét is. A vállalkozások számára ma már elengedhetetlen, hogy megjelenjenek a világhálón (e-kereskedelem és más szolgáltatások). A közigazgatásban hasonlóképpen minőségi változás az elektronikus ügyintézés különböző formáinak elterjedése, ami tipikusan az információs technológiák társadalmi életben való hasznosulásának példája.

A beavatkozás célja továbbá a köznevelési és felsőoktatási infokommunikációs infrastruktúra (oktatási, felsőoktatási intézmények infokommunikációs eszközállományának modernizálása), szolgáltatások (e-szolgáltatások) és tartalmak (köznevelési digitális tartalmak), infrastrukturális feltételek fejlesztése révén, az oktatáshoz való hozzáférés javítása.

Mindemellett az infokommunikációs technológiák bevezetésének, elterjesztésének és alkalmazásának célja az emberek életminőségének javítása, tudásuk szélesítése, a különböző fejlettségű és gazdasági erejű földrajzi területek polgárai között a társadalmi esélyegyenlőség megteremtéséhez való hozzájárulás, illetve az attól való elzártságból adódó „digitális szakadék” felszámolása.

A beavatkozáshoz tervezett, az Operatív Programban meghatározott intézkedések:

- Vállalkozások informatikai fejlesztéseinek támogatása
- Közsféra informatikai fejlesztése; elektronikus közszolgáltatások elérhetővé tétele, megismertetése
- Az információs társadalom kiépítéséhez szükséges hálózatok fejlesztése
- Digitális írástudatlanság felszámolása, IT-technológiák használatának ösztönzése

A Heves Megyei Önkormányzat saját felelősségébe tartozó beavatkozások

Várhatóan a közúthálózat alacsonyabb rendű szakaszainak felújítása, kerékpárút hálózat fejlesztés, önkormányzati épületek energetikai fejlesztései, csapadékvíz hálózat fejlesztése, barnamezős területek rehabilitációja, fenntartható városfejlesztések, városrehabilitáció, helyi identitás erősítése

A saját felelősségű beavatkozások külső feltétele

A Heves Megyei Önkormányzat várhatóan a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében vehet részt a döntéshozatalban, így a felelősségi körét alapvetően ez a körülmény határozza meg.

Ágazati igények azonosítása

- közlekedési hálózatok folyamatos fejlesztése
- tömegközlekedés szolgáltatásfejlesztése
- országos kármentesítési program folytatása
- közszolgáltatások fejlesztése
- infokommunikációs fejlesztések ösztönzése, digitális átmenet végrehajtása

IV. A tervezéskísérő eljárások és azok eredményeinek bemutatása

A megyei területi tervek – megyei területfejlesztési koncepció, megyei területfejlesztési program, megyei integrált területi program – lényegében egy fázisban kerülnek kidolgozásra a Pénzügyminisztérium iránymutatásai alapján, ezért a dokumentumok belső koherenciája kellően biztosítható. Továbbá a gazdaságfejlesztési zóna stratégiájának elkészítése szintén egybeesett a megyei stratégiák kidolgozásával, ezért a megyei területi tervek és a zónához kapcsolódó fejlesztési dokumentumok stratégiai céljai lényegében azonosak.

A területfejlesztési koncepció, területfejlesztési program és területrendezési terv követelményeit, illeszkedését, elfogadásának rendjét a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet határozza meg, amely rögzíti, hogy a területi tervek javaslattevő fázisának megalapozó része a területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat, amelyhez kapcsolódóan a környezeti vizsgálati rész elkészítését az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet szabályozza.

Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve (2001. június 27.) bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról kimondja: (4) „a környezeti vizsgálat fontos eszköz a környezeti szempontok beillesztésére olyan tervek és programok előkészítésébe és elfogadásába, amelyeknek valószínűleg jelentős hatása lehet a tagállamokban a környezetre, mivel biztosítja, hogy e tervek és programok megvalósításának ilyen hatásait előkészítésük során és elfogadásukat megelőzően számításba vegyék”.

A jogszabályi kötelezésen túlmenően a társadalom részéről is egyre erősödő elvárás a környezeti és fenntarthatósági szempontok megfelelő figyelembevételére a döntéshozatali folyamatokban annak érdekében, hogy társadalmi, környezeti és gazdasági szempontból is körültekintő döntéssel fenntartható módon kezeljük, fejleszthessük a tájat és a természeti erőforrásainkat, valamint a ráépülő ökoszisztémákat.

A SKV szabályozásáról szóló jogszabályok szűken értelmezett környezeti értékelési szempontjait foglaltuk össze az alábbi szempontcsoportban:

- a környezeti adottságokhoz illeszkedő hasznosítás, a sokféleség megőrzése;
- környezetterhelés, állapotváltozás, rehabilitáció;
- klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a veszélyek megelőzése, elkerülése, mérséklése;
- a környezettudatos, felelős értékrend fejlesztése.

1. Területi Hatásvizsgálat megállapításainak összefoglalása

A prioritások és intézkedések várható társadalmi, gazdasági és környezeti hatásaival Heves Megye Területfejlesztési Programjának (2021-2027)) Területi hatásvizsgálata foglalkozik részletesen, amely a Területfejlesztési Program mellékleteként, külön dokumentumban kerül bemutatásra.

A 2021-2027-es európai uniós fejlesztési ciklusra kidolgozandó felülvizsgált/módosított Heves Megyei Területfejlesztési Koncepció (2021-2027) és az új Heves Megyei Területfejlesztési Program (2021-2027) Környezeti Vizsgálati dokumentációinak tematikája véleményezés céljából 2020. augusztus 10-én megküldésre került a környezet védelméért felelős szervek részére az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően. A véleményezésre jogosult szervezetektől beérkezett észrevételeket is figyelembe véve a Heves Megyei Önkormányzat lefolytatta a szükséges beszerzési eljárást a területi hatásvizsgálatok tervezőjének kiválasztására, mely ajánlatkérés nyertese az Envecon Környezetvédelmi és Projekttervező Kft. (1026 Budapest, Pasaréti út 62.) lett.

A Területi Hatásvizsgálat előzetes megállapításai alapján Heves Megye Területfejlesztési Programja tartalmilag és különös tekintettel a természet- környezet- és tájvédelmi részek kidolgozását vizsgálva, megfelel a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendeletnek.

A kitűzött célok nem sértik a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényeket. A vázolt elképzelések összhangban állnak az Európai Unió vonatkozó irányelveivel és a határon átnyúló nemzetköz egyezményekkel.

A Program céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti szempontból negatív hatást kiváltó tényezők feltárása, különös tekintettel azokra a tervi elemekre, amelyek a természeti erőforrások túlzott igénybevételét vagy a környezetterhelés, vagy az emberi egészség károsodásának előidézését jelentik. A megfogalmazott elvek alapján, a fejlesztési prioritások közvetlenül nem okoznak környezetminőségi romlást. Közvetett hatásokat tekintve azonban szükséges minden végrehajtási rész tekintetében vizsgálni a környezeti kockázatot. A Program támogatási struktúrájába szükséges minden esetben vizsgálni, hogy az adott tényleges beruházás, fejlesztés mennyiben hat a környezetre és elérni, hogy legalább semleges hatást legyen, semmiképp sem negatív. A környezeti elemek állandó vizsgálata nem elegendő kizárólag hatósági szinten, szükséges azt megyei, vagy akár regionális szinten is felügyelni.

Közvetetten maga a Program azt tűzte ki célul, hogy a stabilitást megteremtse, de ennek fontos része, hogy a megyei szint miképpen tudja stabilizálni az esetleges globális válságok hatásának minimalizálását. E kritérium elengedhetetlen egy átfogó célrendszerben, és sikeres megvalósítása esetén jelentős előnyt hozhat.

A Heves Megye Területfejlesztési Programja (2021-2027) területi hatásvizsgálata megállapításait az alábbi táblázatokban mutatjuk be.

A Program javaslatának csoportosítása azok várható hatásai alapján				
Társadalmi kategória	Nincs hatás	Közvetlen hatás	Közvetett hatás	A hatás iránya és becsült mértéke
Népesség területi elhelyezkedése		x		+4
A foglalkoztatás		x	x	+3
A szabadidő eltöltése, a rekreáció területi feltételei			x	+2
A népesség életminősége és egészségi állapota, szociális helyzete		x	x	+5
A társadalom biztonságérzete, veszélyeztetettsége	x			0

A Program javaslatának csoportosítása azok várható hatásai alapján				
Gazdasági kategória	Nincs hatás	Közvetlen hatás	Közvetett hatás	A hatás iránya és becsült mértéke
Térszerkezet			X	+1
Településrendszer	X			0
Természeti erőforrások		X		+1
Ipar, kereskedelem térbeli szerkezete		X		+2
Mezőgazdaság		X	X	+4
Erdőgazdálkodás			X	0
Idegenforgalom		X		+5
Vízgazdálkodás			X	+1
Térség eltartó képessége és versenyképesség		X	X	+1
Műszaki infrastruktúra		X		+4
Energiaellátás		X		+3

SKV célok – megfelel a Program az alábbi elvárásoknak?	-2	-1	0	1	2
A Program környezeti célkitűzései				x	
Ökoszisztéma szolgáltatás					x
A felszíni vizek védelme					x
A felszín alatti vizek védelme				x	
A védett területek védelme			x		
Élőhely-védelem				x	
Hulladékgazdálkodás				x	
Erőforrás-gazdálkodás					x
Egészséges környezet biztosítása					x
A jó környezetminőséggel kapcsolatos célkitűzések					x
A környezeti adottságokhoz illeszkedő hasznosítás, a sokféleség megőrzése				x	
Környezetterhelés, állapotváltozás, rehabilitáció					x
Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a veszélyek megelőzése, elkerülése, mérséklése					x
A környezettudatos, felelős értékrend fejlesztése					x
Öntözési feltételek javítása					x
Rendszerszemlélet érvényesítése				x	

2. Egyéb, párhuzamosan zajló tervezési folyamatok

Az Északkelet-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna létrehozásának célja Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék országhatárokon átnyúló hatású, átfogó fejlesztése. A gazdaságfejlesztés fókuszában a zóna húzóágazatai, a jármű- és gépipar, a vegyipar, a műanyag- és gumiipar, az egészségipar, az elektronika és IT, a mezőgazdaság és a ráépülő feldolgozóipar, valamint a turizmus áll. A Kormány célja, hogy a jövőt illető gazdaságfejlesztési célok összehangolásával a gazdaságfejlesztési zóna hatékonyabban reagáljon a COVID-19 járvány okozta gazdasági kihívásokra. Az Északkelet-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna tervezési folyamataiba a Heves Megyei Önkormányzat szorosan együttműködött az Eszterházy Károly Egyetemmel. A stratégiai dokumentum víziója, hogy Heves megye 2030-ra a népességét megtartó, a várostérségeket és a perifériákat megerősítő fejlesztéspolitika eredményeként, közúton és vasúton jól megközelíthető, fejlett gazdasággal rendelkező, klímaadaptív térséggé válik. A gazdaságfejlesztési zóna és a 2021-2027 uniós ciklust megalapozó stratégiai dokumentumok tervezése párhuzamosan zajlott.

Északkelet-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna tervezéséhez kapcsolódóan 2020. októberében a Heves Megyei Önkormányzat a Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara közreműködésével a különböző iparágak aktuális helyzetének feltérképezése, a potenciális fejlesztési irányok meghatározása, a válságkezelési lehetőségek áttekintése céljából a Heves megyei vállalkozások részére megküldte projektgyűjtő adatlapját. A vállalkozásoktól beérkezett fejlesztési elképzeléseket (19 cég nyújtotta be fejlesztési elképzeléseit) a tervezési folyamatba felhasználásra került. A Heves Megyei Önkormányzat és az Eszterházy Károly Egyetem közösen állította össze a Heves megyei vonatkozású munkarészeket, melyek a folyamatosan formálódó stratégiai dokumentum igényei szerint többször átdolgozásra, kiegészítésre kerültek.

A Mátrai Erőmű átalakítása okán az *Igazságos Átmenet Alapra* vonatkozó területi terv előkészítésébe is bevonta a Heves Megyei Önkormányzatot az Innovációs és Technológiai Minisztérium. A dokumentum a Program lezárásakor ugyan még nem végleges, de célrendszer beavatkozásai, intézkedései pontosításra, illetve kiegészítésre kerültek.

A tervezéskísérő eljárások tervezési folyamatra gyakorolt hatásait egyszerűsített formában, az alábbi táblázatban mutatjuk be.

Megnevezés	Hatás
Heves Megyei Területfejlesztési Koncepció (2021-2027)	fejlesztési irányok meghatározásával a prioritások kijelölése
Partnerségi Terv végrehajtása	beérkezett észrevételek alapján pontosításra kerültek a célrendszer egyes elemeinek tartalmi leírásai
Területi Hatásvizsgálat	a célrendszer hangsúlyainak pontosítása
Északkelet-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna stratégiai dokumentuma	elsősorban a gazdasági jellegű beavatkozások pontosítása
Igazságos Átmenet Alapra vonatkozó területi terv	célrendszer egyes elemeinek pontosítása

3. A végrehajtásban közreműködő szervezetek közötti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A törvény alapján a területfejlesztés vált a megyék – megyei önkormányzatok – egyik legfontosabb feladatává, amelyet a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény későbbi módosításai tovább erősítettek.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 13. §-a alapján a megyei területfejlesztési koncepció és megyei területfejlesztési program megalkotására Partnerségi Terv kerül megállapításra, A Partnerségi Tervet a Heves Megyei Közgyűlés 2020. szeptember hónapban fogadta el. A dokumentum a COVID-19 világjárvány okozta helyzetet is figyelembe vette.

A bevonás céljai

A partnerségi terv alapján történő bevonás céljai: az állampolgárok, az érintett területen működő érdekképviselők, a térség területfejlesztési szereplői és a véleményezésre jogosult szervek Heves megyét érintő elképzeléseinek áttekintése; helyzetértékelés és a jelenlegi kihívások feltárása; intézkedési javaslatok megfogalmazása; az elkészült anyagok véleményezése, mindezek által az érintettek tervezésbe való bevonása.

A bevonás eszközei és részvételi formái

A partnerségi terv végrehajtása során elsősorban az elektronikus felületeket, illetve a digitális információs csatornákat kell alkalmazni a gyorsabb információcsere és a kialakult járványügyi helyzet miatt.

Partneri kör

A partnerség felöleli az államigazgatási és helyi szakigazgatási szerveket, az önkormányzatokat, önkormányzati szövetségeket, a közszolgáltató szervezeteket, a civil-, társadalmi- és egyházi szervezeteket, a helyi gazdasági szervezeteket és vállalkozásokat, valamint a közéletre hatást gyakorló prominens érdekelteket.

Területi szempontból a belső partnerség a megyén belül működő szervezetek köre, a külső partnerség a megyén kívüli szervek /szomszédos megyék, központi szervek/ köre.

A bevonandó célcsoportok:

a jogszabályban megnevezett véleményezésre jogosultak (a Korm. rendelet 18. § (5) bekezdése, illetve a 10. sz. melléklete alapján)

1. miniszterek
2. országos önkormányzati érdekszövetségek
3. az érintett térségi fejlesztési tanácsok
4. a szomszédos megyei önkormányzatok
5. az érintett megyei jogú város önkormányzata

mindezekén túl bevonásra kerülnek:

- érdekképviselők, konzultációs fórumok
- területi nemzetiségi önkormányzatok
- gazdasági szektor szereplői,
- társadalmi szervezetek;
- felsőoktatási intézmények;
- történelmi egyházak;
- állampolgárok

A Program tervezését követően annak végrehajtásába az üzleti és civil szervezetek alapvetően kétféle módon tudnak bekapcsolódni:

- közvetlenül: a pályázati felhívások véleményezésével (a támogatást nyújtó által meghatározott feltételek mellett)
- közvetetten: a Heves Megyei Önkormányzat a Program értékelési mérföldköveinél bevonja azokat a platformokat, fórumokat, amelyek a megyei önkormányzat részvételével jöttek létre az elmúlt években (Heves Megyei Éghajlatváltozási Platform, Heves Megyei Foglalkoztatási Paktum, Heves Megyei Felzárkózási Fórum)

A tervezés és a megvalósítás partnerség szempontjából kiemelt célcsoportjai a települési önkormányzatok, a vállalkozások és a társadalmi (civil) szervezetek. A települések elsősorban, mint projektgazdák, végső kedvezményezettek vesznek részt a program megvalósításában, ugyanakkor bizonyos tématerületeken, pl. a fenntartható városfejlesztési programban részt vevő településekkel a megyének szorosabban együtt kell működnie az integrált településfejlesztési stratégiák (ITS-ek) elkészítése és a finanszírozandó programelemek kiválasztása terén. Kiemelt fontosságú a szomszédos megyékkel (Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod, Nógrád) és a megyei jogú városokkal (Szolnok, Miskolc, Salgótarján) történő egyeztetés is.

A kamarák és a kormányhivatal szerepe kiemelkedő a versenyképes vállalati háttér megteremtésében. A vállalkozások tervezésbe és megvalósításba történő bevonása a Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Heves Megyei Igazgatósága, valamint a Heves Megyei Kormányhivatal együttműködésével valósul meg. A közútfejlesztések, egyéb közlekedéshálózati fejlesztések terén az illetékes állami vállalatokkal, a Heves megyei természeti értékeink megőrzése pedig a BNPI-vel és HNPI-vel, valamint Egererdő Zrt.-vel együttműködésben történik.

Az egyes operatív programok Irányító Hatóságai meghatározó szerepet töltenek be a területfejlesztési program megvalósítása szempontjából, így folyamatos együttműködés lesz a fejlesztések tervezése és megvalósítása során.

A végrehajtásban közreműködő szervezetek pontos köre, felelősségi körük és kompetenciáik, az együttműködésük további keretei, valamint a közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának pontos módja a partnerségi folyamat későbbi szakaszában kerülnek kijelölésre.

V. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárási rendszerének átfogó bemutatása

A 2014-2020 közötti időszakhoz hasonlóan Magyarország elkészíti a 2021–2027 közötti kohéziós célú uniós támogatások felhasználására irányadó legmagasabb szintű nemzeti tervezési dokumentum, a Partnerségi Megállapodást (PM). A PM rögzíti, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési (kohéziós és a halászati ágazatot támogató) források, hogyan fogják támogatni a nemzeti fejlesztési célokat és az Európai Unió szakpolitikai céljait. Mindemellett integrálja a legfontosabb hazai stratégiai dokumentumok, kiemelten az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) nemzeti fejlesztési céljait, valamint az EU releváns országspecifikus ajánlásokra reagáló üzeneteit is. A PM összefoglalja a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklusra vonatkozó kohéziós fejlesztések magyar fejlesztési beavatkozásait, a kapcsolódó koordinációs és végrehajtási mechanizmusok és a támogatási források megoszlásának ismertetésével, valamint meghatározza a kapcsolódó uniós források eredményes és hatékony felhasználásának feltételeit. A Partnerségi Megállapodást az EU Bizottsága hagyja jóvá, Magyarország Kormányával folytatott egyeztetéseket követően. A Partnerségi Megállapodásban kijelölt fejlesztési irányok részleteit operatív programok rögzítik: a Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap forrásaira épülő ágazati operatív programok és területi operatív program (OP), valamint az Európai Tengerügyi és Halászati Alap operatív programja. A Partnerségi Megállapodás hatálya alá hét (hat ágazati, egy területi) operatív program tartozik, a Közös Agrárpolitika (KAP) keretében készülő KAP stratégiai tervre külön tervezési eljárás vonatkozik.

Az országos szintű végrehajtási rendszer kidolgozása folyamatban van, végleges kialakítása az Európai Bizottsággal történt egyeztetéseket követően lehetséges. A végrehajtás tervezett rendszerére vonatkozóan elérhető információk a Partnerségi megállapodás társadalmi egyeztetés keretében publikált változatából érhetők el az következők szerint:

A 2014-ben kialakított intézményrendszer nagy mértékben segíti a hatékonysági és abszorpciós szempontok teljesülését, és melynek értékeit Magyarország a 2021-2027-es programozási időszakra is fenn kívánja tartani. Az irányító hatóságok és a közreműködő szervezetek (KSZ) feladata alapvetően változatlan marad. A szektorális programok esetében KSZ nem kerül kijelölésre. A területi OP és a halgazdálkodási operatív program esetében a Magyar Államkincstár kerül KSZ-ként bevonásra. A programok központi koordinációs funkcióit az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter az irányítása alatt álló minisztérium útján látja el. Tovább folytatja munkáját a fejlesztéspolitikai kormány-döntések előkészítő szerve, a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottság is.

A területi alapú fejlesztéseket finanszírozó TOP Plusz eljárásrendje várhatóan a 2014-2020 közötti időszakban kialakított Területi Kiválasztási Rendszeren fog alapulni, a megyei tervezési keret figyelembevételével elkészített integrált területi programok végrehajtásával. A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának területi alapú fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. A program elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, és szerepet vállal a kiemelt térségek fejlesztésében és az elmaradott térségek felzárkózásának támogatásában is. A program elsődlegesen a PO5 célkitűzéshez kapcsolódó megyei integrált területi programokon keresztül valósul meg a megyei önkormányzatok bevonásával.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján a megyei önkormányzatok területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A törvényben foglalt közfeladatok ellátása során a megyei önkormányzat összehangolja a kormányzat, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, ennek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről. A megyei területi tervek megvalósításának és az abban foglaltak érvényre juttatásának fő felelőse a dokumentumokat elfogadó Heves Megyei Önkormányzat. A tényleges végrehajtás befolyásolására azonban a Megyei Önkormányzat nem rendelkezik teljes körű kompetenciával és eszközökkel. Gyakorlatilag a Heves Megyei Közgyűlés megalkotja a megyei területi terveket, az ágazati szakigazgatási szervek és közvállalkozások éves rendszerességű tájékoztatói alapján követi nyomon a megye társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatainak alakulását. Ezek figyelembevételével szakmai kezdeményezéseket tesz az illetékes partnerszervezetek és főhatóságok felé.

A Heves Megyei Önkormányzati Hivatal döntően részt vesz a területi tervek kialakításában, előkészíti a Megyei Közgyűlés előterjesztéseit. A megyei főépítész érvényre juttatja a jogszabálynak minősülő megyei területrendezési terv célkitűzéseit.

A Megyei Önkormányzat a területi tervekben megfogalmazott fejlesztési célkitűzések tekintetében teljes körű megalapozási, döntés-előkészítési és döntési, valamint a végrehajtást felügyelő jogkörrel csak a tervezhető uniós források (a hazai regionális operatív program megyére dedikált kerete) tekintetében rendelkezik. Az ágazati uniós források és a hazai támogatások cél- és feltételrendszereinek kialakításába a megyei önkormányzatok bevonása esetleges és szabályozatlan annak ellenére, hogy a jogi szabályozás szerint a megyei önkormányzatok a fejlesztéspolitikai területi centrumai. Hiányos a területi és ágazati szereplők előkészítési, döntési és végrehajtási együttműködése. A fentiekből adódóan a területi tervek végrehajtása hatályosulásának nyomon követése is csak részleges lehet, egyedi információ szolgáltatásra és az országos statisztikai elemzésekre alapozva. A végrehajtásban közreműködő szervezeti rendszer leírása csak a hazai regionális operatív programból a megyére dedikált keretre vonatkozik.

A tervezhető uniós források felhasználásában meghatározó a Heves Megyei Közgyűlés szerepe a határozattal elfogadásra kerülő tervdokumentumok megalkotásával, illetve a támogatási kérelmek tekintetében a határozatban megfogalmazott megyei álláspont kialakításával. A Heves Megyei Közgyűlés döntéseinek előkészítését tervezési feladatok szempontjából a Heves Megyei Közgyűlés Vidékfejlesztési és Határon Túli Ügyek Bizottsága segíti, míg támogatási kérelmekkel kapcsolatosan a Megyei Döntés-előkészítő és Pályázatértékelő Ideiglenes Bizottság jár el. A Heves Megyei Önkormányzat, többségi vagy 100%-ban tulajdonosa, a jogszabályban meghatározott területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs, projektmenedzsmenti, projektelőkészítési és -megvalósítási közfeladat ellátása céljából négy céggel rendelkezik:

- Heves Megyei Térségfejlesztési Nonprofit Kft.
- Agria Térségfejlesztési Nonprofit Kft.
- Heves Megyei Területfejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft
- Heves Megyei Fejlesztési és Koordinációs Kft.

A cégek fő feladata, hogy a területfejlesztési elképzelések – főként a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) majd a 2021-2027-es európai uniós fejlesztési ciklusban a TOP Plusz pályázatok keretében történő – megvalósításának szakmai támogatásával (támogatási kérelmek összeállítása, tanulmányok készítése, menedzsmenti feladatok ellátása) hozzájáruljon Heves megye társadalmi, gazdasági növekedéséhez.

A megye programjának finanszírozása túlnyomórészt európai uniós forrásokból valósulhat meg a 2021-2027 közötti időszakban, emellett a hazai támogatási források felhasználása is indokolt. A következő támogatási források felhasználása várható a stratégiai programban bemutatott beavatkozásokhoz megvalósításához.

Prioritás	Beavatkozás	Becsült költség (Mrd Ft)	Operatív programok (Mrd Ft)	Hazai forrás (Mrd Ft)	Egyéb forrás (pl. RRF) (Mrd Ft)
1. Prioritás: A megye kiemelt ipari ágazatainak fejlesztése az üzleti környezet javításával	1.1. beavatkozás: Üzleti környezet javítása, a vállalkozások versenyképességének növelése	96,00	25,80	20,00	50,20
	1.2. beavatkozás: Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és stabil energiagazdálkodás megteremtése az energiainport függőség csökkentése érdekében	386,50	206,00	50,00	130,50

Prioritás	Beavatkozás	Becsült költség (Mrd Ft)	Operatív programok (Mrd Ft)	Hazai forrás (Mrd Ft)	Egyéb forrás (pl. RRF) (Mrd Ft)
	1.3. beavatkozás: Élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése	11,50	3,00	2,50	6,00
2. Prioritás: Helyi adottságokra épülő, fenntartható turizmusfejlesztés	2.1. beavatkozás: Versenyképes turisztikai kínálat megteremtése	20,50	8,20	1,50	10,80
	2.2. beavatkozás: Húzó turisztikai ágazatok minőség és kapacitásfejlesztése	105,30	50,60	8,00	46,70
3. Prioritás: Versenyképes agrárium, helyi termék központi vidékfejlesztés	3.1. beavatkozás: A klímaváltozáshoz alkalmazkodó, versenyképes agrárszerkezet létrehozása	35,80	20,70	5,00	10,10
	3.2. beavatkozás: A helyi termékek versenyképességének növelése termékpálya modellek kialakításával	10,50	6,30	1,40	2,80
4. Prioritás: Értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése	4.1. beavatkozás: A munkaerőpiacra történő visszatérés elősegítése	4,60	2,20	1,60	0,80
	4.2. beavatkozás: Egészséges társadalom kialakítása	29,35	13,00	2,00	14,35
	4.3. beavatkozás: A társadalmi befogadás erősítése a foglalkoztathatóvá válás elősegítésével	13,65	9,80	1,60	2,25
	4.4. beavatkozás: A sport, a mozgás, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére	10,65	3,20	4,50	2,95
	4.5. beavatkozás: Korszerű gyakorlati tudás biztosítása, valamint a kultúra szerepének növelése a térségi identitás erősítésében	116,00	80,50	7,50	28,00
5. Prioritás: Város-vidék kapcsolatok környezettudatos fejlesztése	5.1. beavatkozás: Az elérhetőség feltételeinek javítása	207,50	72,30	80,70	54,50
	5.2. beavatkozás: Stratégiai erőforrások megóvása, természet- és környezetvédelem	253,30	190,60	20,00	42,70

Prioritás	Beavatkozás	Becsült költség (Mrd Ft)	Operatív programok (Mrd Ft)	Hazai forrás (Mrd Ft)	Egyéb forrás (pl. RRF) (Mrd Ft)
	5.3. beavatkozás: Fenntartható település- és térszerkezet	206,80	169,50	16,00	21,30
	5.4. beavatkozás: Infokommunikációs fejlesztések	4,20	3,10	0,40	0,70

VI. A monitoring és értékelési terv

A 1303/2013/EU rendelet alapján az irányító hatóságoknak értékeléseket kell készíteni a programok eredményességéről és hatásáról. Az értékelések elősegítik a fejlesztéspolitikai döntések irányát és a végrehajtás átláthatóságát. Értékelési terv a 2014-2020 fejlesztési ciklusra vonatkozóan van érvényben, melynek hatálya 2022-ig tart, melynek főbb elemei – kisebb korrekciók mellett – várhatóan továbbra is érvényesek maradnak az új fejlesztési ciklusra vonatkozóan. A jelenleg hatályos értékelési terv főbb tartalmi elemei a következők.

Hazánkban a 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet határozza meg az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjét, mely többek között szabályozza az országos szintű értékelési terv elkészítésének és folyamatos aktualizálásának követelményeit, valamint a különböző intézmények értékeléssel összefüggő feladatait. Ennek alapján 2016-ban készült el az értékelési terv, melynek legutóbbi felülvizsgálata 2020-ban történt. Az értékelési terv az értékelés végrehajtásának általános elveit, az értékelési terv ügyrendjét és a tervezett értékelések adatlapjait tartalmazza.

Az értékelés – a vizsgálati fókuszok alapján – lehet eredményességi értékelés, hatásértékelés, intézményi és végrehajtási értékelés. Mindegyik értékelésnek része a hatékonysági kérdések megválaszolása. Az értékelés végrehajtási feltétele, hogy rendelkezésre álljanak az adatok, adatrendszerek, legyenek megfelelő személyi feltételek (pl. szaktudás, kapacitás a megfelelő intézményen belül), folyamatos legyen a partnerség és kommunikáció, melyhez partnerségi és kommunikációs terv készül, valamint legyen forrás a végrehajtásra.

Az értékelési terv az értékelés ügyrendjéről is rendelkezik, amelynek keretén belül meghatározza a szereplőket és azok feladatait, a terv készítését, módosítását és végrehajtását, az értékelési adatlapok általános felépítését, a felhasználandó útmutatókat.

A területfejlesztési programokhoz kapcsolódó, a monitoringot és értékelést is magában foglaló feladatokat a 37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet rögzíti. A jogszabály kiemelten foglalkozik a megyei önkormányzatoknak a megyei területfejlesztési koncepció és program megvalósulása és hasznosulása kapcsán felmerülő feladataival. A területfejlesztési programhoz kapcsolódó monitoring és értékelési tevékenység célja a program hatékony végrehajtásának, illetve elvárt eredményeinek nyomon követése, azaz annak figyelemmel kísérése, hogy a tervezett beavatkozások megvalósulnak, s a tervezett outputok létrejönnek. A monitoring tevékenység során tehát a tervezett és megvalósult indikátorok összevetésére kerül sor, eltérés esetén javaslatot téve az esetleges módosítások, beavatkozások szükségességére is.

A program értékelése keretében azt szükséges vizsgálni, hogy a program elérte-e az elvárt eredményeket, kiemelten bekövetkeztek-e azok a hatások, melyek hozzájárulnak a megye területfejlesztési koncepciójában megfogalmazott hosszú távú célok megvalósulásához.

Fentiekből következik, hogy a monitoring és értékelési tevékenységhez egyrészt pontosan definiálni kell az egyes prioritások, program- és projektsomagok indikátorait, másrészt tisztázni szükséges, hogy ki (milyen szervezet, szervezeti egység) és milyen gyakorisággal, mikor végezze ezeket a tevékenységeket.

A mérésére kerülő indikátortípusok, továbbá az egyes indikátorokhoz kapcsolódóan célértek pontos meghatározására az országos és Operatív Programok szintjén rögzített indikátorvállalások ismeretében kerülhet sor. A lehetséges programszintű és prioritásszintű indikátorok körét, ezek mérésének módszertanát a következő fejezetben foglaltuk össze.

1. A Program célkitűzéseinek számszerűsített célértékei

A monitoring és értékelési tevékenység szervezeti kereteinek és folyamatainak pontos beazonosítása még nem lehetséges, hiszen bár a megyei önkormányzatok megyei szintű területfejlesztési koordinációs feladatát a területfejlesztési törvény meghatározza, azonban a pontos keretek, az intézményi szereplők és az egyes szereplők közötti feladatmegosztás még nem került nemzeti szinten kialakításra, így konkrét monitoring és értékelési terv nem, csupán általános jellemzőinek meghatározása történhet meg.

Fontos szempont, hogy világos intézkedési logikával rendelkező stratégiai program és operatív program készüljön el, illetve pontosan meghatározott legyen a finanszírozó forrás, illetve operatív program. Az indikátorok kapcsán fontos elem, hogy minden elvárt információt tartalmazzon a stratégia, így az indikátor típusát, az indikátor bázis és célértékét, az indikátor forrását és a mérésének módját, gyakoriságát is.

Az indikátorok meghatározásakor az alábbi öt szempont figyelembevétele mindenképpen szükséges:

1. Az első kritérium az adatok **hozzáférhetősége**, ha egy mutató nem hozzáférhető, akkor az gyakorlatilag használhatatlan, azaz projekt és programszinten sem alkalmazható. Célszerű tehát olyan indikátorokat meghatározni, amely a megvalósítás adott szakaszában bizonyosan kimutathatóak.
2. Az indikátor legyen **megbízható**, azaz a valós állapotot tükrözze.
3. Az **információ frissessége** nagyon fontos minőségi kritérium, azaz egy adott időponthoz kötött indikátornak valóban arra az adott időpontra vonatkozó információt kell mutatnia.
4. A mutatónak **relevánsnak** kell lennie, azaz a projekt azon jelenségét kell mérnie, ami érdekes a program egésze szempontjából.
5. A jó mutatónak **meghatározottnak** kell lennie, hogy bárki, akinek használnia kell, megértse, és valóban arra a jelenségre vonatkozzon, amit mérni szeretnénk. A mutató értelme, jelentése, azonos kell, hogy legyen a döntéshozók, a nyilvánosság és a projektmenedzsment számára, pontosan kell tükröznie a mért, vizsgált fogalmat.

A korábbi tervezési időszakok egyik legfontosabb indikátorokhoz kapcsolódó problematikája volt, hogy nem létezett előre meghatározott indikátordefiníció, ebből adódóan az egyes indikátorok alatt a program végrehajtásában résztvevő más-más szereplők nem ugyanazt értették. Ezen félreértések miatt nem összehasonlítható adatok álltak rendelkezésre, az indikátorvállalásokat időnként felül kellett vizsgálni, ami azonban egészen a pályázat sikerességének megkérdőjelezését vonta maga után. Amennyiben ugyanis egy-egy pályázat benyújtásakor a projektgazda nem jól adott meg egy indikátort, mert nem megfelelően értelmezte, és ezt a vállalását a pályázat értékelésekor plusz ponttal díjazták, lehet, emiatt a vállalás miatt lett nyertes. A végrehajtás során azonban kiderülhet, hogy azt az indikátort nem is tudja produkálni vagy nem a korábban vállalt mértékben.

Az egyes projektek számszerűsíthető eredményeit programszinten is szükséges összesíteni. Ennek érdekében a projektdokumentációban és az előrehaladási jelentésekben előre meghatározott indikátoroknak kell majd szerepelni, amelyek értékeit a pályázónak/kedvezményezettnek meg kell határoznia a saját projektjére vonatkozóan. Amennyiben a megadott indikátor az adott projekt esetében nem releváns, a használata természetesen nem szükséges. A programszinten összesíteni kívánt indikátorokon túl, a szerződéskötés során a kedvezményezettnek majd rögzíteniük kell azokat a számszerűsített mutatókat, amelyekkel saját projektjeik előrehaladását és sikerességét mérni lehet a megvalósítás folyamán. A programszintű indikátorok lehetőséget adnak a Heves megyei program célkitűzései megvalósulásának mérésére.

Output vagy teljesítmény indikátorok, amelyek a stratégia érdekében megvalósuló tevékenységek szempontjából fontosak. Az output indikátorok tehát az elvégzett tevékenységek "termékeit" veszik figyelembe. Ezek azonban nem a program tényleges céljai, hanem a stratégiában kitűzött célok megvalósításának eszközei. A következő táblázat Heves megye ezen output indikátorait határozza meg.

Programszintű indikátorok

Indikátor megnevezése	Indikátor mértékegység	Induló érték	Célérték	Adatforrás	Jelentés gyakorisága
Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú népesség százalékában	%	5,1	3	KSH	Program értékelésekor
kedvezményezett járások száma	db	4	3	jogszabály	Program értékelésekor
Egy lakosra jutó összes nettó jövedelem (Ft)	Ft	1 003 319	1 100 000	KSH	Program értékelésekor

Az eredmény indikátorok a stratégiai intézkedéseinek azonnali közvetlen hatásaira vonatkoznak. Az egyes akcióknak a kívánt eredményhez képesti előrehaladását mérik. A megyei stratégiai program kapcsán az alábbi eredményindikátorok kerültek meghatározásra az egyes prioritásokhoz.

Prioritás szintű indikátorok

Prioritás	Indikátor megnevezése	Indikátor mértékegység	Induló érték	Célérték	Adatforrás	Jelentés gyakorisága
1. Prioritás: A megye kiemelt ipari ágazatainak fejlesztése az üzleti környezet javításával	Foglalkoztatottak száma, száz lakosra	fő	40	43	KSH	évente
	A szolgáltatásban foglalkoztatottak aránya	%	58,8	65	KSH	évente
	Támogatott vállalkozások (mikro-, kis-, közép- és nagyvállalkozások)	db	-	500	FAIR	évente
2. Prioritás: Helyi adottságokra épülő, fenntartható turizmusfejlesztés	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, ezer lakosra	db	3811	4500	KSH	évente
	Turisztikai térségekhez kötődő új szálláshely kialakítása	fő	-	300	KSH	évente
	Támogatott kulturális és idegenforgalmi helyek száma	db	-	50	FAIR	évente
3. Prioritás: Versenyképes	Öntözött alapterület	ha	1077	1250	KSH	évente

Prioritás	Indikátor megnevezése	Indikátor mértékegység	Induló érték	Célérték	Adatforrás	Jelentés gyakorisága
agrárium, helyi termék központú vidékfejlesztés	A helyi piacok és helyi gazdaság erősítését szolgáló beruházások száma	db	-	30	FAIR	évente
	Induló gazdaságok száma (fiatal gazdák támogatott üzleti tervvel)	db	-	50	FAIR	évente
4. Prioritás: Értéktudatos és befogadó társadalom megteremtése	Tartós munkanélküliek aránya	%	47,16	35	KSH	évente
	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények férőhely kapacitása	fő	-	100	FAIR	évente
	Társadalmi akciókban résztvevők száma	fő	-	5000	FAIR	évente
	Felújított egészségügyi intézmények száma	db	-	15	FAIR	évente
5. Prioritás: Város-vidék kapcsolatok környezettudatos fejlesztése	Közműolló	%	83,3	86	KSH	évente
	Klímaalkalmazkodással kapcsolatos szemléletformálási akciókban résztvevő lakosság száma	fő	-	200000	FAIR	évente
	A TEN-T úthálózaton kívüli rekonstruált vagy korszerűsített utak hossza (4-5 számjegyű utak)	km	-	200	Magyar Közút	évente
	Újonnan épített kerékpárutak hossza	km	-	150	FAIR	évente
	Árvízvédelmi intézkedések előnyeiből részesülő lakosság	fő	-	20000	FAIR	évente
	Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek	m2	-	15000	FAIR	évente

2. A program céljainak értékelése

Az „Értékelés célja, hogy javítsa az alapokból származó támogatás, valamint az OP stratégiájának és végrehajtásának minőségét, eredményességét és következetességét, figyelembe véve a fenntartható fejlődés célkitűzését, valamint a környezetre gyakorolt hatásokat.” (1083/2006 EK rendelet, 47. cikk)

A programértékeléseket az értékelés elvégzésének időpontját tekintve három + egy nagy csoportba sorolhatjuk (ex-ante, mid-term, ex-post + on-going). A három + egy típusú programértékelés céljai átfedésben vannak, azonban részben eltérnek egymástól:

1. Az ex-ante (előzetes) értékelés egy tervezés alatt / megvalósítás előtt álló program értékelési dokumentuma. Ennek céljai, feladatai az alábbiak:
  - elérni kívánt, számszerűsített célok kijelölése,
  - a kijelölt célok társadalmi-gazdasági megalapozottságának vizsgálata;
  - a költségvetési források optimalizálása;
  - fejlődési lehetőségek meghatározása;
  - a program várható hatásainak, eredményeinek prognosztizálása.
2. A mid-term (időközi) értékelés célja adott – végrehajtás alatt álló program eredményeinek időközi értékelése. A mid-term értékelés azt vizsgálja, hogy sikerül-e / sikerülhet-e a programidőszak végéig kitűzött célokat teljesíteni. Amennyiben a célok teljesülése veszélyben forog a mid-term értékelés javaslatokat tesz a célok elérését segítő beavatkozásokra, illetve szükség esetén a célértékek módosítására.
3. Az EX-POST (utólagos) értékelés a projektek / program végrehajtását és befejezését követően készülnek. Az utólagos értékelés vizsgálja a források felhasználásának mértékét, a végrehajtás módját, a program eredményességét és hatékonyságát, a társadalmi-gazdasági hatásait, illetve, hogy az eredeti célkitűzéseket sikerült-e elérni / teljesíteni. Az elemzés az elmúlt időszak eredményeinek számbavétele mellett inputokat ad későbbi programok, akciótervek, útmutatók tervezéséhez.
4. Az On-going (folyamatos) értékelés némiképp eltér a fent felvázolt értékeléstípusoktól. Legfontosabb jellemzői az alábbiak:
  - Az értékelés nem egy adott időpontban történik, hanem folyamatosan / periodikusan;
  - Folyamatosan követi a megvalósulás menetét, adott program céljainak megvalósulását;
  - Folyamatosan elemzi az elért outputokat és eredményeket.

A program értékelése során javasolt értékelési időpontok a „mid-term” időközi értékelés és az „ex-post” utólagos értékelés. Az utólagos értékelésre a program végrehajtását követően kell, hogy sor kerüljön, míg az időközi értékelésekre vonatkozóan a 7 éves időszakban minimum 2 értékelésre kell, hogy sor kerüljön. Ezek nagyjából 2 éves időszakokat kell, hogy felöleljenek, azaz az 1. időközi értékelés ideje 2023, míg a második értékelés ideje 2025. Ezt követően 2028-ban egy ex-post értékelés elvégzése javasolt.

A program értékelése keretében azt szükséges vizsgálni, hogy a program elérte-e az elvárt eredményeket, kiemelten bekövetkeztek-e azok a hatások, melyek hozzájárulnak a megye területfejlesztési koncepciójában megfogalmazott hosszú távú célok megvalósulásához.